

**MUPE -INTEGROINTI
MUSIIKIN PERUSTEET SOITTOTUNNILLA**

Jenni Kälviä

Maisterintutkielma

Jyväskylän yliopisto

Musiikkikasvatus

Musiikin, taiteen ja
kulttuurintutkimuksen laitos

Kevät 2018

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä Jenni Kälviä	
Työn nimi Mupe -integrointi. Musiikin perusteet soittotunnilla.	
Oppiaine Musiikkikasvatus	Työn laji Maisterintutkielma
Aika Huhtikuu 2018	Sivumäärä 101 s.
<p>Tiivistelmä</p> <p>Maisterintutkielmani tarkastelee musiikin perusteiden eli mupen opetusmenetelmää, jossa musiikin perusteet opetetaan soittotunnin yhteydessä. Mupe -integroinnilla pyritään tekemään opetuksesta käytännönläheisempää ja hahmottamaan mupe -asioiden yhteys soittamiseen. Mupe -integrointi on käytössä Savonlinnan musiikki - ja tanssiopistolla, jonka kolmea opettajaa teemahaastattelemalla olen kerännyt tutkielmani aineiston. Olen analysoinut aineiston sisällyslönnälyyksiä hyödyntäen. Tutkielmassa pyrin selvittämään integroinnin toimivuutta musiikin perusteiden perustason opetuksessa, ja integroinnissa käytössä olevia työtapoja. Tutkielmani tietoperustassa olen perehtynyt opetussuunnitelmiin, konstruktivistiseen oppimiskäsitykseen sekä aiempiin tutkimuksiin mupe -integroinnista.</p> <p>Tulosten mukaan integrointi soveltuu hyvin perustason mupe -opetukseen, ja sen avulla on mahdollista suorittaa perustason mupe-kurssit 1-3. Opintojen suoritus aika integroiden on oppilaskohtaista ja siihen vaikuttaa myös oppilaan ikä. Yhden kurssin suorittaminen on mahdollista vuodessa, mutta tarpeen mukaan aikaa voidaan käyttää useampi vuosi. Työtapoina integroinnissa on käytössä muun muassa soittaminen oppilaan pääsoittimella ja muilla soittimilla, laulaminen sekä yhteissoitto. Myös ryhmätunnit ovat mahdollisia integroinnin puitteissa.</p> <p>Integroinnin hyötyjä ovat oppilaslähtöisyys, soittamisen ja musiikin perusteiden luonteva yhdistäminen, opetuksen yksilöllisyys ja mahdollisuus joustaviin ja monipuolisiin opetuksen toteutustapoihin. Haasteena on ajankäyttö, sillä musiikin perusteita on integroiden 15 minuuttia viikossa. Toisaalta integrointi mahdollistaa asioiden joustavan käsittelyn, jolloin aikaa voidaan käyttää viikkokohtaisesti myös tätä enemmän tai vähemmän mupe -asioiden käsittelyyn.</p>	
Asiasanat mupe, musiikin perusteet, mupe -integrointi, hahmotusaineet, integroitu mupe	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO.....	3
1 JOHDANTO.....	5
2 SAVONLINNAN MUSIIKKI - JA TANSSIOPISTO JA MUSIIKIN PERUSTEET ...	8
2.1 Savonlinnan musiikki - ja tanssiopisto.....	8
2.2 Opetussuunnitelmat	9
2.2.1 Arviointi opetussuunnitelmissa	15
2.2.2 Vuosien 2002 ja 2017 opetussuunnitelmien eroavaisuudet.....	17
2.3 Aiempia tutkimuksia mupe -integraatiosta	20
3 KONSTRUKTIVISMI.....	27
3.1 Behaviorismista kohti konstruktivismia.....	27
3.2 Arviointi ja opetussuunnitelmat konstruktivismin näkökulmasta	30
4 TUTKIMUSASETELMA.....	33
4.1 Tutkimuskysymykset.....	33
4.2 Tutkimusmenetelmä, aineistonkeruu ja analyysi	34
4.3 Tutkijan rooli	38
4.4 Tutkimuksen luotettavuus	39
5 TULOKSET.....	42
5.1 Mupe - oppitunti integroiden.....	43
5.1.1 Mitä integrointi on?.....	43
5.1.2 Integroinnin aloitusikä	44
5.1.3 Oppitunnin kesto eri-ikäisille oppilailla.....	47
5.1.4 Mupe -opintojen kesto integroiden	48
5.2 Työtavat integroinnissa.....	50
5.2.1 Soittaminen	50
5.2.2 Laulaminen	52
5.2.3 Mupen ryhmäopetus integroinnissa ja yhteissoitto.....	54
5.2.4 Muut työtavat	57
5.3 Opetusmateriaalit	58

5.3.1 Kirjasarjat.....	58
5.3.2 Muu opetusmateriaali.....	60
5.4 Opetussuunnitelmat.....	61
5.5 Arviointi.....	65
5.6 Opettajien koulutus ja yhteistyö.....	71
5.7 Vuorovaikutus oppilaiden ja vanhempien kanssa.....	74
5.8 Integroinnin haasteet, hyödyt ja toimivuus.....	77
5.9 Opettajien käsityksiä mupe -ryhmäopetuksesta.....	81
5.10 Vertailu mupen suorituksesta integroiden ja ryhmässä.....	83
5.11 Koko perustaso integroiden.....	87
5.12 Tulosten luotettavuus.....	88
6 POHDINTA.....	91
LÄHTEET.....	99

1 JOHDANTO

Musiikin perusteiden opettamisesta on käyty keskustelua pitkin 2000-lukua, ja yleinen pyrkimys on ollut tehdä opetuksesta toiminnallisempaa ja oppilaille mielekkäämpää. Useissa tutkielmissa (muun muassa Martikainen 2017, 4; Kolehmainen 2014, 3, 46; Juvan 2005, 7) todetaan, että oppilaat ovat kokeneet musiikin perusteiden opetuksen pakolliseksi pahaksi, irrallaan käytännöstä olevaksi oppiaineeksi, mikä on aiheuttanut kritiikkiä ja uudistamistarpeita oppiaineelle. Oppilaiden näkökulmasta musiikin perusteiden tunneilla käytävät asiat ovat saattaneet olla soittamisesta irrallaan ja liian teoreettisia, joten haasteena on ollut saada opetuksesta käytännönläheisempää, jotta teorian ja soittamisen yhteys hahmottuisi ja oppilaat saisivat kokeilla opeteltavia asioita heti käytännössä. Tähän on etsitty ratkaisuja muun muassa ottamalla oppilaiden omat soittimet mukaan ryhmäopetukseen, hyödyntämällä teknologiaa ja musiikkiliikuntaa tunneilla ja ottamalla rytmi - ja laattasoittimia sekä keyboardeja opetukseen. Yksi ratkaisu on opettaa musiikin perusteet soittotunnin yhteydessä, jolloin oppilas pääsee heti käsittelemään musiikin perusteiden sisältöjä omalla soittimellaan. Käytännöstä opetusmenetelmästä integroitu mupe -nimitystä. Musiikin perusteet - oppiaineesta käytän mupe -nimitystä, koska se on yleisesti käytetty ja tunnettu lyhenne.

Integrointi tarkoittaa, että musiikin perusteet ei ole enää erillinen, soitosta irrallaan oleva erikseen opetettava oppiaine, vaan se opetetaan jokaiselle oppilaalle yksilöopetuksena soittotunnin yhteydessä. Tällaista menetelmää käytetään Savonlinnan musiikki - ja tanssiopistossa, missä olen itse toiminut kaksi vuotta opettajana ennen opintovapaalle jäämistäni. Keskityn työssäni tutkimaan integrointia musiikkiopiston laajan oppimäärän perustasolla, eli tasoilla 1, 2, ja 3. Nämä tasot tunnetaan nimillä 1/3, 2/3 ja 3/3 tai pt 1, pt 2 ja pt 3. Musiikkiopiston perustason päättösuoritukseen kuuluu lisäksi musiikin historian ja aikakausien kurssi, joka oppilaitoksesta riippuen opetetaan joko omana kurssinaan tai osana 1-3/3 - tasoja. Savonlinnassa se on toistaiseksi

järjestetty ryhmäopetuksena, joten jätin sen pois työstäni ja keskityin tutkimaan nimenomaan integroidusti opetettavia kursseja.

Omat kokemuksia musiikin teorian tunneilta ovat positiivisia, vaikka opetus olikin ”perinteistä”, kirjoihin perustuvaa ryhmäopetusta. Suoritin omat musiikkiopintopintoni Mikkelin musiikkiopistossa vuosina 2000-2011. Teorian opettajani oli kokenut ja osaava pedagogi ja pysyi samana koko opintojeni ajan, lukuun ottamatta musiikkiopistotason säveltäjäjaksoa. Teoriatunneilla käytettiin keyboardejä teoria-asioiden hahmottamisessa, mikä oli minulle pianistina helppoa ja luontevaa, ja ymmärsin asiat ja niiden yhteyden käytäntöön. Teoria-aineet ovatkin olleet minulle melko helppoja ja teoriatunneilla käynti mukavaa. Tähän on vaikuttanut varmasti osaltaan hyvä opettaja. Kokemukseni ovat ehkä hieman erilaisia kuin osalla ikäisistäni, sillä monet ovat kokeneet teorian kuivana oppiaineena, josta on vaikeaa hahmottaa yhteyttä omaan soittimeen. Siksi mupe -opetukseen on kaivattu enemmän toiminnallisuutta ja omien soitinten käyttöä. Esimerkiksi viulistien voi olla hankalaa hahmottaa mupe -asioita, jos ne opetetaan pianon kautta ryhmätunnilla. Yhteyttä omaan soittimeen ei tällöin välttämättä hahmota.

Ammattiopinnoissani vuosina 2011-2015 Jyväskylän ammattikorkeakoulussa heräsin tähän mupe -opetuksen kehitystarpeeseen tehdessäni musiikin perusteiden didaktiikkaa ja opetusharjoittelua perustason mupe -tunneilla. Mupe -opettajat toivat esille oppilaiden negatiiviset asenteet mupe -tunteja kohtaan, ja kannustivat meitä harjoittelijoita kokeilemaan toiminnallisia työtapoja opetuksessa. Innostuin aiheesta siinä määrin, että tein siihen liittyen myös AMK-opinnäytteeni (Kälviä 2015). Tuolloin tutkin draaman käyttömahdollisuuksia musiikin perusteiden ryhmäopetuksessa, erityisesti prosessidraaman käyttöä musiikin historian ja tyylien tuntemuksen opetuksessa. Tulokset olivat positiivisia ja oppilaat kokivat mielekkääksi, kun pääsivät itse tekemään ja kokemaan asioita draaman kautta. Opetukseen tuli sekä toimintaa että elämyksiä draaman avulla.

Valmistumiseni jälkeen menin töihin Savonlinnan musiikki - ja tanssiopistoon, missä mupe -opetusta tarjotaan sekä ryhmässä että soittotunteihin integroituna. Olen itse siis opettanut musiikin perusteita integroidusti kahden vuoden ajan Savonlinnassa. Kun aloin tutkimaan asiaa tarkemmin, huomasin, että muualla Suomessa musiikin perusteet opetetaan edelleen pääsääntöisesti ryhmäopetuksena. Savonlinnan musiikki - ja tanssiopisto on edelläkävijä tämän menetelmän käytössä. Tästä syystä halusin syventyä gradussani integroidun mupen tutkimiseen ja tuoda esille opettajien kokemuksia integroidusta mupesta, sen käytännön toteutuksesta ja toimivuudesta. Näin ollen pyrin tuomaan muillekin oppilaitoksille tietoa siitä, onko integroitu mupe suositeltava ja hyödyllinen opetusmenetelmä, sekä tuomaan opettajille uusia ideoita oman opetuksen toteutukseen. Päättökysymykseni ovat: Kuinka integrointi toimii perustason mupe -opetuksessa? Mitä työtapoja integroinnissa käytetään?

2 SAVONLINNAN MUSIIKKI - JA TANSSIOPISTO JA MUSIIKIN PERUSTEET

2.1 Savonlinnan musiikki - ja tanssiopisto

Savonlinnan musiikki - ja tanssiopisto on perustettu vuonna 1957, ja se järjestää taiteen perusopetuslain mukaista laajan oppimäärän opetusta sekä musiikissa että tanssissa. Opiston toiminta-alueena on Savonlinnan talousalue, mutta oppilaita on myös muista kunnista, sillä Savonlinnan Taidelukioon muilta paikkakunnilta tulevat oppilaat haakeutuvat usein myös musiikki - ja tanssiopiston oppilaiksi. 60-vuotisjuhlavuotenaan 2017 opiston nimi muuttui Savonlinnan musiikkiopistosta Savonlinnan musiikki - ja tanssiopistoksi. Uusi nimi kuvaa opiston toimintaa paremmin, sillä oppilaita on sekä musiikissa että tanssissa, ja vuodesta 2010 eteenpäin opisto on jatkanut Taidekoulu Hyrrän aloittamaa tanssinopetusta. (Savonlinnan musiikki - ja tanssiopisto 2018.)

Oppilasmäärä koko opistossa oli 1055 oppilasta vuonna 2016. Näistä musiikin opiskelijoita oli 465, tanssin 336 ja teatterin 26. Varhaisiän opetuksessa oli musiikissa 171 oppilasta ja tanssissa 57 oppilasta. Musiikki - ja tanssiopiston ylläpitäjä on Savonlinnan musiikkiopiston kannatusyhdistys ry. Kannatusyhdistyksen hallitus toimii myös musiikkiopiston johtokuntana. Savonlinnan musiikki - ja tanssiopiston arvoja ovat tekemisen ilo, luovuus, tavoitteellisuus sekä yhteisöllisyys. Opiston tehtäviä ovat muun muassa laadukkaan perusopetuksen tarjoaminen musiikissa sekä tanssissa, kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja kasvun tukeminen sekä taidekasvatuksen arvostuksen kohottaminen. (Savonlinnan musiikki - ja tanssiopisto 2018.)

Musiikin perusteiden integrointi on aloitettu Savonlinnan musiikki - ja tanssiopistossa (silloisessa Savonlinnan musiikkiopistossa) pilotoimalla vuosina 2004-2006 Matti Makkosen toimesta. Makkonen on koulutukseltaan sekä sellonsoiton - että musiikin

teorian ja säveltäjäopettaja. Hän kertoi ajatuksen integroinnista lähteneen siitä, että hän on kokenut soittamisen ja teorian erillään pitämisen teennäiseksi erityisesti perusasteella. Hän kertoi osallistuneensa vuonna 2004 Popjazz-konservatorion syyspäiville, missä kerrottiin amp - opetuksesta. Amp eli afroamerikkalaisen musiikin perusteet on erityisesti popjazz-opetuksessa käytetty opetusmenetelmä, jossa musiikin perusteet yhdistetään yhteysoittoon. Samalla tunnilla siis soitetaan ja opiskellaan musiikin perusteita, minkä lisäksi oppilaat käyvät normaalisti yksilösoittotunnilla. Tämän pohjalta otettiin mallia Savonlinnan musiikkiopistoon, missä vastaavaa alettiin soveltaa klassisen puolen mupe - opintoihin. (Makkonen 2018.)

Alkuvaiheessa Savonlinnan musiikkiopistolla integrointia toteuttivat ne opettajat, joilla oli jotakin koulutusta tai valmiuksia mupe -opetukseen, Makkosen ohella muun muassa kaksi haastateltavistani. Vähitellen mukaan lähti muitakin opettajia, mutta se pidettiin heille vapaaehtoisena. Makkonen on vuosien varrella antanut koulutusta mupeintegrointiin esimerkiksi opettajien koulutuspäivien yhteydessä sekä laatinut oppimateriaaleja yhteiseen käyttöön. (Makkonen 2018.)

Nykyään oppilaat saavat itse valita, suorittavatko musiikin perusteet ryhmässä vai integroiden. Ryhmäopetus sisältyy pääaineen lukukausimaksuun, integrointi maksaa 71 euroa lukukaudessa. (Savonlinnan musiikki - ja tanssiopisto 2018.)

2.2 Opetussuunnitelmat

Syksyllä 2017 ilmestyi uusi opetussuunnitelma taiteen perusopetuksen laajaan oppimäärään (Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017). Opetussuunnitelmassa taiteen perusopetuksen yleiseksi tehtäväksi määriteltiin mahdollisuuden luominen taiteen pitkäjänteiseen ja päämäärätietoiseen opiskeluun sekä elinikäiseen oppimiseen. Musiikin laajan oppimäärän taiteen perusopetuk-

sen tehtäväksi määritellään edellytyksen luominen hyvän musiikkisuhteen syntymiselle. Yleiseksi tavoitteeksi asetetaan oppilaan musiikillisen osaamisen kehittäminen sekä oppimisesta iloitseminen. Musiikin perusopinnoissa pyritään synnyttämään oppilaalle innostus musiikin tavoitteellista harjoittelua ja pitkäjänteisyyttä kohtaan. Musiikin hahmottamistaidot ja historiatietoisuus nähdään olennaisena osana opintoja, ja eri sisältöalueiden integraation nähdään vahvistavan musiikin kokonaisvaltaista hahmottamista. Musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelmassa painotetaan oppilaan henkilökohtaisen ohjauksen merkitystä, ja oppilaan ohjauksen työskentelyn suunnitteluun ja arviointiin nähdään kehittävän oppimaan oppimisen taitoja. (Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017, 10, 47, 49, 51.) Opetussuunnitelmassa viitataan siis integrointiin hyvänä työtapana ja korostetaan oppilaan henkilökohtaista ohjausta. Integroitu mupe työtapana vastaa hyvin opetushallituksen ohjeisiin, sillä siinä oppilas saa henkilökohtaista yksilöopetusta sekä soittamisessa että musiikin perusteissa.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa (2017, 48) musiikin perusopintojen tavoitteet jaetaan neljään osioon, jotka ovat:

- esittäminen ja ilmaisu,
- oppimaan oppiminen ja harjoittelu,
- kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen, sekä
- säveltäminen ja improvisointi.

Esittämisessä ja ilmaisemisessa tavoitteena on esitystilanteiden hallinta, oppilaan omien vahvuuksien löytäminen, musiikin elävä ilmaisu sekä taiteidenväliseen vuorovaikutukseen tutustuminen. Oppimaan oppimisen ja harjoittelun tavoitteet liittyvät oman soittotaidon ja harjoittelun kehittämiseen, yhteismusisointiin, oman oppimisen arviointiin, korvakuulolta soittamiseen sekä hahmotustaitojen soveltamiseen soittamisessa. Kuuntelun ja hahmottamisen tavoitteina on muun muassa musiikin lukemisen ja kirjoittamisen kehittäminen, musiikin rakenteiden hahmottaminen ja musiikin his-

toriaan tutustuminen sekä oman soittamisen kuuntelu ja yhdistäminen laajempaan kokonaisuuteen. Säveltämisessä ja improvisoinnissa tavoitteet liittyvät omien musiikillisten ideoiden esiintuotiin, sekä improvisoinnin, säveltämisen ja sovittamisen harjoitteluun. (Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017, 48.)

Savonlinnan musiikki - ja tanssiopiston viimeisin opetussuunnitelma on vuodelta 2009 (Savonlinnan musiikki - ja tanssiopiston opetussuunnitelma ja järjestyssääntö 2009). Maisterintutkielmani kirjoitushetkellä Savonlinnan musiikki - ja tanssiopisto, kuten muutkin oppilaitokset, työstävät uutta opetussuunnitelmaa opetushallituksen vuoden 2017 taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Savonlinnan musiikki - ja tanssiopiston musiikin opetussuunnitelman on tarkoitus valmistua toukokuussa 2018. Näin ollen se ei ehdi omaan työhöni mukaan, joten käytän työssäni lähteenä tämänhetkistä, vuoden 2009 opetussuunnitelmaa. Sain kuitenkin luettavakseni uuden opetussuunnitelman luonnoksen, ja opiston rehtori myös kertoi sen sisällöstä lyhyesti. Musiikin perusteet -oppiaine säilyy uudessa opetussuunnitelmassa ennallaan ja sisältää perustasolla edelleen kurssit 1, 2, 3 ja 4, joista viimeinen käsittelee musiikin historiaa ja aikakausia, ja lisäksi musiikkiteknologian perusteita. Ennallaan säilyvät myös mupe -ryhmäopetus ja integrointi, eli oppilas saa valita näistä haluamansa tavan suorittaa mupe -opinnot. (Häyrynen 2018.)

Vuoden 2009 opetussuunnitelmassa (Savonlinnan musiikki - ja tanssiopiston opetussuunnitelma ja järjestyssääntö 2009) määritellään opetuksen tehtäväksi ”luoda edellytyksiä musiikin elinikäiselle harrastamiselle ja antaa valmiudet musiikkialan ammatitopintoihin”. Tavoitteeksi määritellään oppilaan henkisen kasvun tukeminen ja luovuuden kehittyminen, ja oppilasta ohjataan pitkäjänteiseen sekä keskittyneeseen työkentelyyn. Musiikki - ja tanssiopiston perustason opetus on pääsääntöisesti suunnattu lapsille ja nuorille, mutta myös aikuisille annetaan mahdollisuus suorittaa sekä perus

- että musiikkiopistotason oppimäärät. Musiikin perustasolla opetusta annetaan oppilasta kohti musiikin perusteissa 280 tuntia ja instrumenttitaidoissa ja yhteismusisoinnissa 385 tuntia. Enimmäisaika perustason opintojen suorittamiseen on 11 vuotta. (Savonlinnan musiikki - ja tanssiopiston opetussuunnitelma ja järjestyssääntö 2009, 4-6.)

Musiikin perusteiden sisältöalueisiin kuuluvat musiikin luku - ja kirjoitustaito, musiikin hahmottaminen sekä musiikin historian ja tyylien tuntemus. Oppimäärä on jaettu neljään kurssiin, jotka ovat Mupe1, Mupe2, Mupe3 ja Mupe4 (yleisen musiikkitiedon peruskurssi). Musiikin perusteet määritetään aloitettavaksi viimeistään oppilaan täytettyä 12 vuotta, ja musiikin perusteissa noudatetaan Suomen musiikkioppilaitoksen liiton määrittämiä sisältöjä sekä arvioinnin perusteita. Musiikin perusteiden opintojen tavoitteeksi määritellään musiikin opiskelun tukeminen ja oppilaan valmiuksien syventäminen kirjoitetun sekä soivan musiikin yhteyksien ymmärtämistä kohtaan. Opetussuunnitelmassa kerrotaan, että "musiikin perusteiden opetus on mahdollista integroida instrumenttiopetukseen tai yhteismusisointiin, jolloin opetusaika määräytyy toiminnan edellyttämällä tavalla." (Savonlinnan musiikki - ja tanssiopiston opetussuunnitelma ja järjestyssääntö 2009, 4-8.)

Suomen musiikkioppilaitosten liitto (SML) on laatinut ohjeistuksen musiikin perusteiden sisällöistä ja suoritusohjeista vuonna 2013 helpottaakseen jäsenoppilaitostensa suunnitelmatyötä (Musiikin perusteiden sisällöt ja suoritusohjeet 2013). SML:n ohjeissa kerrotaan, että oppilaitoksilla on vapaus käyttää omien resurssiensa mukaan haluamiaan pedagogisia sekä sisällöllisiä painotuksia. SML määrittää musiikin perusteiden sisältöalueiksi samat osa-alueet, mitkä Savonlinnan musiikki - ja tanssiopiston opetussuunnitelmassa (Savonlinnan musiikki - ja tanssiopiston opetussuunnitelma ja järjestyssääntö 2009) mainitaan:

- musiikin luku - ja kirjoitustaito,
- musiikin hahmottaminen
- musiikin historian - ja tyylien tuntemus.

Ohjeissa todetaan, että niistä voi saada virikkeitä myös opetussuunnitelman perusteiden uudistamiselle. SML:n ohjeissa määritellään oppimisen lähtökohdaksi oppilaan oma musisointi, ja kannustetaan käyttämään opetuksessa monipuolisia työskentelytapoja. Oppilaan soitonopiskeluun liittyvää materiaalia voi hyödyntää opetuksessa, ja esittää mupe - tunnilla opeteltua ja tehtyä musiikkia matineoissa. Laulaminen ja soittaminen nähdään tärkeinä oppimisen työtapoina, ja instrumenttiopetuksen ja mupe - opetuksen yhteistyön nähdään tekevän oppimisesta kokonaisvaltaisempaa. (Musiikin perusteiden sisällöt ja suoritusohjeet 2013, 2-3.) SML:n ohjeet siis antavat mahdollisuuden erilaisiin opetuksen toteutusmuotoihin, ja oppiaineiden integrointi nähdään oppimista parantavana asiana. Ohjeissa korostuu oppiminen tekemisen, kuten soiton ja laulun, kautta, ja monipuolisten työtapojen nähdään rikastuttavan opettamista. Integroitu mupe sopii näihin ohjeisiin hyvin.

Musiikin perusteiden perustason sisältöalueet (2013) on jaettu kuuteen osioon, jotka ovat

- käytännön muusikkous,
- monipuolinen ohjelmisto ja keskeisten tyyliisuuntausten, ilmiöiden sekä soittimiston tuntemus,
- rytmin hahmottaminen,
- melodian hahmottaminen,
- harmonian hahmottaminen, sekä
- säveltäminen ja improvisointi.

Käytännön muusikkoudella viitataan musisointitaitojen kehittämiseen ja monipuolistamiseen, eli esimerkiksi rytmin ja melodian hallintaan, sävelpuhtauteen sekä oikea-aikaiseen aloittamiseen. Aineistoksi suositellaan elävän musiikin käyttöä, ja myös oppilaiden oman soitto-ohjelmiston sekä omien sävellysten ja sovitusten käyttöä. Monipuolinen ohjelmisto ja tyyliisuuntaukset tarkoittavat musiikillisen yleissivistyksen omaksumista, minkä saavuttamiseksi hyödynnetään kuuntelemista, laulamista, konserttikäyntejä, keskeisen ohjelmiston soittamista sekä musiikista keskustelua ja omien

mielipiteiden perustelemista. Rytmien hahmottamisessa painottuu perussykkeen hallinta sekä erilaiset rytmi - ilmiöt, joita hahmotetaan soittamalla, laulamalla, kirjoittamalla sekä lukemalla. Rytmistä voidaan keksiä myös itse. Melodian hahmottamisessa mainitaan, että laulamalla on mahdollista oppia monia musiikin perusteiden asioita, ja musiikin kirjoittamista harjoitellaan sekä kuulonvaraisesti että soittimien avulla. Harmonian osalta opetteluun kohteena ovat sointuasteet, reaalisoinnut sekä tavallisimmat lopukkeet. Tässä yhteydessä tehdään soinnutuksia, sovituksia sekä säestystehtäviä. Apuna suositellaan käytettävien sekä oppilaiden omien soittimien, että koskettimien ja laattasoittimien. Improvisoinnista ja säveltämisestä sanotaan, että niitä voidaan hyödyntää opintojen eri osa - alueilla, ja oppilaan tulee saada valmiuksia sekä säveltämiseen että improvisointiin. Oppilaan luovuutta tulee tukea, ja kannustaa oppilasta toteuttamaan omia musiikillisia ideoitaan. (Musiikin perusteiden sisällöt ja suoritusohjeet 2013, 3-6.)

Opetussuunnitelmissa mainitut luovuuden tukeminen, tekemällä oppiminen, monipuoliset työtavat sekä oppilaan musisointi mupe -asioiden opiskelussa ovat oppilaan motivaation kannalta oleellisia asioita. Kosonen (2001) kirjoittaa, että soittamistilanteissa syntyy erilaisia kokemuksia ja niiden kautta merkityksiä, jotka ovat tärkeitä motiiveja soittamisessa. Merkityssuhteita voivat olla esimerkiksi tunne osaamisesta ja nautinto. Positiiviset kokemukset ja elämykset synnyttävät positiivista asennoitumista, mikä vaikuttaa motivaatioon positiivisesti. Motivaation säilymiseksi on tärkeää myös omaan itseensä uskomisen sekä soittamisen kautta tulleiden kokemusten luoma kiinnostus. Hyvät musiikkikokemukset synnyttävät motivaation myös uusia haasteita kohtaan. (Kosonen 2001, 32-34, 82.) Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa (2017, 11) yhtenä tavoitteena mainitaan oppimisen ilo sekä innostus musiikin tavoitteellista harjoittelua kohtaan. Nämä ovat tärkeitä asioita, kun musiikista halutaan pitkäaikainen, kenties koko elämänmittainen harrastus. Läpi lapsuuden ja nuoruuden kulkevien musiikkiopintojen on pohjauduttava tuohon ilon

tunteeseen ja oppilaan sisäiseen motivaatioon, jotta ne palvelevat kokonaisvaltaista kehittymistä ja harrastuksesta saatavaa nautintoa.

Oppilaalla tulee olla mahdollisuus toteuttaa musiikillisia ideoitaan sallivassa ilmapiirissä, ja opettajan tuella ja kannustuksella voi olla suuri vaikutus motivaation ylläpitämisessä. Motivaation kannalta on tärkeää, että oppilaalla on mahdollisuus itse vaikuttaa asioihin ja suunnata opintojaan kiinnostuksensa mukaan. Kososen (2001) mukaan tavoitteet ovat motivaation ja sitoutumisen kannalta oleellinen asia. Omakohtaiset tavoitteet pitävät yllä motivaatiota paremmin kuin ulkoa päin annetut tavoitteet. Jos oppilas kokee tavoitteen tärkeäksi, hän on valmis sitoutumaan sen tavoitteluun ja näkemään vaivaa sen eteen. (Kosonen 2001, 35.) Mupe -integrointi on yksilöopetusta, joka pohjautuu vuorovaikutukseen opettajan ja oppilaan välillä. Oppilas voi aina keskustella opettajan kanssa ja kertoa omista toiveistaan ja tavoitteistaan, ja opettaja pystyy ottamaan oppilaiden tason ja toiveet yksilöllisesti huomioon. Tämä vaikuttaa positiivisesti oppilaan motivaation ylläpitoon.

2.2.1 Arviointi opetussuunnitelmissa

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa (2017) määritellään arvioinnin tehtäväksi oppilaan musiikkiopintojen edistymisen tukeminen. Arvioinnin tulee kohdistua oppilaan työskentelyyn ja osaamisen lisääntymiseen, ei henkilön persoonaan, arvoihin tai ominaisuuksiin. Perusopinnoissa painotus on jatkuvassa palautteen annossa, jonka tarkoituksena on edistää tavoitteisiin pääsyä myönteisessä hengessä kannustaen, oppilaan hyvän itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehitys huomioiden. Oppilasta on ohjattava myös asettamaan omia tavoitteitaan ja arvioimaan omaa oppimistaan ja edistymistään. Monipuolinen jatkuva arviointi sisältää ”erilaisia palautteen antamisen tapoja ja ohjausta itsearviointiin ja vertaisarviointiin”. Arviointi kohdistuu esittämiseen ja ilmaisemiseen, oppimaan oppimiseen ja harjoitteluun, kuunteluun ja musiikin hahmottamiseen, sekä säveltämiseen ja improvisointiin.

Perusopintojen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus suoritetuista opinnoista, joka sisältää sanallisen arvion oppilaan osaamisen kehittymisestä ja edistyksestä perusopintojen aikana. Sanallisen arvion tulee painottaa oppimisen vahvuuksia tavoitteisiin suhteutettuna. (Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017, 17, 51.)

Savonlinnan musiikki - ja tanssiopiston opetussuunnitelma ja järjestyssääntö (2009) sisältää vielä numeroarvioinnin. Musiikin perusteiden arvioinnista sanotaan, että kurssit 1 ja 2 arvostelee oma opettaja asteikolla hyväksytty - hylätty, kurssit 3 ja 4 oma opettaja yhdessä toisen arviointiryhmän jäsenen kanssa. Arvioinnin tehtävä on ”ohjata tavoitteiden asettamista ja auttaa oppilasta niiden saavuttamisessa”. Arvioinnin tulee olla oikeudenmukaista ja kannustavaa ja kehittää oppilaan hyvää itsetuntoa. Oleellista on oppimisprosessin arviointi, ja monipuolisen jatkuvan arvioinnin tulee sisältää myös oppilaan ohjaamista itsearviointiin. Opettajan ja oppilaan välinen arviointi mainitaan opetussuunnitelmassa omana kohtanaan, johon liittyen mainitaan henkilökohtainen opetussuunnitelma eli HOPS, opintokirja, lukukausiarviointi sekä oppitunnilla tapahtuva arviointi. Lisäksi esiintymistä vaaditaan vuosittain vähintään yksi kerta, josta oppilaalle annetaan palaute suullisesti tai kirjallisesti. Ensisijaisena arviointitilaisuutena nähdään oppitunti ja sen tarjoama mahdollisuus opettajan ja oppilaan yhteiseen arviointiin yhdessä asetettujen tavoitteiden saavuttamisen tiimoilta. HOPS puolestaan luo tilaisuuden yhteydenpitoon huoltajien kanssa ja toimii pitkän aikavälin tavoitteiden asettamisen tukena sekä arvioinnin apuna. (Savonlinnan musiikki - ja tanssiopiston opetussuunnitelma ja järjestyssääntö 2009, 10-11.)

Suomen musiikkioppilaitosten liiton laatimassa Musiikin perusteiden sisällöissä ja suoritusohjeissa (2013) sanotaan, että oppilaan tulee saada säännöllistä ja kannustavaa palautetta joko suullisesti tai kirjallisena. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota oppilaan osaamiseen, edistymiseen sekä aktiivisuuteen, ja oppilasta tulee ohjata myös itse arvioimaan näitä asioita. Tämä Suomen musiikkioppilaitosten liiton ohjeistus sisältää vielä

ohjeistuksen numeroarviointiin. (Musiikin perusteiden sisällöt ja suoritusohjeet 2013, 6.) Ohjeistuksen tekohetkellä käytössä on ollut Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet (2002). Uusissa opetussuunnitelman perusteissa (Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017) numeraalista arviointia ei enää mainita, vaan kaikki arviointi on sanallista.

2.2.2 Vuosien 2002 ja 2017 opetussuunnitelmien eroavaisuudet

Olen koonnut taulukkoon keskeisimmät erot vuosien 2002 (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002) ja 2017 (Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017) opetussuunnitelmista.

Aihe	Ops 2002	Ops 2017
Opetuksen rakenne	Musiikin perustaso ja musiikkiopistotaso	Perusopinnot ja syventävät opinnot
Opintojen laajuus	Perustaso 665 tuntia, opistotaso 635 tuntia (yhteensä 1300 tuntia) Musiikin perusteita perustasolla 280 tuntia, opistotasolla 245 tuntia.	Perusopinnot 800 tuntia, syventävät 500 tuntia (yhteensä 1300 tuntia) Musiikin perusteiden osuutta tuntimääristä ei kerrota.
Arviointi	Päättösuoritukset 1-5, arvioitsijoita vähintään kaksi. Kaikista suorituksista lisäksi sanallinen palaute.	Sanallinen arviointi kaikesta, ei numeroita. Arvioijien määrää ei kerrota.
Tavoitteet perustasolla	Kerrotaan kolmella ranskalaisella viivalla: <ul style="list-style-type: none"> • esittämiseen ja yhteismusisointiin tarvittavat instrumentitaidot, • musiikin lukeminen, kirjoittaminen, 	Jaettu neljään osa-alueeseen: <ul style="list-style-type: none"> • esittäminen ja ilmaiseminen, • oppimaan oppiminen ja harjoittelu, • kuunteleminen ja hahmottaminen

	<p>kuuntelu sekä -tuntemus,</p> <ul style="list-style-type: none"> • musiikillisen ilmaisun ja esiintymisen kehittäminen <p>Ei eritellä tarkemmin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • säveltäminen ja improvisointi <p>Eritellään kunkin alueen sisältöä.</p> <p>Uusina asioina musiikkiteknologiaan tutustuminen sekä säveltäminen ja improvisointi omana osa-alueenaan.</p>
Mupe - opetuksen sisällöt	Sisältöalueet määritellään (musiikin luku- ja kirjoitustaito, musiikin hahmottaminen ja musiikin historian ja tyylien tuntemus) ja kerrotaan, mitä perustason päätteeksi tulee osata.	Sisältöjä ei määritellä enää musiikin perusteet -nimellä, vaan ne löytyvät opetuksen tavoitteista pääosin Kuunteleminen ja hahmottaminen -osion alta.

TAULUKKO 1. Opetussuunnitelmien erot vuosina 2002 ja 2017 (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002; Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017.)

Vuoden 2017 opetussuunnitelmassa uutena asiana on opintojen nimen muutos perus- ja opistotasosta perusopintoihin ja syventäviin opintoihin. Kokonaistuntimäärä on pysynyt samana, mutta uudessa opetussuunnitelmassa perusopintoja on aiempaa enemmän ja syventäviä vähemmän. Toinen keskeinen muutos koskee arviointia, joka siirtyy numeraalisesta sanalliseksi. Uudessa opetussuunnitelmassa ei ole tavoitteita ja sisältöjä erikseen sekä mupe -opinnoille että instrumenttiopinnoille näillä nimillä, vaan ne löytyvät tavoitteet -osiosta. Musiikin perusteista puhutaan hahmottamisaineina, ja mupe -opintojen sisällöt löytyvät pääosin Kuunteleminen ja hahmottaminen -osiosta. Esimerkiksi musiikin luku – ja kirjoitustaidon kehittäminen, rakenteiden hahmotus ja historian tuntemus sisältyvät tähän osioon. Toisaalta musiikin merkitsemis-

tapojen lukeminen ja tulkinta ja musiikkiteknologiaan tutustuminen ovat osa Oppimaan oppiminen ja harjoittelu -osiota, ja säveltämisen ja sovittamisen harjoittelu osana Säveltäminen ja improvisointi -osiota. (Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017, 15, 17, 48.)

Uudesta opetussuunnitelmasta voi päätellä, että musiikin perusteiden opintoja ja soittamista on pyritty lähentämään ja rikkomaan rajoja soittamisen ja teorian väliltä. Osassa opetussuunnitelman tavoiteosioita on sekä musiikin perusteisiin että soittamiseen liittyviä asioita, ja esimerkiksi hahmotusasioiden osaamista pyritään soveltamaan soittamiseen. Tavoitteena tuntuu olevan oppilaan kokonaisvaltaisen muusikkouden kehittäminen, johon sekä soittaminen että mupe -osaaminen liittyvät. Mupe -integrointi vastaa näihin tavoitteisiin erinomaisesti, sillä integroinnissa saman tunnin puitteissa käydään läpi sekä soittamiseen että musiikin perusteisiin liittyviä asioita, ja pyritään hahmottamaan näiden läheinen yhteys oppilaalle.

Yleiset tavoitteet ovat pääosin samanlaiset molemmissa opetussuunnitelmissa. Näitä ovat muun muassa hyvän musiikkisuhteen syntyminen, elinikäisen harrastamisen ja oppilaan kasvun tukeminen, mahdollisuudet jatko-opintoihin sekä luovuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen. Oppimiskäsitys pohjautuu konstruktivismiin, jossa oppiminen nähdään aiempiin käsityksiin pohjautuvana aktiivisena toimintana. Oppilaan oman aktiivisuuden merkityksen lisäksi molemmissa opetussuunnitelmissa mainitaan siitä, että oppilaan tulisi oppia itse asettamaan tavoitteita ja oppia toimimaan niiden mukaan. Oppimisympäristöjen tulisi olla monipuolisia ja oppimista innostavia, ja toimintakulttuurin aidolle kohtaamiselle ja kunnioittavalle vuorovaikutukselle perustuvaa. (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002, 6-7; Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017, 11-14, 47-48.)

Vuoden 2017 opetussuunnitelmassa mainitaan lisäksi oppimisen ilo sekä myönteinen palaute osana oppimiskäsitystä, sekä monilukutaidon kehittyminen ja sitä kautta kriittisen ajattelun tukeminen. Osallisuuden kokemus nähdään tärkeänä, joten kaikki otetaan toimintaan mukaan. Epäonnistumiset nähdään oppimismahdollisuuksina. Opetussuunnitelmassa mainitaan myös kestävä elämäntavan huomioiminen sekä tekijänoikeuksien ja sananvapauden tuntemus. (Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017, 11-14.) Lisäksi vuoden 2017 opetussuunnitelmassa on erikseen osio musiikin opetuksen työtavoista. Tässä painotetaan henkilökohtaista ohjausta sekä opiskeluympäristön kehittämistä monipuolisia työtapoja sisältäväksi. Teknologian hyödyntäminen nähdään osana monipuolisia työtapoja. (Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017, 51.) Tietotekniikan hyödyntäminen oppilaitoksen tarjoamissa puitteissa mainitaan myös vuoden 2002 opetussuunnitelmassa (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002, 10). Uudessa opetussuunnitelmassa on siis pyritty huomiomaan nykyäänä yhä suurempaan rooliin noussut teknologia ja sen mukanaan tuomat haasteet, kuten tekijänoikeudet. Toinen aiempaa enemmän esille nouseva sisältö on säveltäminen ja improvisointi, joka on tavoitteissa omana osionaan.

2.3 Aiempia tutkimuksia mupe-integraatiosta

Musiikin perusteiden integrointia soitonopetukseen on tutkittu jonkin verran. Yleensä tutkimukset, pääosin kandidaatin- ja maisterintutkielmat, ovat painottuneet tutkimaan integrointia jonkin tietyn soittimen näkökulmasta, tai kehittämään integrointimateriaalia tietyn soittimen integrointiopetukseen tietylle tasolle. Tällaisia tutkimuksia ovat tehneet muun muassa Hansson (2017), Tervämäki ja Vuorenmaa (2016), Kauppinen (2013), Mäkinen (2012) sekä Riikonen (2006). Hansson käsittelee integrointia harmonikan näkökulmasta, Kauppinen sähkökitaranopetuksessa ja Mäkinen, Riikonen sekä Tervämäki ja Vuorenmaa jousisoitinten opetuksessa. Martikainen (2017) puolestaan on tutkinut musiikin perusteiden integrointia yhteismusisointiin, keskittyen

pop/jazz - mupen opetukseen. Kolehmainen (2014), Jurvanen (2005) ja Lappalainen (2002) ovat kartoittaneet mupe -opetuksen vallitsevaa tilannetta sekä mupe -opettajien näkemyksiä ja kehitysehdotuksia aineen opetuksesta. Mupe -integroiintiin liittyviä jatkotutkimuksia ei toistaiseksi ole tehty.

Henna Lappalainen on kartoittanut jo vuonna 2002, minkälaisia toiminnallisia ja käytäntöön suuntaavia opetustapoja mupe -opetuksessa musiikkiopistoissa on ollut tuolloin käytössä. Hän toteaa osuvasti, että musiikkiopistoon hakeudutaan pääsääntöisesti soittamisen vuoksi, joten soittimia olisi loogista käyttää myös mupe -opetuksessa (Lappalainen 2002, 33). Lappalainen (2002, 59) jatkaa, että soittaminen helpottaa mupe -asioiden sisäistämistä ja niiden nimeämistä. Hän kertoo tutkimuksessaan ryhmäopetuksen ongelmasta, jossa esimerkiksi melodiadiktaattia tehdessä osa oppilaista saa sen hetkessä valmiiksi, osa ei ollenkaan. Opettajalla ei ole mahdollisuutta paneutua jokaisen oppilaan ongelmiin. Lappalainen sanookin, että ryhmät ja opetustilat olisi syytä järjestää niin, että opettaja pystyisi ottamaan huomioon jokaisen oppilaan. (Lappalainen 2002, 27.) Integrointi tarjoaa näihin ongelmiin selkeän ratkaisun, sillä opettaja kohtaa jokaisen oppilaan kahden kesken ja pystyy keskittymään oppilaan omiin haasteisiin ja suuntaamaan opetusta niiden vaatimalla tavalla. Myös soittaminen säilyy kiinteänä osana mupe -opetusta, kun se integroidaan osaksi soittotuntia.

Myös Jurvanen (2005) on kartoittanut mupe -opettajien näkemyksiä opetuksen kehittämiskohdista sekä opetuksen toteutumisesta käytännössä. Hänen tutkimuksessaan ilmeni, että integroiinti mupe -opetuksessa ja instrumenttiopettajan ja mupe -opettajan vuorovaikutus koettiin hyödylliseksi. Ongelmaksi koettiin eri oppilaitosten opetuksen vertailtavuus, jos oppilaitokset toteuttavat keskenään eri tavoilla mupe -opetusta. Lisäksi osa opettajista koki, että oman oppilaitoksen opetussuunnitelmassa musiikin perusteiden opetusta ei määritelty tarpeeksi tarkasti, mikä hankaloitti opetuksen käytännön toteutusta. Opettajat myös kaipasivat opetusmateriaalia, joka vastaisi integroiinti-

tarpeeseen ja oppilaiden soitinten käyttöön tunneilla. (Jurvanen 2005, 49-52.) Tutkimuksen mukaan opettajat kokivat integroinnin mahdollisuuden innostavaksi, mutta integrointia varten tarvittaisiin lisäkoulutusta. Opettajat olivat kiinnostuneita kehittämään mupe -opetusta oppilaille mielekkäämpään suuntaan ja hyödyntämään toiminnallisia sekä käytännönläheisiä työtapoja. (Jurvanen 2005, 59, 63).

Kolehmainen (2014) on tutkinut työssään mupe -opetuksessa tapahtuneita muutoksia 2000 - luvulla. Hän toteaa, että 2000-luvulla on tapahtumassa muutos, jossa musiikkioppilaitosjärjestelmässä korostuu oppilaslähtöisyys aiemman tutkintokeskeisen ajattelun sijaan. Toisaalta oppilaitokset ovat saaneet enemmän omaa päätösvaltaa, mikä saattaa johtaa hajanaiseen oppilaitoskenttään. Eri oppilaitoksissa mupe -kursien sisällöt sekä tasovaatimukset saattavat nykyään poiketa toisistaan, aikaisemmin ne oli tarkemmin määritelty ja samat kaikissa oppilaitoksissa (Kolehmainen 2014, 2, 43). Uusien mupe -opettajien koulutuksessa painotetaan musiikkilähtöisyyttä ja käytännönläheisyyttä, mitä myös nykyisessä musiikin perusteiden opetuksessa korostetaan. Kolehmainen näkee kuitenkin ongelmallisena, että suuri osa nykyisistä viranhaltijoista on saanut teoriapainotteisemman koulutuksen, joten tarvetta musiikin perusteiden opettajien täydennyskoulutukseen hänen mukaansa on. (Kolehmainen 2014, 63-64.)

Martikainen (2017) on tutkinut mupe -opetuksen integroimista yhtyesoittoon ja tarkastelee asiaa AMP (afroamerikkalaisen musiikin perusteet) - menetelmän kautta. Painotus työssä on siis enemmän pop/jazz - puolen teoriaan/musiikin perusteisiin. Martikainen toteaa tuloksissaan huomanneensa, että osa oppilaista hakeutui oman soittimensa ääreen tehtäviä tehdessään. Martikainen huomauttaakin, että soitonopetuksessa on hyödyllistä käydä läpi mupe -asioita oppilaan oman soittimen kautta, sillä eri soitinten soittajat hahmottavat asioita eri näkökulmista. Martikainen toteaa lopuksi, että edelleen on tärkeää tutkia, kuinka mupe -asioita voitaisiin yhdistää käytäntöön ja mitä eri työtapoja voitaisiin hyödyntää mupe -opetuksessa. (Martikainen 2017, 57, 59.)

Kauppinen (2013) keskittyy työssään tarkastelemaan mupe -opetusta sähkökitaransoiton kautta. Hän on luonut oppimateriaalin, joka sisältää kitaransoiton ja musiikin perusteiden alkeet ja käsittelee pt1 -tason asioita. Loppupäätelmässään Kauppinen (2013, 57) toteaa, että hänen tekemänsä oppimateriaali tuntui motivoivan oppilaita mupe -asioiden opiskeluun ja suurin osa oppilaista koki mupe - sisällöt soittoharrastuksen kannalta hyödyllisiksi. Tästä voidaan tehdä johtopäätös, että opettajan vaivannäöllä ja asiaan paneutumisella lienee suuri merkitys oppilaiden motivaation kannalta. Ei ole samantekevää, kuinka asiat opetetaan. Integroinnissa voi ryhmäopetusta paremmin suunnata käsiteltäviä asioita jokaisen oppilaan tarpeet huomioiden ja pyrkiä tekemään mahdollisimman käytännönläheisiä harjoituksia, joita voidaan käydä läpi oppilaan oman soittimen kautta.

Hansson (2017) käsittelee tutkielmassaan harmonikan hyödyntämistä mupe -opetuksessa. Hän kokee oman soittimen hahmottamisen sekä teorian ja käytännön vuorovaikutuksen tärkeiksi asioiksi (Hansson 2017, 4). Hän on luonut harmonikansoitonopettajille kyselyn, jossa kartoittaa näiden asenteita musiikin perusteiden opettamista ja integrointia kohtaan. Hansson toteaa, että mupe -opetus pianon avulla ei auta kaikkia harmonikansoittajia hahmottamaan mupe -asioita. Oman soittimen, eli tässä tutkimuksessa harmonikan, käyttö opetuksessa tuntuu auttavan hahmottamista. (Hansson 2017, 68.) Hansson nostaa esiin kysymyksen, riittääkö instrumenttiopettajan koulutus myös musiikin perusteiden opettamiseen. Hän toteaa, että soitonopettajien koulutukseen ei lähtökohtaisesti kuulu musiikin teorian didaktiikkaa. Toisaalta Hansson mainitsee, että soitonopettajat kuitenkin opettavat joka tapauksessa jossain määrin musiikin perusteita soittotunnilla, ainakin niissä tilanteissa, kun oppilaalle tulee eteen uusi teoreettinen ilmiö soittamisessa. (Hansson 2017, 49.)

Tervämäki ja Vuorenmaa (2016) ovat tutkineet mupe -integraatiota viulunsoiton näkökulmasta. He ovat kokeneet ongelmalliseksi, että musiikin perusteiden ryhmitunneilla asiat havainnollistetaan useimmiten pianon kautta, jolloin asioita ei opita hahmottamaan oman soittimen kannalta eivätkä soittaminen ja teoria integroidu toisiinsa. He viittaavat teoriaopintojen maineeseen ”pakkopullana” ja huomauttavat, että lapset eivät usein koe tunneille osallistumista innostavana. Tällöin soitonopettaja joutuu kertaamaan ja opettamaan mupe -asioita soittotunneilla. Opinnäytetyössään Tervämäki ja Vuorenmaa ovat luoneet oppimateriaalia integroinnin tukemiseen viulutunneille. (Tervämäki & Vuorenmaa 2016, 3.) He tutkivat integrointia yksityisessä musiikkiopilaatoksessa, jossa oppilaat eivät olleet käyneet mupe -tunneilla, mutta soittaneet jonkin aikaa (Tervämäki & Vuorenmaa 2016, 19). Loppupäätelmänä Tervämäki ja Vuorenmaa totevat, että integrointi olisi helpointa toteuttaa heti harrastuksen alussa, jolloin mupe -asiat voitaisiin opettaa alusta asti selkeästi. He toteavat, että mupe -integraatio tehostaa opetusta ja tuo sen käytännönläheisemmäksi. Integrointi tulisi lisätä normaalin soittotunnin jatkoksi, jotta myös soittamiseen liittyvät asiat ehditään normaalisti opettaa. Tervämäki ja Vuorenmaa kokevat, että opettaja, joka hallitsee sekä soiton - että teoriaopetuksen, on työnhaussa vahvassa asemassa erityisesti yksityisissä oppilaatoksissa. (Tervämäki & Vuorenmaa 2016, 30-31.)

Mäkinen (2012) on luonut opetusmateriaalia musiikin perusteiden alkeiden opettamiseen alttoviulutunnille. Työn tekohetkellä hänen työpaikassaan Porvoon musiikkiopistossa on opetettu musiikin perusteiden ensimmäinen tasosuoritus soitonopettajien toimesta. Mäkinen kokee mupe -integraation ajankohtaiseksi aiheeksi, jota käsitellään sekä seminaareissa, opetussuunnitelmissa että opinnäytetöissä. (Mäkinen 2012, 1-2.) Tutkielmansa edetessä hän kertoo havainneensa, kuinka tärkeää on asioiden opiskelu soittimen ja elävän musiikin kautta. Tämä auttaa hänen mukaansa mielenkiinnon ylläpitämistä ja tekee asiat mielekkäämmäksi oppilaille. Hän kokee hyvin tehdyn mupe -alkeiden integroinnin luovan hyvän pohjan myöhemmille mupe -opinnoille. Hän toteaa eri soittajien näkökulmien eroavan toisistaan, minkä takia integrointi ja

musiikin perusteiden yksilöopetus auttaa oppilaita oppimaan mupe -asioita paremmin. (Mäkinen 2012, 28, 31.)

Riikonen (2006) on puolestaan vertaillut sellonsoiton ja teorian alkeisoppimateriaaleja tarkoituksenaan selvittää, kuinka näitä voisi käyttää avuksi integroinnissa. Hän kokee ongelmallisena, että instrumenttiopinnot aloitetaan usein paljon mupe -opintoja aikaisemmin, jolloin teorian ja käytännön välinen kuilu syntyy jo alkuvaiheessa opintoja ja soitonopettaja opettaa joutuu opettamaan tunneilla myös musiikin perusteiden asioita (Riikonen 2006, 4). Hän on huomannut myös omassa opetustyössään, että oppilaat eivät osaa hyödyntää soittotunneilla teorian tunneilla käytyjä asioita, ja kokee integroinnin tarpeelliseksi ja ajankohtaiseksi haasteeksi (Riikonen 2006, 10, 51). Lopputulemana Riikonen toteaa, että hänen tutkimistaan kirjasarjoista mikään ei luo kokonaiskuva, jossa toisiinsa integroituisivat sellonsoiton ja musiikin perusteiden aiheet. Hänen mielestään olisi oleellista, että sellonsoiton ja musiikin perusteiden kirjoissa sisällöt, käsitteet ja etenemisjärjestys olisivat pääosin samanlaisia. Tällöin oppiaineiden yhteys hahmottuisi lapselle parhaiten. Riikosen mielestä mupe -opetusta ei olisi tarpeen erottaa omaksi oppitunnikseen alkeisopetuksessa, jos sen sisällöt opetettaisiin soittotunnilla. Myös negatiivinen asenne musiikin teoriaa kohtaan saattaisi lieventyä, jos se liittyisi alusta alkaen enemmän soittamiseen. (Riikonen 2006, 48-50.)

Kaikissa edellä mainituissa tutkielmissa todetaan integroinnin tukevan hyvin oppilaan oppimista ja suositellaan integroinnin käyttöä opetuksessa. Osassa tutkimuksista nostetaan esille mupe -opettajan ja instrumenttiopettajan välisen yhteistyön merkitys. Puuttuu kuitenkin tutkimus, jossa tutkittaisiin integroinnin käyttämistä kokonaisten mupe -tasosuoritusten opettamiseen soitonopettajan toimesta. Tähän tarpeeseen pyrin omalla työlläni tuomaan vastauksia ja valottamaan, onko integrointi toimiva opetusmentelmä laajemmassa käytössä eri soitinten opettajien mielestä. Näiden kaikkien tutkimusten jälkeen on suorastaan kummallista, että integrointia ei ole otettu laajemmin

käyttöön opetuksessa, vaan soitonopettajat toteuttavat sitä edelleen pääosin siinä tapauksessa, kun kokevat välttämättömäksi kerrata mupe -asioita myös soittotunnilla, eli kun oppilas ei osaa yhdistää mupe -asioita soittamiseen, vaan koee ne erillisinä asioina. Tämä vie aikaa soittamiselta, kun mupe -asioiden käsittelyyn ei ole soittotunnin lisäksi varattu erillistä aikaa.

Aiemmissa tutkimuksissa nostettiin esille kysymys soitonopettajien pätevydestä ja osaamisesta mupe -opetukseen, ja toisaalta todettiin myös mupe -opettajien tarvitsevan lisäkoulutusta uusien opetusmenetelmien edessä. Haastatteluissani selvitin opettajien mielipiteitä omasta pätevydestään mupe -opetukseen sekä näkemyksiä lisäkoulutuksen tarpeesta. Lisäksi selvitin opettajien näkemyksiä siitä, mikä on hyvä ikä mupe -opintojen aloitukseen. Aiemmissa tutkimuksissa nähtiin tärkeänä ja loogisena aloittaa musiikin perusteet samaan aikaan soiton kanssa, joten selvitin, tehdäänkö näin Savonlinnassa.

3 KONSTRUKTIVISMI

Oppilaslähtöisyys, tekemällä oppiminen ja oppilaan aktivointi oman oppimisen seurantaan näkyvät nykyisissä opetussuunnitelmissa. Nämä asiat pohjautuvat konstruktivismiin, joka on 2000-luvulla alkanut näkyä myös musiikin opetuksessa. Oppiminen ei perustu enää vain ulkoa opetteluun, vaan asiat pyritään ymmärtämään. Näin niitä voidaan hyödyntää tosielämän tilanteissa ja rakentaa uutta tietoa vanhan päälle. Opetustilanne on muuttunut enemmän keskustelemaan, vuorovaikutukselliseen suuntaan, jossa myös oppilas voi tuoda esille näkemyksiään sekä tavoitteitaan ja toiveitaan opetuksen suhteen. Opettaja ei ole vain totuuksia kertova auktoriteettihahmo, vaan oppimisen ohjaaja, joka pyrkii huomioimaan oppilaan edeltävät taidot ja kiinnostuksen kohteet. Oppimisesta pyritään tekemään oppilaalle mielekästä. Arvioinnissa pidetään tärkeänä koko oppimisprosessia pelkän yksittäisen arviointitilanteen sijaan, ja jatkuvalla palautteenannolla pyritään kehittämään oppilaan kokonaisvaltaista osaamista.

3.1 Behaviorismista kohti konstruktivismia

Opettamista on 1900-luvulla hallinnut behavioristinen näkemys, jossa oppilas nähdään tyhjänä tauluna, johon opettaja asettaa oikeaa tietoa. Behaviorismi on vaikuttanut opettajien toimintaan näihin päiviin asti, ja esimerkiksi musiikkiopistoissa opetus on nojannut behaviorismiin. 1900 - luvun puolivälissä kognitiivinen psykologia alkoi tutkia yksilön mielessä tapahtuvia asioita oppimisen aikana, ja huomattiin, että ihminen vastaanottaa tietoa yksilöllisesti. Tietoa ei voi vain kaataa ihmisen mieleen, vaan ihminen soveltaa ja tulkitsee uusia asioita aikaisempien tietorakenteiden ja kokemusten pohjalta. Konstruktivistinen oppimiskäsitys pohjautuu kognitiiviseen psykologiaan, ja oppiminen tarkoittaa tässä näkemyksessä oppijan ajattelun kehittymistä, tiedon

käsittelytaitojen oppimista sekä mielessä olevien tietorakenteiden eli skeemojen muuttumista. Tieto on konstruktivismissa laajempaa ymmärrystä, kun se behaviorismissa on enemmän faktojen opettelua. (Anttila ja Juvonen 2002, 88-90.)

Muutos behavioristisesta opetuksesta konstruktivistiseen on nähtävissä vuoden 2002 opetussuunnitelmassa, jossa lähtökohtana on konstruktivistinen opetus ja siihen pohjautuen oppilaslähtöisyyden korostaminen. Opettajaa ohjataan pohtimaan oppilasta ja tämän oppimista, ja oppiminen perustuu tekemällä oppimiseen sekä oman oppimisen arviointikykyyn. Soiton- ja laulun oppiminen nähdään yksilöllisenä sekä yhteisöllisenä tietojen ja taitojen rakennusprosessina. (Hyry - Beihammer, Joukamo - Ampuja, Juntunen, Kymäläinen ja Leppänen 2013, 153-154.)

Soitonopiskeluun ja -oppimiseen liittyy kuitenkin myös behavioristisia piirteitä. Mestari - kisälli -perinteessä opettaja näyttää mallia, ja oppilas seuraa opettajan perässä. Soittotunnilla opettaja saattaa soittaa jonkin kohdan kappaleesta oppilaalle malliksi, jonka jälkeen oppilas kokeilee soittaa saman kohdan. Soittamisen oppiminen perustuu toistamiseen, sillä kappaleita on harjoiteltaessa toistettava yhä uudelleen, jotta ne opitaan. Toisaalta mallioppimista on myös konstruktivismissa. Tynjälän (1999) mukaan oppipoikamalli liittyy vahvasti käytännöllisten ammatillisten taitojen osaamiseen ja harjoitteluun. Oppipoikakoulutuksessa opitaan irrallisten tietojen sijaan kulttuurillisia ajattelutapoja ja jäsenyyttä. Aluksi aloittelija tarkkailee kokenutta tekijää ja osallistuu tekemiseen, ja vastuu kasvaa vähitellen huipentuen kokonaisvaltaiseen osaamiseen ja ammatinharjoittamiseen. (Tynjälä 1999, 64, 134.) Samaan pyritään musiikin opiskelussa, ja pikku hiljaa oman soittamisen ja opettajan ohjeiden avulla osaaminen käy yhä sujuvammaksi, joidenkin oppilaiden kohdalla ammattilaisuuteen saakka.

Konstruktivismissa uusien tiedollisten käsitysten nähdään muodostuvan aiempien käsitysten pohjalta. Aktiivinen toiminta, luominen sekä rakentaminen nähdään konstruktivismissa tärkeiksi oppimisen kannalta, kun taas behaviorismissa oppija on

enemmän tiedon passiivinen vastaanottaja. Konstruktivismissa oppijan nähdään rakentavan itse omat tietonsa, sen sijaan että ne kerrotaisiin hänelle valmiina. (Puolimatka 2002, 32-33, 41, 82.) Opettaja nähdäänkin oppimisprosessin ohjaajana, ei tiedon siirtäjänä. Konstruktivismissa painotetaan opettajan tuntemusta oppilaistaan, eli opettajan tulisi olla tietoinen oppilaan käsityksistä sekä tiedollisista valmiuksista. Tämän avulla opettaja pystyy ohjaamaan oppilaan aktiivista tiedonhankintaa, jolloin uusien asioiden oppiminen pohjautuu oppilaan aikaisempiin tietoihin, ja oppimisesta tulee laaja-alaisempaa sekä pysyvämpää. Hyvän oppilaantuntemuksen avulla opettaja pystyy paremmin myös ymmärtämään oppilaan kiinnostuksen kohteita ja käyttämään niitä hyödyksi opetuksessa ja ongelmanratkaisussa. Opettajalta edellytetään hyvää asiantuntemusta myös omasta opetusalaan, jotta hän pystyy parhaalla tavalla auttamaan oppilasta ristiriitatilanteen ratkaisussa ja tätä kautta oppimisprosessin jatkumisessa ja edistymisessä. (Puolimatka 2002, 242-246; Tynjälä 1999, 61-65.)

Oppiminen ei perustu konstruktivismissa ulkoa opetteluun ja toistamiseen, vaan oleellista on ymmärtää opiskeltava asia. Tämän avulla oppilas pystyy muodostamaan ja rakentamaan uusia merkityksiä ja käsityksiä, oppimaan lisää. Konstruktivismissa faktatiedot pyritään kytkemään laajempiin kokonaisuuksiin, oppilaan aiempaan tietoon sekä todelliseen elämään. Tällöin päästään selittämään, analysoimaan ja arvioimaan faktoja, sen sijaan että ne vain opeteltaisiin mekaanisesti ulkoa. Konstruktivismissa korostetaan vuorovaikutuksen merkitystä oppimisessä, sen kautta voi saada ja antaa sosiaalista tukea sekä saada muilta palautetta. Tätä pyritään hyödyntämään opetuksessa järjestämällä mahdollisuuksia yhteiseen toimintaan, tiedon jakamiseen, keskusteluun sekä tulkintojen esittämiseen. Oppilasta ohjataan myös arvioimaan omaa työskentelyään ja pyritään kehittämään oppilaan oppimaan oppimisen taitoja. (Tynjälä 1999, 61-65.)

Konstruktivismiin taustalla vaikuttavia tiedonkäsityksiä ovat konstruktivistinen sekä osittain pragmatistinen tiedonkäsitys. Konstruktivistisen käsityksen mukaan ihminen

ei tavoita todellisuutta suoraan aistihavaintojen pohjalta, sillä mieli tulkitsee havain-
toja mielen sisäisten rakenteiden pohjalta. Sisäiset rakenteet pohjautuvat käsitteisiin ja
käsitejärjestelmiin ja kehittyvät jatkuvasti. Pragmatistisen näkemyksen mukaan ihmi-
nen on aktiivinen toimija, ja tiedonmuodostuksen kannalta oleellista on ihmisen oma
toiminta. Tietoa hankitaan tekemisen kautta. Todellisuus ei ole pysyvä tila, vaan toi-
minnassa oleva prosessi. Totuudeksi nähdään tieto, joka on käytännössä osoittautunut
toimivaksi. (Tynjälä 1999, 25-28.)

Yhteistä kaikille konstruktivismin suuntauksille on ajatus oppimisesta rakentamisena,
sekä reflektiiviset ja luovat toimintatavat pelkän asioiden toistamisen ja muistamisen
sijaan. Myös oppijan aktiivisuus sekä sosiaalinen vuorovaikutus ovat oleellisia asioita.
Sosiokonstruktivismissa sosiaalinen vuorovaikutus nähdään oppimisen luontaisena
muotona. Pedagogiikan kannalta tämä merkitsee keskustelua, yhteistoiminnallista op-
pimista sekä merkitysten rakentamista käytännössä. (Tynjälä 1999, 38-39, 57-58, 61.)

3.2 Arviointi ja opetussuunnitelmat konstruktivismin näkökulmasta

Koska konstruktivismissa oppiminen nähdään jatkuvana tiedon rakentamisen proses-
sina, tulisi arvioinnin kohdistua tähän prosessiin, muistuttaa Tynjälä (1999). Oppimis-
prosessia voidaan tarkastella sen eri vaiheissa, ja arviointi kohdistetaan oppimisen laa-
tuun määrän sijaan. Arvioinnissa kiinnostus kohdistuu ajan myötä tapahtuviin laadul-
lisiin muutoksiin oppilaan tietorakenteissa sekä tuotoksissa. Oleellista on tarkastella
oppilaan ymmärrystä asioista sekä oppilaan kykyä käsitellä tietoa monipuolisesti. Ar-
viointi pyritään integroimaan opetukseen ja oppimiseen, eli pois siitä ajatuksesta, että
arviointi tapahtuisi ainoastaan opintojakson lopussa erillisessä tilaisuudessa. Ten-
teissä ongelmana on usein se, että niissä harjoitellaan asioita, joita opiskelija ei tosielä-
mässä tarvitse. Esimerkiksi yhteistyön tekeminen tentissä on usein kielletty, kun taas
työelämässä yhteistyötaidot ovat oleellisessa osassa. Tosielämässä tärkeää on osata
käyttää ja hankkia tietoa oikeista lähteistä, ei se, muistaako kaikkea tietoa ulkoa. Näin

ollen konstruktivismissa pyritään autenttiseen arviointiin, mikä tarkoittaa tietojen ja taitojen arviointia luonnollisissa tilanteissa. (Tynjälä 1999, 65-66, 171-174.)

Oppimista voidaan arvioida joko produkti- tai prosessipainotteisesti, analysoi Tynjälä (1999). Prosessiin painottuvassa arvioinnissa lopputuloksen lisäksi otetaan huomioon myös siihen johtanut prosessi. Produktipainotteisessa arvioinnissa huomio kohdistuu lopputulokseen, ei niinkään siihen johtaneeseen työskentelyyn. Oppimisprosessiin kytkettyjä arviointitapoja ovat esimerkiksi esitykset, jatkuva arviointi, projektityöskentely, oppimispäiväkirja sekä portfolio. Näissä arviointitavoissa pyrkimyksenä on arvioida prosessia tai sen tuloksena syntynyttä tuotetta, niin ettei oppimis- ja arviointitilannetta eroteta toisistaan kuten tenteissä. Arviointiin liittyy myös oppilaan itsearviointi, sekä ryhmätyössä vertaisarviointi. Itsearviointin tavoitteena on saada oppilas ymmärtämään omaa oppimistaan, ajatteluaan sekä oppimisen tuloksia. Konstruktivismissa arviointi nähdään vuorovaikutustilanteena, jossa arviointi ei ole ainoastaan auktoriteetin yksisuuntaista arviointia. Näin ollen oppilas otetaan arviointiin mukaan. (Tynjälä 65-66, 170, 174, 176-181.) Puolimatka (2002) korostaa, että oppilaalle annettavan palautteen tulisi olla monipuolista, jotta oppilas ymmärtää, mikä opittavassa asiassa on tärkeää. Oleellista olisi myös kehittää oppilaan yleisiä oppimaan oppimisen taitoja, sillä niiden avulla oppilas saattaa oppia itse ohjaamaan ja ymmärtämään omaa oppimistaan. (Puolimatka 2002, 242-246.)

Konstruktivismi näkyy opetussuunnitelmissa elinikäisen oppimisen sekä tiedonhankinnan taitojen arvostamisena. Tämä pohjautuu konstruktivismin näkemykseen siitä, että tieto on suhteellista ja muuttuvaa sekä jatkuvasti lisääntyvää, jolloin faktatiedon opettelua tärkeämmäksi nousee taito valikoida, jäsentää, analysoida sekä arvioida kriittisesti tietoa. Pyrkimyksenä on järjestää opetus siten, että oppilaat osaavat hyödyntää ja käyttää tietojaan myös opetustilanteen ulkopuolella, käytännön tasolla. Tästä johtuen opiskelutilanteiden tulisi olla mahdollisimman aitoja, ja teoriaa ja käytäntöä tulisi integroida toisiinsa. Yksi mahdollisuus tällaisen opetuksen toteutukseen

on ongelmalähtöinen opetussuunnitelma, joka ei rakennu oppiaineen, vaan erilaisten ongelmien pohjalle. (Tynjälä 1999, 67.)

4 TUTKIMUSASETELMA

4.1 Tutkimuskysymykset

Etsin gradussani vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Kuinka integrointi toimii perustason mupe -opetuksessa?
2. Mitä työtapoja opettajat käyttävät mupe -integroinnissa?

Aiemmissa tutkimuksissa on keskitytty lähinnä alkeiden integrointiin, joten halusin selvittää integroinnin toimivuutta koko perustason musiikin perusteiden opetuksessa. Tutkimukseni on laadullinen tapaustutkimus kohdistuen Savonlinnan musiikki - ja tanssiopistossa käytössä olevaan integroidun mupen opetusmenetelmään. Hirsjärven ja Hurmeen (2000) mukaan laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä niinkään tilastolliseen yleistettävyyteen, vaan asian syvälliseen ymmärtämiseen, tiedon saamiseen tai uusien teoreettisten näkökulmien etsimiseen. Jo muutaman henkilön haastattelulla on mahdollista saada merkittävää tietoa, ja jokaisesta yksilöön kohdistuvasta tiedonkeruusta voidaan saada runsaasti havaintoja ja aineistoa. Yhteen tapaukseen keskittymällä pystytään tutkimaan yksityiskohtia. Laadullisessa tutkimuksessa käytetään harkinnanvaraista näytettä. (Hirsjärvi ja Hurme 2000, 58-59.)

Tapaustutkimusta voi tehdä monella eri tavalla ja käyttää eri aineistonkeruun menetelmiä, mutta pyrkimyksenä on tuottaa yksittäisestä tapauksesta yksityiskohtaista tietoa. Tapaustutkimuksessa etsitään vastauksia ”miksi” ja ”kuinka” -kysymyksiin. (Saarela-Kinnunen ja Eskola 2010, 190-191.) Oma tutkimukseni keskittyy integroidun mupen opetusmenetelmään, jossa musiikin perusteet opetetaan soittotunnin yhteydessä. Pyrin etsimään työssäni vastauksia siihen, kuinka integrointi toimii perustason mupe -opetuksessa, ja miten se toteutetaan käytännössä.

4.2 Tutkimusmenetelmä, aineistonkeruu ja analyysi

Keräsin tutkimukseni aineiston teemahaastattelemalla kolmea Savonlinnan musiikki- ja tanssiopiston soitonopettajaa. Koska tutkimukseni kohdistui integroidun mupen opettamiseen perustasolla, halusin haastateltaviksi opettajia, joilla oli kokemusta kaikkien perustasojen (pt 1-3) opettamisesta integroidusti. Tämä oli tärkeää, koska halusin tietoa eri tasojen opettamisesta, niiden suorittamiseen kuluvasta ajasta sekä oppilaiden ikäjakaumasta eri tasoilla. Tämä rajasi jo osan opettajista pois, sillä yhden tason opettamiseen integroidusti saattaa mennä oppilaasta riippuen useampi vuosi. Näin ollen haastatteluun tulevien opettajien tuli omata melko pitkä opetuskokemus.

Keskustelin aluksi asiasta opiston rehtorin kanssa, joka ehdotti neljää hänen mielestään sopivaa opettajaa haastateltavaksi. Kaikki näistä opettajista olivat opetuskokemukseltaan tutkimukseeni sopivia. Kaksi opettajista edusti samaa soitinta. Päätin valita heistä toisen haastateltavaksi, sillä halusin haastatteluun eri soitinten opettajia saadakseni tietoa eri soitinten opettajien kokemuksia integroidusta mupesta. Esimerkiksi pianistit ja jousisoittajat hahmottavat asioita eri tavalla, koska soittimet toimivat eri periaatteilla. Halusin kuulla, kuinka eri soitinten opettajat havainnollistavat mupe- asioita, kun ne opetetaan oppilaan omalla soittotunnilla. Lisäksi aiemmissa tutkimuksissa integrointia on tutkittu yleensä vain yhden tietyn soittimen näkökulmasta, joten halusin omaan tutkimukseeni eri soitinten edustajia. Näin ollen haastateltavikseni valikoituivat pianonsoitonopettaja, harmonikansoitonopettaja sekä sellonsoitonopettaja.

Päädyin aineistonkeruumenetelmänä haastatteluun, koska halusin selvittää opettajien kokemuksia ja näkemyksiä integroidusta mupesta. Aluksi ajattelin lähettää kaikille opiston soitonopettajille kyselyn integroituun mupeen liittyen, mutta totesin haastattelun paremmaksi tavaksi. Kyselylomakkeessa vastauksiin ei olisi voinut pyytää täsmennystä, jolloin vastaukset olisivat saattaneet jäädä pinnallisiksi. Haastattelussa pystyin varmistamaan ymmärtäneeni oikein haastateltavien näkemykset, ja saatoin kysyä

tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä. Haastattelun avulla sain tarkempaa tietoa kysymyksiini, ja pystyin kohdentamaan haastattelun niihin opettajiin, jotka parhaiten osasivat kertoa tutkimuskysymysten kannalta oleellisia tietoja.

Valitsin haastattelumuodoksi teemahaastattelun, jossa Eskolan ja Vastamäen (2010) mukaan määritellään etukäteen käsiteltävät aihepiirit eli teemat. Teemahaastattelussa haastattelijalla on lista näistä teemoista, jotka haastattelun edetessä on tarkoitus käydä läpi, mutta niiden järjestys saattaa vaihdella haastateltavasta riippuen. (Eskola ja Vastamäki 2010, 28–29.) Teemahaastattelu on usein puolistrukturoitu haastattelu, jossa kysymyksiä ei välttämättä muotoilla tarkasti etukäteen, vaan ohjataan keskustelua teemaluettelon avulla tutkimusongelmien kannalta oleellisiin asioihin. Kyseessä on enemmän keskustelun omainen haastattelu, kuin kysymys kysymykseltä etenevä, etukäteen tarkasti määrätty haastattelu. Teemahaastattelussa käytetään usein suppilotekniikkaa, eli edetään suurista teemoista pienempiin, täsmällisempiin kysymyksiin, ja yleisistä tarkempiin kysymyksiin. Uusi kysymys muotoillaan edeltävän vastauksen pohjalta. Aktiivisella kuuntelemisella voi olla kysymysten esittämistä suurempi merkitys, sillä haastateltavan vastauksesta tulisi ymmärtää tärkeimmät merkitykset, ja suunnata seuraavat kysymykset niiden suuntaan. (Hirsjärvi ja Hurme 2000, 102-103, 107-109.)

Teemoja suunnitellessa voidaan tutkia aiempia tutkimuksia, kirjallisuutta ja teorioita ja pohtia näiden kautta oleellisia teemoja. Suunnitellessa tulisi varmistaa, että ne liittyvät tutkimusongelman kannalta oleellisiin asioihin, jotta saadaan vastauksia siihen liittyen. (Eskola ja Vastamäki 2010, 35.) Haastattelulla pyritään keräämään aineisto, jonka pohjalta voidaan tehdä luotettavasti päätelmiä tutkittavasta ilmiöstä. Teemahaastattelua käytettäessä kiinnostus kohdistuu yleensä tutkittavan ilmiön ominaisuuksiin ja perusluonteeseen, ei niinkään etukäteen asetettujen hypoteesien varmentamiseen. (Hirsjärvi ja Hurme 2000, 66.)

Teemahaastattelua puoltaa myös se, että halusin antaa haastateltaville mahdollisuuden kertoa vapaasti omista näkemyksistään integroituun mupeen liittyen, mutta toisaalta minulla oli mielessä tietyt teemat, joihin liittyviä vastauksia halusin saada. Haastattelussa oli näin ollen mahdollista nousta esille myös sellaisia asioita, joita en itse tulisi kysyneeksi, mutta jotka haastateltavat kokivat tärkeiksi. Minulla oli näin mahdollisuus saada laajempaa tietoa verrattuna siihen, että olisin määrittänyt ja rajannut tarkasti kysymykset etukäteen. Haastatteluteemat nousivat sekä aiempien tutkimuksien pohjalta, että omien tutkimuskysymysteni kautta. Teemat ovat näkyvissä tulosten raportoinnissa lukujen otsikkoina.

Kysyin valitsemiani kolmea opettajaa sähköpostilla haastateltavaksi, ja kaikki suostuivat. Sovimme haastattelut joulukuun alkupuolelle 2017. Ensimmäisen haastattelun kävin tekemässä joulukuun ensimmäisenä päivänä, kaksi muuta joulukuun viidentenä päivänä. Kaikissa haastatteluissa paikkana toimi Savonlinnan musiikki - ja tanssiopisto, ja siellä kunkin opettajan oma opetustila. Haastattelujen ajat olivat aamu - ja keskipäivällä. Halusin tehdä haastattelut opettajien omissa huoneissa, jotta haastattelutila olisi rauhallinen ja keskeytykset sekä ulkopuolelta tulevat äänet olisivat minimoitu. Näin keskittyminen pysyisi paremmin haastattelun aiheissa, eikä keskeytyisi välillä muiden asioiden takia. Aamupäivällä opistolla on melko hiljaista, sillä opetus alkaa pääosin iltapäivällä. Sovin haastattelut kaikkien opettajien kanssa ennen heidän opetuksen alkuaan ja kehotin varaamaan aikaa tunnista puoleentoista. Tilavalinta osoittautui hyväksi, ja kaikki haastattelut saatiin tehtyä keskeytyksettä. Aikaa haastatteluihin meni neljästäkymmenestä minuutista tuntiin ja varttiin opettajasta riippuen.

Nauhoitin haastattelut sekä nauhurilla että puhelimen tallentimella, ja nauhoitukset onnistuivat kaikkien kohdalla. Litteroin haastattelut ennen joulua ja lähetin ne sähköpostilla opettajille luettavaksi. Pyysin kaikilta varmistuksen omaan haastatteluunsa, ja annoin mahdollisuuden lisätä jotain, jos tulee mieleen. Kaikki opettajat lukivat litte-

roinnit läpi ja varmistivat niiden sisällön. Kukaan ei lisännyt mitään enää tässä vaiheessa. Litteroinnissa merkitsin ylös tauot, naurahdukset, keskeytykset sekä painotukset. Taukojen pituuksia, äänenvoimakkuuksia, äänen nopeutta ja sisään – ja uloshengityksiä en merkannut, sillä en analysoi tuloksissani niitä, vaan haastattelujen sanallista sisältöä. Litteroidessani sain nauhoituksista pääosin selvää, ainoastaan yhden haastatellun eräs koulutuspaikka jäi epäselväksi. Kysyin tätä sähköpostilla, kun lähetin litteroinnin hänelle, ja sain asiaan vastauksen. Toiselta haastateltavalta kysyin tarkennusta erään hänen mainitsemansa mupe – työryhmän kokoonpanoon, ja sain siihenkin vastauksen sähköpostilla.

Analysoin aineistoni käyttämällä sisällönanalyysiä. Tuomi ja Sarajärvi (2009) kirjoittavat aineiston analyysin sisältävän neljä kohtaa: tarkka raja-aineiston kiinnostavista asioista, aineiston läpikäynti, luokittelu, teemoittelu, tyypittely, sekä yhteenveto. Aineistosta saattaa nousta useita mielenkiintoisia asioita, mutta kaikkea ei pystytä yhdessä tutkimuksessa raportoimaan. Näin ollen on valittava ne asiat, joita omassa tutkimuksessa sillä kertaa käsittelee, ja rajattava muu ulkopuolelle. Tästä jatketaan litterointiin, jonka jälkeen edetään luokitteluun, teemoitteluun tai tyypittelyyn. Teemoittelussa pilkotaan ja ryhmitellään aineistoa eri aihepiirien tai teemojen mukaan, jolloin pystytään vertailemaan tiettyjen teemojen esiintymistä aineistossa. Kiinnostus kohdistuu siihen, mitä haastateltavat ovat kertoneet mistäkin temasta. Teemahaastattelulla kerätyssä aineistossa haastatteluteemat jäsentävät jo valmiiksi aineistoa. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 91-93.)

Analysoin haastattelut teemoittelua hyödyntäen. Analyysiteemat nousivat osittain teemahaastattelurungosta, ja osittain niistä teemoista, jotka kaikkien kolmen opettajan haastatteluissa toistuivat. Tekemissäni haastatteluissa teemoja olivat muun muassa integroinnin työtavat, arviointi sekä opettajien osaaminen. Nämä tulivat suoraan osaksi analyysiteemoittelua, ja saivat lisäksi alaotsikoita. Esimerkiksi työtapojen alle tuli soit-

taminen ja laulaminen, ja arvioinnin alle sanallinen ja numeraalinen. Laitoin analyysiteemat erilliselle tiedostolle, josta oli helppo nähdä kaikki teemat kerralla, ja johon oli helppo lisätä teemoja tai alateemoja tarpeen vaatiessa. Analyysiteemarungon avulla kävin läpi haastattelut yksi kerrallaan, lisäten aina haastateltavan vastauksen eteen vastauksen sisältöä kuvaavan analyysiteeman. Kun olin saanut kaikki haastattelut teemoiteltua, aloin tutkia, mitä yhteisiä asioita kaikissa toistui. Tämän jälkeen tutkin ilmitulleet eroavaisuudet. Vastauksien ryhmittely teemojen mukaan auttoi saamaan näkyville esimerkiksi erilaisten integroinnin työtapojen kirjon, sekä erilaiset näkemykset arvioinnista. Ryhmittelyn jälkeen aloin kirjottamaan yhteenvetoa ja analyysia saaduista tuloksista, pyrkien mahdollisimman selkeään asioiden esittämiseen.

4.3 Tutkijan rooli

Olen itse työskennellyt kaksi vuotta Savonlinnan musiikki – ja tanssiopistossa, ja minulla on tänä aikana ollut koko ajan myös integroidun mupen opetusta. Omat oppilaani ovat olleet integroinnissa tasoilla pt 1 ja pt 2, joten koko perustason mupe -integroinnin opetuksesta minulla ei vielä ole kokemusta. Koska oma taustani on musiikkiopistomaailmassa, oli se myös luonteva kohde graduni aiheeksi. AMK – opinnäytetyössäni (Kälviä 2015) olen myös tutkinut musiikin perusteiden opettamista, silloin tutkimukseni kohteena oli prosessidraaman käyttö musiikin perusteiden ryhmäopetuksessa. Minulla on siis ollut ammatillinen kiinnostus tutkia ja kehittää mupe -opetusta, ja olen perehtynyt muun muassa musiikin perusteiden opetussisältöihin sekä opetussuunnitelmien sisältöihin jo AMK – opinnäytettä tehdessäni.

Oma pääaineeni sekä opetettava aineeni Savonlinnan musiikki – ja tanssiopistossa on pianonsoitto. Maisterintutkielmassani käsittelen mupe -integroinnin opetusta myös muiden kuin pianistien näkökulmasta, saadakseni laajempaa tietoa integroinnin soveltuvuudesta mupe -opetukseen myös muiden soitinten näkökulmasta. Minulle on

kahden vuoden työkokemuksen myötä luonnollisesti syntynyt omakohtainen näkemys ja mielipide mupe -integroinnista. Olen tietoisesti pyrkinyt pitämään oman mielipiteeni ilmaisevasta varsinkin haastatteluita tehdessäni, jotta se ei vaikuta tutkimukseni luotettavuuteen. Tutkimukseni tavoitteena ei ole todentaa omaa mielipidettäni tai hakea sille yhteneväisyyksiä muiden opettajien kokemuksista, vaan esitellä opettajien mielipiteet mupe -integroinnista objektiivisesti.

4.4 Tutkimuksen luotettavuus

Menetelmänä laadullinen tutkimusote ja teemahaastattelu olivat tutkimuskysymyksiäni kannalta sopivia. Laadullisessa tutkimuksessa painotus on kokemuksissa ja näkemyksissä, ja juuri niitä pyrin työssäni selvittämään. Haastattelu aineistonkeruutapana oli tutkimukseeni soveltuva, ja olen tyytyväinen, että valitsen sen kyselylomakkeen sijaan. Kolmella haastattelulla sain tutkimukseni kannalta riittävästi tietoa, ja haastatteluissa alkoi tulla esille samankaltaisia vastauksia eli saturaatiota. Haastateltavat olivat tutkimukseeni sopivia informantteja, ja pitkän työkokemuksen lisäksi heillä oli myös kiinnostus kehittää opetustaan ja pysyä ajan tasalla opetukseen liittyvistä asioista. Täten sain hedelmällistä tietoa tutkimuskysymyksiini. Kyselylomakkeella en olisi saanut yhtä syvällistä tietoa, enkä olisi voinut tutkia koko perustason mupe -integroinnin opetusta, sillä kaikilla opiston opettajilla ei ole kokemusta koko perustason opettamisesta integroiden.

Hirsjärvi ja Hurme (2000) sekä Ruusuvuori ja Tiittula (2005) kirjoittavat, että haastattelu on aina vuorovaikutustilanne, jossa haastatteluaineisto syntyy haastattelijan ja haastateltavan välisessä vuorovaikutuksessa. Haastattelijan tehtäviä ovat haastateltavan motivointi sekä tiedon kulkemisen ja sen jäsentämisen helpottaminen. Haastattelijalta vaaditaan joustavuutta sekä tilanteiden hallintaa. Haastattelijan ei tulisi ottaa auktoriteetin asemaa, vaan pyrittävä keskustelunomaiseen ja vapautuneeseen vuorovaikutukseen. Haastattelijan tulisi olla puolueeton ja neutraali ja olla paljastamatta

omia mielipiteitään tai hämmästymistään. Tilanteen vaatiessa haastattelijan on kuitenkin osattava olla joustava, sillä kommunikaation tulisi olla luontevaa eikä kaava- maista. Jos haastattelijalla esittää omia kommenttejaan, tulisi niiden olla neutraaleja eikä kantaa ottavia. Haastattelijalla ei myöskään saisi tuoda esille mahdollisia omia tietojaan käsiteltävästä asiasta, sillä haastattelussa oletuksena on, että tieto on haastateltavalla, ei haastattelijalla. Näin haastattelijan rooliksi muodostuu neutraali kysymysten esittäminen, ja haastateltavan rooliksi vastaaminen esitettyihin kysymyksiin. (Hirsjärvi ja Hurme 2000, 96-97, 102, 109; Ruusuvuori ja Tiittula 2005, 29, 33-35, 52.)

Pyrin tiedostamaan edellä mainitut asiat jo haastattelukysymyksiä laatiessani, etten kysyisi johdattelevia kysymyksiä. Ennen haastatteluja kävin teemahaastattelurunkoni läpi graduni ohjaajan kanssa, jolta pystyin varmistamaan, että kysymykseni ovat neutraaleja. Haastattelutilanteessa pitäydyin suunnittelemissani kysymyksissä, ja lisäksi kysyin tarkentavia kysymyksiä tarvittaessa. Litteroidessa huomasin, että pääosa omista kommentteistani oli minimipalautetta eli yksittäisiä äännähdyksiä. Pääosin äänessä oli haastateltava. Näin ollen onnistuin pitäytymään haastattelijan neutraaliudessa, enkä kertonut omia mielipiteitäni käsitellyistä teemoista. Aineiston luotettavuutta lisää myös se, että vaikka tiesin faktoja mupe -integroinnista ja sen toteutuksesta Savonlinnan musiikki - ja tanssiopistolla, niin kysyin ja varmistin asiat haastateltavilta. Täten tiedot ovat peräisin heiltä, eivätkä omasta muististani.

Koska tein maisterintutkielmani omaan työpaikkaani liittyen, olivat haastateltavat minulle etukäteen tuttuja. Tämän koin enemmän hyödyksi kuin haitaksi. Haastateltavat suhtautuivat minuun tuttavallisesti ja kertoivat kokemuksistaan ja näkemyksistään avoimesti. Koska tunnen Savonlinnan musiikki - ja tanssiopiston käytänteet, ei minun tarvinnut perehtyä niihin etukäteen, eikä haastateltavien tarvinnut tarkentaa ja selittää minulle työhönsä liittyviä perusasioita. Näin ollen haastatteluissa pystyttiin keskitty-

mään hyvin aiheeseen, eli mupe -integrointiin. Haastattelujen aluksi minun ei myöskään tarvinnut rentouttaa haastateltavia tai esitellä itseäni tarkemmin, sillä olin heille tuttu henkilö ja täten helpommin lähestyttävä kuin täysin vieras haastattelija.

Tuloksia raportoidessa olen käyttänyt opettajista roolinimiä. Tähän päädyin siksi, että yksi haastateltavista ei halunnut nimeään julki. Näin ollen oli selvempää kertoa kaikista roolinimillä, ja samalla pystyin takaamaan kaikkien anonymiteetin.

5 TULOKSET

Käytän analyysissäni haastateltavista opettajista roolinimiä anonymiteetin turvaamiseksi. Haastateltavani olivat pianonsoitonopettaja Piia, sellonsoitonopettaja Sirkka, sekä harmonikansoitonopettaja Hanna.

Piia on toiminut opettajana noin yhdeksän ja puoli vuotta, ja opettanut Savonlinnan musiikki - ja tanssiopistolla noin kahdeksan ja puoli vuotta. Hän aloitti integroidun mupen opettamisen heti Savonlinnan musiikki - ja tanssiopistoon tultuaan. Hänen koulutuksensa on taiteiden maisteri esittävästä säveltaiteesta.

Sirkka on toiminut opettajana 20 vuotta ja opettanut Savonlinnan musiikki - tanssiopistolla 18,5 vuotta. Integroitua mupea hän on opettanut noin kymmenen vuotta, eli siitä asti, kun se on aloitettu Savonlinnan musiikki - ja tanssiopistolla. Hänellä on musiikkiopiston lehtorin pätevyys konservatoriosta, joka sisältää konservatorion opettajalinjan perusopinnot sekä jatkotutkinnon. Lisäksi hän on käynyt kamarimusiikin mestarikursseja ja orkesterinjohdon kursseja, sekä tehnyt kasvatustieteen cum laude -opinnot yliopistossa.

Hanna on toiminut opettajana 27 vuotta, joista 22 vuotta Savonlinnan musiikki - tanssiopistolla. Hän on tehnyt jatkotutkinnon konservatoriossa harmonikassa. Sirkkan tavoin Hanna on opettanut integrointia sen aloituksesta alkaen. Lisäksi Hanna opettaa Savonlinnan musiikki - ja tanssiopistolla myös perustason mupe 1-3 - ryhmiä, ja on opettanut niitä noin 22 vuotta.

5.1 Mupe - oppitunti integroiden

5.1.1 Mitä integrointi on?

Piian mukaan integroitu mupe tarkoittaa, että musiikin perusteet käydään läpi oman soitonopettajan kanssa. Sisältö on sama kuin perinteissä ryhmäopetuksessa, mutta asioita käydään läpi hiukan hitaammin kuin ryhmäopetuksessa. Sirkka määrittelee integroinnin pääaineen tukiaineena olevaksi opetuksiksi sekä täydentäväksi opetuksiksi, joka liitetään soittotuntiin ja omaan soittimeen. Sirkka kokee integroinnin vahvasti tukiaineena, joka kulkee mukana läpi opintojen. Näin ollen musiikin perusteiden asioita ei opiskella hänen näkemyksensä mukaan koetta, vaan asioiden oppimista varten. Hannan mukaan integrointi tarkoittaa, että soittotuntiin yhdistetään musiikin perusteita.

”Joskus voi olla ihan ex temporee, jos biisissä soitetaan jotain asteikkoo jossain sävellajissa, niin katotaan se asteikko: miten se menee ja luettelepa ne sävelet. Kuten tehään muutenkin. Ei siinä tarvii miettiä, että nyt integroin tämän pätkän.” -Hanna

Integroiden suoritetaan yhtä lailla mupe 1, 2 ja 3 - kurssit, mutta niiden läpikäymiseen ei ole asetettu suoritusaikaa, vaan se riippuu oppilaasta ja hänen etenemistahdistaan. Viikossa integroitua mupea on 15 minuuttia kerrallaan.

Opettajat kertoivat, että integrointi mahdollistaa asioiden läpikäymisen sen mukaan, mikä milläkin kerralla on tärkeää. Aina ei tarvitse pitää tiukasti kiinni siitä, että musiikin perusteita on tunnilla tasan vartti.

”Sitä voi vaihdella tilanteen mukaan. Joskus tarvitaan soitolle enemmän, ja välillä voidaan ottaa mupee vaikka puolet tunnista. On hyvä, kun on mahdollisuus joustaa sen minuuttimäärän kanssa.” -Sirkka

Hanna ja Piia kertoivat, että jos oppilas ei ole harjoitellut soittoläksyjään tai on unohdannut läksynsä kotiin, voidaan aikaa käyttää enemmän mupe - asioihin ja tehtävien tekoon. Jollain toisella kerralla keskitytään pelkästään soittamiseen, ja jätetään mupe silloin pois.

”Se on aika vapaalla liukumalla. Riippuu vähän viikosta. --- Ei se oo kauheen dogmaattista, että viistoista minuuttia pitää aina olla, vaan tilanteen mukaan.” -Piia

Vartissa ei välttämättä myöskään aina ehdi käydä läpi tai tehdä kaikkia tehtäviä, jolloin liukuvampi ajankäyttö on tarpeen. Piia kertoi, että esimerkiksi diktaatit ja kuuntelutehtävät vievät yleensä varttia pidemmän ajan. Tällöin voidaan keskittyä enemmän kuunteluun sekä soittamiseen, ja teoriatehtävät jätetään vähemmälle. Hanna puolestaan mainitsi, että koko teoriakoetta tai säveltapailukoeosuutta ei ehdi pitää yhdellä tunnilla, jolloin asioita voi myös jakaa viikkokohtaisesti. Esimerkiksi rytmiiikkaa käsitellään yhdellä viikolla, ja seuraavalla jotakin muuta.

Vaikka integrointi mahdollistaa tarpeen mukaan asioiden liukuvan käsittelyn, kertoivat opettajat yleensä varaavansa lähtökohtaisesti viisitoista minuuttia tunnista mupe-asioiden käsittelyyn.

”Kyl se aika hyvin toimii se nelkytviis plus viistoista, musta se on tosi hyvä.” -Sirkka

Piian mukaan se tekee tunneista kompakteja.

”Se tuo ryhtiä niihin pianotunteihinkin. Tiedetään, että on tietty aika soittaa ja käydä soittoläksyt, ni ei jää yhtään ylimäärästä luppoaikaa.” -Piia

5.1.2 Integroinnin aloitusikä

Opettajilla oli erilaisia näkemyksiä siihen, minkä ikäisenä integroidun mupen aloitus on järkevää. Sirkka kertoi aloittavansa integroinnin oppilaan ollessa kolmannella tai neljännellä luokalla koulussa, eli oppilaan ollessa kymmenen tai yksitoistavuotias. Tätä aikaisemmin Sirkka ei koe järkeväksi aloittaa mupe-opintoja:

”Osalla on esimerkiksi ihan vierasperästen kirjainten kanssa vielä hakemista. Joskus kolmasluokkalaistenkin kanssa tulee itelle sellanen olo, et alotinkohan liian aikasin. Menään eteenpäin ja oppilaat saa aiheesta enemmän, jos käsitteiden tunnistaminen ja muu on helpompaa.” -Sirkka

Myös Hanna mainitsi, että ”kynän käyttämisen” ja piirtämisen tulee olla jollakin tavalla hallussa, jotta nuottikirjoitus onnistuu. Hän kertoi huomanneensa myös sukupuolten välisiä eroja, jotka vaikuttavat mupe -opintojen aloittamiseen:

”---tytöt on vähän nohevampia kirjottamaankin, niille on jotenkin ne teoria-asiat helpompia kun pojille. Pojat mieluummin kymmenen vuotiaina alottaa. Poikkeuksiakin tietysti on, mutta jollekin tytöille oon alottanu kaheksan vuotiainakin, et tehään sit useempi vuos.” -Hanna

Hanna aloittaa integroinnin siis oppilaasta riippuen kahdeksan - kymmenen vuotiaina. Piia aloittaa integroinnin oppilaskohtaisesti myös nuorempien kanssa, mutta ei kuitenkaan heti samana vuonna soittamisen aloituksen kanssa:

”--ei ihan ekana vuonna tietenkään voi, eikä ehkä tokanakaan, jos on hyvin pienenä alottanu soitto-opinnot. Jos on kuusvuotiaana alottanu, ni mun mielestä kaheksanvuotiaana on yleisesti valmis.” -Piia

Piia mainitsi, että opettajan on katsottava, milloin oppilas on valmis aloittamaan mupe -opinnot. Liian aikaisin ei kannata aloittaa, ja kirjoittamisen sekä hahmottamisen täytyy olla jollakin tavalla hallussa. Piia kertoi joillakin opettajilla olevan näkemys, että musiikin perusteet aloitettaisiin vasta yläkouluiässä.

”En vois paljon enempää olla eri mieltä, koska mun mielestä se on niin hyvä, että ne menee rinta rinnan soiton perustasojen kanssa.” -Piia

Piia kertoi huomanneensa omista oppilaistaan, että eniten hyötyä on ollut niille, jotka ovat tehneet rinnakkain soitto-opinnot ja mupe -opinnot. Tämä liittyy hänen mukaansa siihen, että oppilas ymmärtää, mitä tekee, jolloin siitä on paljon hyötyä myös soittamiseen.

Hanna mainitsi Piian tavoin, että integroidun mupen aloitus ei ole järkevää soittamisen ensimmäisenä vuotena, sillä aluksi aikaa menee soittimeen tutustumiseen ja soittoasennon etsimiseen. Tämä on hänen mukaansa myös soitinkohtaista, ja esimerkiksi viulussa äänen etsimiseen menee aluksi paljon aikaa, haitarissa ei ihan niin kauan.

”Kyllä melkeen ensimmäinen vuosi menee siihen, että päästään ensin sinuiksi sen soittimen kanssa ja ruvetaan ettimään ääniä. Se vaatii kuitenkin sen, että tietää, mitkä niitten nappuloitten nimet on ja semmosta, että pystyy lähtemään siitä.” -Hanna

Piia kertoi, että myös vanhemmat saattavat kysyä integroinnin aloituksesta, jolloin voidaan yhdessä pohtia, milloin on sopiva aika mupe -opintojen aloittamiseen.

Vaikka varsinaisia mupe -opintoja ei aloiteta heti soittamisen kanssa samaan aikaan, kertoivat opettajat käyvänsä mupe -asioita tavalla tai toisella läpi soittotunnin yhteydessä.

”Kyllähän jokainen soitonopettaja puhuu niistä. Se on semmosta luontaista, totta kai.” -Hanna

Piia kertoi käyttävänsä vanhoja puuhatehtävävihkoja ennen varsinaisen mupe -opetuksen alkua. Jopa esikoululaisten kanssa Piia kertoo harjoittelevansa nuottiavainten ja nuottien piirtämistä.

”Ollaan tehty useimpien kanssa ekan tai kahden ekan vuoden aikana alustavia puuhatehtäviä, jotka on periaatteessa ihan samaa asiaa kuin mupe ykkösessä. Kun varsinainen mupe alkaa, se ei oo ollenkaan yllättävää, vaan ne on tottuneet tekemään niitä tehtäviä, ja se onkin vaan jatkumoo sille.” -Piia

Kysyin opettajilta, ovatko he havainneet ”kuilun” syntymistä soittamisen ja mupe -asioiden välille, jos oppilas ensin soittaa muutaman vuoden, ja vasta sitten aloittaa mupe -opinnot. Tällaista haastatteleman opettajat eivät olleet havainneet.

”Ei oikeestaan, ja mä koen mupen niin täydentävänä oppiaineena. Selloasioita voidaan käydä f-avaimella, mutta käytän myös pianoo aktiivisesti, esimerkiks harmonian tunnistamiseen.” -Sirkka

Haastatteleman opettajat olivat siis sitä mieltä, että integroinnin aloitus ei ole järkevää soiton kanssa samana vuonna, jos kyse on nuoresta oppilaasta. Ensin tulee ottaa soittimen perusasiat haltuun, ja kirjoitustaitojen tulee olla jollakin tavalla hallussa mupe -opintojen aloitusvaiheessa.

Jos oppilas aloittaa soittamisen vanhempana, esimerkiksi yläkouluikäisenä, niin silloin integroidun mupen aloitus samanaikaisesti voi olla järkevää. Esimerkiksi Hanna kokee, että kaksitoistavuotiaana soiton aloittava voi aloittaa myös integroinnin samantien.

5.1.3 Oppitunnin kesto eri-ikäisille oppilailla

Koska haastattelemillani opettajilla oli erilaisia näkemyksiä mupe -integroinnin aloitukseen ja oppilaiden ikään liittyen, myös heidän pitämiensä oppituntien kesto riippui siitä, minkä ikäisenä kukin aloittaa integroinnin oppilaansa kanssa. Sirkka aloittaa integroinnin pääsääntöisesti vähintään kymmenenvuotiaiden kanssa, jolloin yksi oppitunti kestää yhteensä 60 minuuttia. Tästä vartti on musiikin perusteita, ja 45 minuuttia soittotuntia. Hanna ja Piia aloittavat integroinnin myös nuorempien oppilaiden kanssa, jolloin kuudenkymmenen minuutin tunti on usein liian pitkä:

”Ei se kyllä kahdeksanvuotiaalle oo kovin toimiva. Sit me ollaan sovittu, että soittotunti on se puol tuntia, ja integroinnille viistoista minuuttia.” -Piia

” Nelkytviis minuuttia on se yleisin aika. Yleensä puol tuntia oma tunti ja siihen vartti integrointia.” -Hanna

Kun oppilaille tulee ikää lisää, voidaan tunnin pituutta muuttaa. Piia kertoi, että kymmenenvuotiaana oppilaat saattavat jaksaa jo hyvin 60 minuutin oppitunnin. Oppilas-kohtaisia eroja kuitenkin on, ja osalle tunti on pitkä aika. Opettaja voi havainnoida oppilaistaan, milloin olisi sopiva aika muuttaa tunnin pituutta.

”Monien kanssa ensimmäisenä vuonna tuntuu vähän pidemmältä se tunti. Mut voi olla, että seuraavana oppivuonna se tuntuukin riittävän, ja se koko tunti täyttyy niistä homista.” -Piia

Hannan mukaan 9-10-vuotiaana oppilaat alkavat jaksaa pidempiä tunteja, jolloin tunnin pituudeksi voidaan muuttaa 60 minuuttia. Toisaalta tässäkin asiassa Hanna näkee eroja sukupuolten välillä:

"Tytöt jaksaa yleensä keskittyä yhdeksän - kymmenen vuotiaina. Pojat sitten vähän vanhempana." -Hanna

Opettajien vastauksien perusteella voi todeta, että kymmenenvuotiaille kuudenkymmenen minuutin oppitunti pääsääntöisesti sopii, ja sitä nuorempien kanssa on syytä pitää neljänkymmenen viiden minuutin oppitunti. Oppituntia voi pidentää siinä vaiheessa, kun oppilaan keskittyminen näyttää sen sallivan.

5.1.4 Mupe -opintojen kesto integroiden

Opettajat kertoivat mupe -kurssin suoritusajan integroiden olevan oppilaskohtaista, mutta tiettyjä säännönmukaisuuksia suoritusajoissa kuitenkin löytyy. Sirkka kertoi oppilaidensa tekevän kutakin kurssia yleensä puolestatoista kahteen vuotta. Piia sanoi oppilaidensa saavan yhden kurssin tehtyä pääsääntöisesti puolestatoista vuodessa, jonka jälkeen siirrytään seuraavaan.

Hanna huomautti oppilaan iän vaikutuksesta suoritusajasta:

"Jos kaheksanvuotiaana alottaa, niin kaks tai kolme vuotta melkeen menee, että on saavuttanu tavoitteet mupessakin. Jos alottaa vaikka kymmenvuotiaana, niin melkeen yhdessä vuodessa sen saa tehtyä." -Hanna

Hanna mainitsi myös, että osalle oppilaista diktaattien tekeminen on kaikista hankalin osa - alue.

"Eryteisesti melodiadiktaatin. Ja laulaminen, jos ei oo laulanu aikasemmin. Pitäs melkeen joka tunti olla jonkinnäkönen melodiadiktaatti --- Mut jos semmonen puoli on helpoo, ni kyl sen vuodessa saa sitten." -Hanna

Vaikka useimmat oppilaat saavatkin opettajien mukaan kunkin tason suoritettua integroiden parissa vuodessa, mahdollistaa integrointi etenemisen myös tätä nopeammin tai hitaammin, oppilaan tarpeista, osaamisesta ja kiinnostuksesta riippuen.

"---nopeimmat oppilaat tekeekin sen ehkä siinä vuodessa. Vieläkin, vaikka se aika on lyhyempi viikossa. --- Kun tätä käydään omaan tahtiin, ni se voi kestää vaikka kolmekin vuotta, jos tarpeen." -Piia

”Mulla on ollut joku tosi noheva oppilas, että on saanut kaikki vuos ja vuos ja vuos, että on silloin menty. On tehty paljon kyllä kotitehtäviä, ja sitten pitää olla vähän vanhempi tosiaan.” -Hanna

Piia huomautti, että jos jokin asia on oppilaalle hankala, niin sitä voidaan käydä niin kauan, että se alkaa sujua.

”Ei oo takarajaa, voi käydä vaikka monta vuotta yhtä kurssia, jos tuntuu tarpeen.” -Piia

Mupe 3-kurssi on perustason kursseista laajin, ja siinä oppilaiden suoritusajoissa esiintyy jonkin verran hajontaa. Hanna kertoi, että pisimmillään sen suorittamiseen on saattanut kulua oppilaalta kolme tai neljä vuotta. Sirkan oppilaat ovat tähän mennessä saaneet kolmannen kurssin suoritettua parissa vuodessa, ja hän kertoi jakavansa kyseisen kurssin asiat aina samalla tavoin:

”Ensimmäinen vuosi on pelkästään teoriapuoli ja toinen vuosi pelkästään säveltäpailua. Se vartti on muuten liian lyhyt. Kun on isoja asioita, sointuanalyysia ja monikerroksista asiaa. Oon kokenu, et on parempi, ku ne on jaettu.” -Sirka

Piikin mainitsi mupe 3-kurssin sisällön vaikuttavan suoritusajanaan.

”Ehkä kolmosessa menee enemmän aikaa, koska se on aika iso, tuhti paketti tavaraa. Vaikeita tehtäviä, analysointia ja semmosta, joka ottaa aikaa. Nyt valmistuu esimerkiksi yks, joka tekee mupe kolmosen, ja se on käynyt sitä varmaan yli kaksi vuotta.” -Piia

Vaikka mupe 3-kurssin suoritukseen saattaa kulua pidempi aika, on se Piian mielestä kuitenkin hyvin käytettyä aikaa.

”Ne hommat osataan aika hyvin siinä loppuvaiheessa. Mä en yleensä päästä eteenpäin, ellen huomaa, että asiat oikeesti alkaa olla hallussa.” -Piia

Musiikin perusteiden 1-3-kurssien suorittaminen integroiden kestää siis oppilaasta riippuen yleensä kolmesta vuodesta ylöspäin. Kurssit on mahdollista saada suoritettua integroiden samassa ajassa kuin ryhmäopetuksessa, vaikka tunnin kesto onkin viisitoista minuuttia eikä 60-90 minuuttia, kuten ryhmäopetuksessa. Toisaalta pidempi suoritusajakaan takaa sen, että oppilas ehtii sisäistää asiat ennen jatkamista seuraavaan kurssiin.

Integrointi mahdollistaa mupe -opetukseen oppilaslähtöisen ja oppilaan taitojen mukaan etenevän opetustavan. Opettajan suhtautuminen ja asenne musiikin perusteisiin oppiaineena on tärkeää, jotta oppilas jaksaa käydä kaikki mupe -kurssit, vaikka se kestisikin pidempään kuin kolme vuotta.

*”En halua sellaseks suorittavaks aineeks sitä, vaan nimenomaan tukeva, täydentävä aine, joka kulkee mukana mahdollisimman pitkään. Kuus vuottahan on tosi pitkä aika.”
-Sirkka*

5.2 Työtavat integroinnissa

Opettajien käyttämät työtavat integroinnissa olivat moninaisia. Käytössä olleita työtapoja olivat muun muassa soittaminen, laulaminen sekä yhteissoitto. Myös erilaisia ryhmäkokoontapanoja opettajat olivat kokeilleet integroinnin puitteissa.

5.2.1 Soittaminen

Koska integroinnissa oppilaan oma soitin on luonnollisesti läsnä oppitunnilla, käytetään sitä myös mupe -asioiden hahmottamiseen. Piia kertoi, että kuunteluita tehdään pianolla ja myös lauletaan ne. Soinnutustehtäviä ja asteikkoja soitetaan pianolla, ja tehtäviä varsinkin ensimmäisessä mupe -kurssissa soitetaan useimmiten pianolla. Myös Hanna hyödyntää harmonikkaa tunnilla, ja kertoo opetustapansa olevan sellainen, että hänellä on itsellään koko ajan soitin sylissä.

”Hetä sillä soittimella soitetaan, vaikka niitä solffatehtäviä, ja etitään asteikkoja ja muuta siitä soittimesta.” -Hanna

Sirkka kertoi hyödyntävänsä selloa oppilaiden käytännönmuusikkouden kehittämisessä:

”Miten rakennat vaikkapa bassolinjan johonkin kappaleeseen. Hirveen hyvä, että heillä on esimerkiks koulun puolella sellanen taito. Tehdä ite.” -Sirkka

Vaikka Hanna ja Sirkka käyttävät opetuksessa omia soittimiaan, eli harmonikkaa ja selloa, kokevat he lisäksi pianon hyvänä työkaluna mupe -asioiden opettamisessa.

”Myöskin pianolla tietysti, koska se on eri kuulonen. Jotkut soinnut kuulostaa erilaiselta haitarilla kun pianolla. Ja piano on kuitenkin jossain vaiheessa se, pitää kuulla pianon äänet.” -Hanna

Sirkan mukaan piano toimii työkaluna asioiden hahmottamisessa, ja myös sävellaji-asioita hän kertoo käyvänsä pianon avulla jonkin verran läpi.

”Käytän pianoa hyvin aktiivisesti. Se on semmonen sellistille ihan uus ulottuvuus, ja harmonian ja tällasten tunnistaminen tulee pianon avulla tosi hyvin.” -Sirkka

Pianon siis koetaan helpottavan asioiden hahmottamista ja olevan siinä määrin oleellinen soitin, että sen kautta asioiden hahmottaminen koetaan hyödylliseksi myös muiden soittimien soittajille. Sirkka kertoi, että vaikka hänen oppilaansa ovat sellistejä, eivät he koe pianoa hankalaksi soittimeksi. Osa on päinvastoin jopa innostunut myös pianolla soittamisesta ja ottanut sen sivuaineekseen. Pidemmällä olevat puolestaan ovat kiinnostuneet vapaan säestyksen opettelusta.

”Oppilaat kokevat pianon hyvin kiehtovana. Nuottien nimien opiskeluun piano motivoi tosi paljon, kun tuolla näkyy, et mikä kosketin vastaa mitään nuottia.” -Sirkka

Piia kertoi asioiden olevan hyvin loogisia pianonsoittajille, koska kaikki soinnut löytyvät suoraan pianosta, ja kaikki on ”niin orgaanista”. Piia epäili tämän olevan hankalampaa puhallin – tai jousisoittajille.

Oman soittimen ja pianon lisäksi opettajilla oli käytössään muitakin soittimia. Sirkka mainitsi, että haluaa hyvin pitkälle ”musisointipohjaisen oppimisympäristön”. Hän on kokenut djembe-rummun hyväksi rytmityökaluksi.

”Mulla on just se, että käytän useampaa eri soitinta. Mulla ei oo vaan se piano tai vaan se sello.” -Sirkka

Myös Piia käyttää opetuksessa rytmisoittimia ja teettää niiden avulla harjoituksia.

”Se on ollu ihan super suosittua, ne on niin_innoissaan siitä. Ehkä se on se erilaisuus, että ei olla aina vaan pianon ääressä.” -Piia

Oppilaat tuntuvat pitävän siitä, kun pääsevät välillä soittamaan muutakin kuin omaa pääsoitinta. Pianistille tällainen toinen soitin voi olla mupe -tunnilla vaikka rytmisoitin. Vaikka integrointi saatetaan mieltää niin, että soittaminen tapahtuu omalla soittimella soittotunnin yhteydessä, on opettajalla mahdollisuus kuitenkin laajentaa soittamista myös muihin soittimiin. Tämä tuntuu opettajien mielestä toimivan hyvin, ja heillä kaikilla on käytössään oman soittimen lisäksi vähintään yksi muu soitin, kuten piano tai rytmisoittimet. Mupe -integrointi voi siis tarjota oppilaalle mahdollisuuden tutustua erilaisiin soittimiin ja löytää pääsoittimen rinnalle myös mieluisa sivusoitin, kuten Sirkka kertoi.

5.2.2 Laulaminen

Soittamisen ohella toinen oleellinen työtapo musiikin perusteissa on laulaminen. Opettajat kertoivat huomanneensa, että osalla lapsista ja nuorista on nykyään hankaluuksia laulun kanssa. Hanna kertoi, että laulaminen on vaikeaa niille, jotka eivät ole aiemmin laulaneet. Piian mukaan oppilaista huomaa selkeästi, kenen kotona lauletaan, ja millainen suhde oppilaalla on laulamiseen. Sirkka huomautti laulamisen olevan henkilökohtaisempaa kuin soittaminen, mistä johtuen oppilaalle saattaa tulla laulamisesta jännitystä tai suorituspainetta. Jollakin tavoin laulamista kuitenkin harjoitellaan kaikkien kanssa.

”Semmoset, joilla on selvästi hirveen iso kynnys siihen eikä kotona oo ikinä laulettu, ni en halua pakottaa niitä laulamaan. Odotellaan rauhassa, ja minä laulan niin paljon niiden puolesta, et jossain vaiheessa ne rohkaistuu yrittämään.” -Piia

Sirkka ja Hanna kertoivat laulavansa oppilaan kanssa yhdessä. Sirkka huomautti, että pianosta voi myös antaa tukiääninä ja tai kompata soinnuilla. Hannan mukaan oppilas voi pitää oman soittimen mukana ja soittaa samalla kun laulaa. Hän kokee laulamisen

onnistuvan tällöin paremmin. Säveltapailutehtäviä voidaan myös soittaa omalla soitinella, ja tätä kautta hahmottaa melodian kulkua. Pääasia, ettei laulamista tehdä pakonomaista.

”Totta kai on niitä ujojakin, jotka ei tykkää käyttää ääntä muitten kuullen, mutta yritän olla tekemättä siitä numeroa. Tehdään jollain muulla tavalla niitä tehtäviä, jos tuntuu, että se on ylivoimasta.” -Piia

Opettajat mainitsivat, että varsinkin mupe -ryhmäopetuksessa laulamisen kanssa saattaa olla haasteita. Integrointi tuo helpotusta asiaan, kun laulua saa harjoitella opettajan kanssa kahdestaan.

”Voin kuvitella, että ryhmässä on paljon isompi kynnys. Ei enää sitä, että laulapas. On varmasti ihan valtava kynnys.” -Sirkka

”Jos on ongelmia siinä laulamissa, niin se integroitu on helpompaa. --- Oon joillekin oppilaille suositellu integrointia, jos ne ei kerta kaikkiaan ryhmässä yhtään suostu laulamaan edes muitten kanssa.” -Hanna

Opettajat kuitenkin kokevat, että suurin osa oppilaista uskaltautuu laulamaan mupe -integrointitunnilla. Sirkkan mukaan kaikki hänen oppilaansa laulavat ainakin jonkin verran, kun tunnilla ollaan kahden kesken. Myös Piia kertoi, että suurin osa hänen oppilaistaan laulaa, vaikka se aluksi saattaa olla jännittävää oppilaiden mielestä.

”Ne, joilla ei oo isompaa kynnystä siihen, uskaltavat kyllä laulaa tunnilla.” -Piia

Piia kertoi osan oppilaistaan olevan niin innokkaita laulajia, että valmistelevat omaaloitteisesti lauluja ja esittävät niitä konserteissa esimerkiksi kahvilassa tai vanhainkodissa. Piia mainitsi, että jos oppilaat ovat musiikkiluokilla, niin heille saattaa muodostua suhde laulamiseen myös sitä kautta.

”Päinvastoin musta tuntuu, että enemmistö on reippaita laulajia.” -Piia

Piia kertoi pohtineensa säveltapailunimien käyttöä laulamissa. Hän kertoi käyttäneensä aluksi työtapana laulamissa vain nuotista laulamista ja vieroksuneensa sä-

veltapailunimien käyttöä, koska on kokenut pianonsoitossa koskettimet niin konkreettisenä keinona sävelten ja niiden nimien hahmottamiseen. Sittemmin hän on kuitenkin todennut myös säveltapailunimet käyttökelpoisiksi.

”Lapset on kuitenkin aika uteliaita ja kokeilunhaluisia, joten me ollaan ruvettu tekemään molemmalla tavalla. Lauletaan tehtäviä solffanimillä, mutta pystytään laulamaan nuotistakin.” -Piia

Tähän liittyen Piia huomautti, että välillä on hyvä tarkistaa omia ennakkoluuloja ja -asenteita ja kokeilla, toimiiko jokin asia. Jos ei toimi, niin voi kokeilla jotakin muuta. Piia kertoi, että hän on itse monia kertoja luullut jotakin asiaa liian hankalaksi oppilaille, mutta kokeiltuaan huomannut sen onnistuvan ihan hyvin. Tämä on aiheuttanut yllätyksiä hänelle itselleen.

5.2.3 Mupen ryhmäopetus integroinnissa ja yhteissoitto

Vaikka integrointi opetustapana viittaa yksilöopetukseen, kertoivat opettajat tehneensä erilaisia kokeiluja myös ryhmäopetuksen tiimoilta integroinnin puitteissa. Sirkka kertoi aloittaneensa integroinnin jousiorkesterin kanssa, ja sen jälkeen pitäneensä neljän hengen ryhmissä integrointia.

”Junioriorkesterit toimi periodeittain viikonloppuleireinä, ja integroidun teorian kautta saatiin ryhmä, joka sitten harjoitteli orkesteristemmoja saman ajan puitteissa. Se oli itse asiassa tosi toimiva. Näitä orkestereita ajatellen.” -Sirkka

Hanna kertoi pitäneensä integrointia kahden tai kolmen hengen ryhmissä, jos oppilaiden soittotuntien ajat ovat sattuneet olemaan sopivasti lähekkäin. Kahden oppilaan ryhmän Hanna kokee ihan hyvänä. Piiaakin on pitänyt opetusta pareittain sekä ryhmässä.

”Kokeilin sitä kaks vuotta sellasilla, jotka oli muutenkin kavereita keskenään --- Jossain vaiheessa ajattelin, et jos jokainen maksaa viistoista minuuttisen omaa aikaa, niin laitoin esimerkiks neljä oppilasta yhteen. Ja ne istui sen koko tunnin.” -Piia

Kuten Piia mainitsi, oppitunnin pituus kasvaa, jos integrointia toteutetaan pareittain tai ryhmissä. Yksilöintegrointi normaalisti kestää vartin, pariopetuksena aikaa käytetään puoli tuntia, ja kolmen oppilaan kanssa tunnin pituudeksi tulee 45 minuuttia. Vartteja tulee siis lisää sitä mukaa, mitä useampi oppilas laitetaan tekemään integrointia yhdessä.

Hanna kertoi huomanneensa joitakin hyötyjä integroinnin ryhmäopetuksessa. Yksi hyödyistä on ajankäyttö, sillä puolessa tunnissa ehtii enemmän kuin vartissa. Toinen liittyy oppilaiden vertaisoppimiseen.

”Se ruokkii kyllä hyvin, jos niitä on kaks ja toinen huomaa, että toi onkin nopeammin tehny, ni ne skarppaa sitä mukaa. --- Jos siinä on toinen suunnilleen samalla tasolla oleva, ni hetihän niistä tulee kavereita, ja ne saa paljon aikaseks muutakin.” -Hanna

Pari - ja ryhmäintegrointi lisää ajallisesti mupe -oppituntiin käytettävää aikaa, mutta ongelmaksi muodostuu se, että oppilaat ovat keskenään usein eritasoisia ja etenevät eri tahdissa, jolloin yksilöllisen opetuksen idea alkaa kadota.

”Aika harvoin sattuu, että ne ois samalla tasolla. Sitten alkaa tulla hajontaa.” -Hanna

”Huomasin, et se söi ideaa just siltä integroinnilta.” -Piia

Nykyään opettajat kokevat, että toimivinta on pitää integrointitunnit pääosin yksilöopetuksena. Sirkka kertoi pitävänsä integroidun mupen nykyään pelkästään yksilöopetuksena. Piia kertoi huomanneensa, että oppilaat oppivat parhaiten omassa tahdisaan etenemällä. Ryhmissä oppilaat alkoivat mennä eri tahtiin, osa nopeammin ja osa hitaammin, jolloin Piia otti oppilaat takaisin yksilöopetukseen.

”Vaikka ois saman ikäsiä ja saman verran soittaneita oppilaita, niin kuitenkin oppiminen on tosi yksilöllistä, ja kaikki oppii ihan eri tahtiin.” -Piia

Vaikka opettajat pitävät integroinnin pääsääntöisesti yksilöopetuksena, kertoivat Piia ja Hanna hyödyntävänsä ryhmäopetusta välillä yhteissoiton kehittämisessä.

”Se on samalla vähän yhteissoittoa, yleensä niille annetaan yhteissoittobiisejä.” -Hanna

Piia kertoi uskovansa vahvasti siihen, että yhteismusisoinnista on apua ja hyötyä myös musiikin perusteisiin. Toisen kanssa soittaessa on kuunneltava toista, ja sitä kautta kehittyy hahmotus musiikin moniäänisyyttä ja tasoja kohtaan.

Piia kertoi hyödyntävänsä välillä integroinnin puitteissa myös prima vistan opettelua.

”Prima vistaa voi harjotella silleen yhteissoittona, et on neljä soittajaa kahella pianolla, kaikilla on vaan yksi kerrallaan. Ja sitten vaihdetaan päikseen, ja voidaan vaihtaa jopa pianoja päikseen---” -Piia

Aluksi Piia kertoi prima vista - harjoitusten olleen ”täyttä kaaosta”, mutta kehittyneen joka viikko paremmaksi. Hän kertoi vielä jatkavansa tätä kokeilua nähdäkseen paremmin sen tulokset. Tällaisen yhdessä tekemisen Piia on kokenut hyväksi ja oppilaiden kannalta hauskaksi. Kynnys prima vistaan myös madaltuu, kun sitä tehdään yhdessä muiden kanssa sallivassa ilmapiirissä.

Yhteissoiton lisäksi Piia kertoi pitävänsä välillä ryhmätunteja, joissa harjoitellaan rytmikkaa. Hän kokee, että rytmit ovat lähes kaikille jonkin verran hankalia soittaessa, joten niiden harjoittelu yhdessä on hyödyllistä ja oppilaiden mielestä kivaa.

”Olis kauheen kiva, kun vois enemmänkin pitää vähän Orff-maista opetusta. Laittaa esimerkiksi porukalla soittamaan eri ostinatoja, ja kuunnella ja vaihdella päikseen. Ja voimavaihteluita harjotella ja kaikkee semmosta.” -Piia

Myös kokeet Piia kertoi yrittävänsä järjestää siten, että samaan aikaan on useampi niitä tekemässä. Näin ollen integroinnin puitteissa oppilaille tulee jonkin verran myös ryhmätilanteita, eikä kaikki opetus välttämättä tapahdu kokonaan yksilöopetuksena. Piia mainitsi pitävänsä integroinnin joustavuudesta ja mahdollisuudesta toteuttaa välillä myös ryhmätunteja.

”Semmosiin on tosi kiva käyttää sitä mupe-aikaa välillä, sehän opettaa ihan samalla tavalla kun käymällä niitä yksin opettajan kanssa, että yhdessä tehään niitä.” -Piia

Opettajat vaikuttivat kokeilunhaluisilta, ja ovat käytännön opetustyön kautta havainneet, kuinka mikäkin ryhmäkokoontaminen toimii. Loppujen lopuksi integrointi näyttäisi

kuitenkin toimivan parhaiten nimenomaan yksilöopetuksena, jolloin pystytään takaamaan jokaiselle oppilaalle juuri hänen osaamisensa mukaan etenevä opetus. Vaikka viikoittainen opetusaika on yksilöopetuksessa lyhyempi kuin pari – tai ryhmäopetuksessa, palvelee se kuitenkin oppilasta paremmin kuin pidempi aika ryhmätunnilla.

Ryhmäharjoituksilla voi olla kuitenkin paikkansa muun opetuksen lisänä ja tukena silloin tällöin, ja ikään kuin ”piristeenä”, vaihteluna normaaliin opetukseen. Tämäkin on kuitenkin hyvin opettajakohtaista, sillä esimerkiksi Sirkka ei tällä hetkellä pidä ryhmäopetusta lainkaan integroidun mupen tiimoilta. Opettajilla onkin mahdollisuus toteuttaa integrointi haluamallaan ja parhaaksi kokemallaan tavalla.

5.2.4 Muut työtavat

Edellä mainittujen työtapojen lisäksi opettajilla on omanlaisiaan toimintatapoja. Sirkka kertoi hyödyntävänsä alun perin erityisoppijoille tarkoitettuja työtapoja, kuten värikuvionuotteja ja sointukortteja. Sointukortteja Sirkka kertoi hyödyntävänsä pianoon ja kokee sen helpottavan oppimista, kun piano ei ole hänen oppilaidensa pääaine.

”Sain ihan älyttömän lisää työtapaideoita Resonaarista, joka on siis kehitysvammasten ja erityisoppijoiden musiikkiopisto. --- Näitä työtapoja voi soveltaa siis ihan ns. normaaleihin lapsiin.” -Sirkka

Lisäksi Sirkka kertoi harjoittavansa oppilaidensa kanssa improvisaatiota siten, että eri soittimia vaihdellaan, tehdään rumpuimprovisaatiota, ja omiin kappaleisiin improvisoidaan. Sirkka kertoi koko ajan myös pyrkivänsä saamaan lisää tietoa ja kehittämään, mitä kaikkia keinoja opetuksessa voisi käyttää.

Piia kertoi harjoituttavansa paljon myös soinnutusta ja vapaata säestystä oppilaiden kanssa. Tarpeen vaatiessa voidaan tehdä sovitus esimerkiksi joululaulusta. Piia kertoi aloittavansa soinnutuksen jo nuorten oppilaiden kanssa, heti kun oppilaat osaavat ensimmäiset kadenssit.

”On niin ihanaa, kun ne oivaltaa, että näillä kolmella soinnulla voi säestää oikeestaan ihan mitä vaan. Sit ne osaa molemmilla käsillä säestää, koska ne osaa kadenssit.” -Piia

Piia mainitsi, ettei tiedä, liittyykö kadenssisoitto ensisijaisesti pianonsoittoon, musiikin perusteisiin vai vapaaseen säestykseen. Hän kokeekin häilyvänä rajan soittamisen ja mupe -asioiden välillä.

”Musta ne kaikki liittyy kaikkeen. On aika hämartyyny se raja, että mikä on mupea ja mikä on soittoa, mikä on yhteissoittoa.” -Piia

Näiden erilaisten työtapojen lisäksi opetuksessa on paikkansa myös tehtävillä ja kotiläksyillä. Piia mainitsi, että melko paljon tehdään ja tarkistetaan tehtäviä, eli käytetään myös ”perinteisiä” menetelmiä.

5.3 Opetusmateriaalit

5.3.1 Kirjasarjat

Opettajien käyttämät oppimateriaalit integroidussa mupe -opetuksessa olivat kolmella haastattelemani opettajalla melko samankaltaisia. Mupe -kirja muodosti kaikkien opettajien opetukselle pohjan, jonka mukaan mupe -asioita käsitellään. Kaikilla pääasiallisessa käytössä oli Susanna Ertolahti – Mertasen Musiikkiseikkailu -kirjasarja (2017), johon kuuluu kolme kirjaa, yksi kullekin perustasolle.

Piia mainitsi, että jossakin vaiheessa integrointia suurin osa opettajista tuntui käyttäneen keskenään eri kirjoja, mutta yhteisen keskustelun jälkeen tilanne on yhtenäistynyt ja nykyisin käyttöön on vakiintunut pari kirjasarjaa, joista Musiikkiseikkailun ohella eniten käytössä tuntuu olevan Anne Vallin ja Juha Leinosen Perusaste (2008). Muita opettajien mainitsemia kirjasarjoja olivat Heikkilän ja Halkosalmen Tohtori Toonika (2017) sekä Mirja Kopran Musiikin perusteet (2016). Hanna ei koe Tohtori Toonikan soveltuvan pienille oppilaille hyvin, mutta kertoi käyttävänsä välillä joitakin kirjassa olevia toimiviksi havaitsemiaan kuuntelutehtäviä. Piia puolestaan kertoi, että

jos oppilaalla on valmiiksi hankittuna jokin kirja, niin hän opettaa silloin sen kirjan pohjalta. Näin ollen käytössä saattaa välillä olla muitakin kirjoja kuin Musiikkiseikkailu. Oppilaiden valmistautuessa kokeisiin Piia kertoi ottavansa tehtäviä myös muista kirjoista kuin Musiikkiseikkailusta, jotta asiat eivät ole vain yhteen kirjaan sidottuja, vaan oppilaat saavat laajempaa näkökulmaa ja ymmärtävät asiat, vaikka ne olisi kysytty eri tavalla. Sirkka kertoi, että Ertolahti – Mertanen ei ilmeisesti tee enää Musiikkiseikkailu 3 -kirjaa, mistä syystä Sirkka käyttää sen tilalla Perusaste 3 -kirjaa, jonka kokee myös toimivaksi.

Piian mielestä Musiikkiseikkailu soveltuu erityisesti pienille oppilaille ja sisältää tasapuolisesti erilaisia mukavia tehtäviä, sekä kuuntelua että teoria-asioita. Toisaalta hän mainitsi Musiikkiseikkailu 3 -kirjaa käyttävien oppilaidensa olevan tällä hetkellä yläkoululaisia, ja palvelevan hyvin myös tätä ikäluokkaa. Piia huomautti kuitenkin, että jos oppilas aloittaa mupe -opinnot yläkoulussa, on Musiikkiseikkailu hänen mukaansa liian helppo ja lapsellinen. Hän kertoi lisäksi, että myös joidenkin pienempien oppilaiden kanssa aloitus on melko helppo, koska Piia käyttää ennen varsinaisia mupe -opintoja valmistavia tehtäviä.

”Mutta toisaalta, lapsista huomaa, että jos ne on seitsemän - yhdeksän vuotiaita, niin ne nauttii siitä, että ne jo tietää niitä asioita. Ja ne tekee ihan intona niitä tehtäviä, koska ne tuntuu helpolta. Ja siinä aika lempeesti mennään eteenpäin, se vaikeustaso nousee kauan hitaasti.” -Piia

Kolmannessa Musiikkiseikkailu - kirjassa asiaa on Piian mielestä enemmän, mutta miellyttävästi esiintuotuna. Myös Sirkka piti Musiikkiseikkailu -sarjaa loogisena ja toimivana sekä nuoremmille että teini-ikäisille oppilaille ja koki oppilaiden oppivan mupe -asiat sen avulla.

Kaiken kaikkiaan Sirkka kokee materiaalin olevan toimiva silloin, kun se on oppilaan kannalta kiva. Käytössä olevat kirjasarjat toimivat opettajien mukaan hyvin integroin-

nissa. Mielenkiintoinen piirre on, että Piia kokee Musiikkiseikkailun olevan tehty kaikkien instrumenttien soittajille, ei pianistien näkökulmasta. Hanna kuitenkin kokee, että kirjasarjat ovat lähes poikkeuksetta pianolähtöisiä, ja toivoi kirjasarjaa harmonikan näkökulmasta. Muita kehityskohteita kirjasarjoille haastatteluissa ei tullut ilmi.

5.3.2 Muu opetusmateriaali

Mupe - kirjojen ohella opettajat käyttävät vaihtelevasti muita opetusmateriaaleja. Piia käyttää vanhoja puuhatehtävävihkoja jo ennen varsinaisen mupe -opetuksen alkua pienillä oppilailla, jopa esikouluikäisillä. Kun oppilaat aloittavat varsinaiset mupe -opinnot, ovat he jo tottuneet tehtävien tekoon.

Teknologiaa opettajat hyödyntävät opetuksessa verrattain vähän, ja Sirkka kertoi periaatteeseen, että ”kynä ja paperi on paras”, eli hän pyrkii opetuksessaan tekemään mahdollisimman paljon omalla äänellä ja soittimilla. Piia kertoi käyttäneensä Music for kids - peliä, josta oppilaat olivat innostuneet kovasti. Pelin tiimoilta Piia on tehnyt taulukon, joka sisältää eri eläintasot. Jos tunnin lopussa on jäänyt ylimääräistä aikaa, ovat oppilaat saaneet pelata.

”Se oli semmosta tervehenkistä kilpailua, että kun ne näki seinällä et ai, toi on jo tuolla hamstereissa menossa ja mä oon vasta tipuissa, niin ne rupes tavallaan vähän kirimään siinä ja mä koin sen kyllä aika hyväks peliks. Koska se periaatteessa valmistaa melodidiktaatteihin ja ylipäättään melodioitten muistamiseen.” -Piia

Piia mainitsi, että Musiikkiseikkailu -kirjasarjaan on kuulunut nettipelisivut, jotka eivät kuitenkaan ole toimineet useampaan vuoteen. Hän näkisi toimivat sivut tervetulleeksi varsinkin kotiharjoittelun kannalta, sillä tunnilla on muitakin tehtäviä tehtävänä, joten aika ei riitä kaikkeen. Myös Hanna kertoi käyttäneensä ”tipupeliä”, mutta mainitsi, että kaikki pelit ja tehtävät eivät aukea iPadilla, joten enempää käyttöä varten olisi luokassa hyvä olla tietokone. Savonlinnan musiikki - ja tanssiopistossa jokaisella opettajalla on käytössään iPad, jota voi hyödyntää opetukseen haluamallaan tavalla.

Oppilaiden soittokappaleita kaikki kolme opettajaa kertoivat hyödyntävänsä jonkin verran mupe -opetuksessa, mutta eivät suunnittele opetusta niiden pohjalta. Sekä Piia että Sirkka mainitsivat, että soiton opetuksen alkeismateriaaleista löytyy samoja kappaleita kuin mupe -kirjoista, jolloin ne tulevat oppilaille tutuksi jo sitä kautta. Enimmäkseen soittokappaleita hyödynnetään siten, että jos soittotunnin lomassa kappaleessa tulee esiin jokin asia, joka kaipaa enemmän selvennystä, niin siinä yhteydessä käydään läpi asian teoreettista puolta. Esimerkiksi sävellajeja, intervaleja ja sointuja saatetaan analysoida soittokappaleesta, mikä on suoraan myös musiikin perusteisiin liittyvää sisältöä.

Piia kertoi osan materiaalista nousevan myös käytännön kautta ja kertoi esimerkin tunnista, jossa piano - oppilaan kanssa käytiin läpi huilusäestystä, joka olikin väärässä sävellajissa. Silloin tunnin aiheeksi muodostui säestyksen transponointi, mikä saatiin tehtyä tunnin puitteissa ja oppilaat pääsivät harjoittelemaan kappaletta yhdessä. Tällaiset käytännön tarpeista nousevat tehtävät, kuten transponoinnin tai sävellyksen teon, Piia kokee hyödyllisiksi ja oppilaiden kannalta mielekkäiksi.

5.4 Opetussuunnitelmat

Tämän hetkisen Savonlinnan musiikki - ja tanssiopiston opetussuunnitelman opettajat kokevat musiikin perusteiden osalta hyvänä:

”...tarpeeks laveesti on kirjoitettu, että se antaa mahdollisuuksia tehdä. Melkeen miten vaan.” -Hanna

”Parin viimesen vuoden aikana on ollut selkeempi. On ollut aika hyvä.” - Piia

Piia kertoi, että integroinnin alkuvaiheessa siihen ei ollut kovin tarkkaa ohjeistusta, ja jokainen opettaja toteutti integrointia eri tavalla. Vuosien varrella opettajien toimintatavat ovat Piian mukaan yhtenäistyneet, ja yhteisistä ”pelisäännöistä” muun muassa arvioinnin osalta on sovittu.

Nyt opettajien katseet ovat kohdistuneet jo uuteen, suunnitteilla olevaan opetussuunnitelmaan, ja sen mukana tuleviin muutoksiin:

”Kaikki menee niin opettajakohtaseks, et miten kukakin tekee. Soiton tasosuoritukset poistuu, opettajat alkaa ite arvioida, millon ykköstaso on vaikka suoritettu. Ja rimahan saattaa olla ihan eri paikoissa.” -Sirkka

Kysymyksiä ja epäilystä herättää opettajien keskuudessa se, pystytäänkö Suomessa pitämään yllä edes jonkinlaista yhtenäistä tasoa oppilaiden mupe -osaamisessa, kun jokainen oppilaitos säätää opetussuunnitelman omanlaisekseen opetushallituksen ohjeiden pohjalta. Hannan mukaan asiaa pitäisi selvittää jatko-opintoja järjestäviltä tahoilta, jotka näkevät enemmän valtakunnallisesti, millaista osaamista eri paikoista tulevilla oppilailla on.

”Hyvä kysymys. Kun oon kyselly esimerkiks Espoon seudulta, ni onhan ne vaatimustasot erilaiset. Ja myöskin kun tulee talokohtaset ohjeet, ni varmasti niitä eroja tulee olemaan.” -Sirkka

”Tosi vaikee kysymys. En tiiä, oonko skeptinen... Se vähän jännittää mua. Ja mietityttää aika paljonkin, koska mun mielestä se, että yleinen taso säilytettäis, ni olis tosi tärkeätä, mut mun mielestä mistä kokonaan tunnutaan vaikeneman tai siitä ei paljon puhuta, että miten me näyttään kartalla muitten, muihin maihin verrattuna.” - Piia

Piia kertoi opiskelleensa itse ulkomailla ja kokisi tärkeäksi, että Suomessa vertailtaisiin opetusta ja siihen liittyviä asioita, kuten arviointia, myös ulkomailla tapahtuvaan opetukseen.

”...me jotenkin tuudittaudutaan aina siihen, että täällä kaikki on niin mahtavaa, ja että meil on täydellinen systeemi. Ykskään systeemi ei oo täydellinen! Sitä pitää jatkuvasti tsekata ja kehittää, että taso pysyis jollakin tasolla.” -Piia

Yhtenä ratkaisuna valtakunnalliseen yhtenäiseen tasoon voisivat olla kaikille opistoille yhteiset loppukokeet musiikin perusteisiin. Aiemmin tällaisia on käytetty, nykyään ei. Opettajien mielipiteet valtakunnallisiin loppukokeisiin ovat hieman eriäviä.

Hannan kertoi välillä kaivanneensa yhteisiä kokeita, ja myös Piian mielestä niistä voisi olla nykyäänkin hyötyä.

”Kyllä. Kun ennen tuli ne kokeet, se oli jotenkin hyvin selkee.” -Hanna

”Voi olla, että olis hyvä. --- Vois olla ainakin ohjenuorat siinä loppuvaiheessa, että mitä asioita vaaditaan.” -Piia

Piia kertoi kaivanneensa tukea loppuarviointiin ja kokeiden pitämiseen. Siinä on helpottanut, että opistossa on yhdessä päätetty, että ainoastaan kolmannen kurssin päätteeksi tehdään loppukoe. Piia kokee, että valmiita kokeita ja ohjeistusta voisi olla vielä vähän enemmän. Hän kannattaa ajatusta, että lopetusvaatimustaso olisi sama koko Suomessa.

Piia kertoi ongelmaksi sen, jos oppilas on saanut todistuksen jostakin musiikkiopistosta ja vaihtaa opistoa, tai vaihtaa kesken opintojen musiikkiopistoa, voi taso olla aivan erilainen eikä vastaa edeltäviä opintoja. Piia kokeekin jo tällä hetkellä vaatimusten ja tason olevan erilaisia eri opistojen välillä.

Sirkka sanoi, että tässä vaiheessa on hankalaa arvioida, pitäisikö valtakunnallista vaatimustasoa yhdistää. Savonlinnan musiikki – ja tanssiopiston omaa opetussuunnitelmaa ja vaatimuksia tehdään parhaillaan, ja Sirkan mukaan on vaikeaa sanoa asiaan mitään, ennen kuin näkee uuden suunnitelman.

”Kun tää integrointi leviää enemmän eri opistoihin, ni sit varmaan pystytään vertailemaan enemmän. Nyt on ehkä vähän vaikeaa sanoa.” -Sirkka

Sirkka ei ole kaivannut valtakunnallisia loppukokeita, sillä kokee musiikin perusteiden olevan vahvasti tukiaine, joka kulkee opinnoissa mukana oppimista, ei kokeita varten. Toisaalta myös Piia kokee opettajien vapauden opetuksen toteutuksen suhteen hyvänä asiana, kuten myös oppilaiden yksilöllisen huomioimisen.

Jos yhtenäisiä loppukokeita käytettäisiin, olisi niiden hyödyllistä olla aina kunkin kirjasarjan mukaiset. Opistot voisivat valita loppukokeet sen mukaan, mitä kirjoja kussakin opistossa käytetään. Hanna kertoi, että Savonlinnan musiikki – ja tanssiopistossa suorittuja kirjoja ovat Musiikkiseikkailu ja Perusaste. Näin ollen olisi hyödyllistä, että olisi erikseen Musiikkiseikkailun mukaiset loppukokeet ja Perusasteen mukaiset loppukokeet.

”Samantyyppisiä tehtäviä olis sitten. Se kirjojen käyttö on niin laajaa, että ei välttämättä oo sen tapasia tehtäviä tehty jossakin paikassa, kun tulee kokeisiin.” -Hanna

Vaikka valtakunnallisia loppukokeita ei ole käytössä, on Savonlinnan musiikki – ja tanssiopistossa kehitetty opiston sisälle yhteisiä loppukokeita opettajien käytettäväksi. Hanna kertoi, että niiden sisältöjä pohditaan vuosittain, mutta lopulta päädytään aina samoihin asioihin.

”Ne on ne iänikuiset vanhat, että pitäähän ne jossain vaiheessa osata --- asteikot ja etumerkit, kuitenkin.” -Hanna

Sirkka kertoi, että jonkinlainen malli kolmannen mupe -kurssin suorittamiseen on olemassa, mutta opettajat saavat toteuttaa sen melko vapaamuotoisesti.

”Tehtiin porukassa vähän ajatusta, et minkälainen vois olla yhteinen loppukoe. Kertauskoe. Kertaustehtävät, millä niitä nimitettiin.” -Sirkka

Piia kertoi, että myös Matti Makkonen on tehnyt yhteiset kokeet opettajien käytettäväksi.

”Saa tehdä itekkin kokeita, jos haluaa, mut muutaman vuoden ajan ne, ketkä on mupe kolmosen lopettanu, on tehny samoilla kokeilla. Tasavertaisuudenkin vuoksi on kiva käyttää samoja kokeita, et on samat vaatimukset kaikille.” -Piia

Opettajat saavat siis kuitenkin itse päättää, käyttävätkö valmiita kokeita vai tekevätkö kokeet itse. Tästäkin löytyi eriäviä mielipiteitä, mikä on kunkin opettajan mielestä paras tapa.

”Miusta sen kirjan pohjalta jokainen voi pitää semmosen kokeen, kun haluaa. Aina siinä kirjasarjassa on jokaisessa lopussa käsitelty samat asiat, ei niissä hirveesti heitto oo. Tehtävät on ehkä vähän erilaisia. --- Sen verran luottaa kaikkiin opettajiin, että ne osaa sitten.” -Hanna

Piia kertoi, että uuteen opetussuunnitelmaan liittyvissä työryhmissä on keskusteltu taulukoista, johon merkataan oppilaan osaamat asiat yksi kerrallaan. Tästä asioiden pilkkomisesta pieniksi palasiksi Piia ei pidä.

”On aivan ääliöistä ruveta niitä yksitellen laittamaan. Ihan järkyttävä työnsarka opettajalle, ja toisaalta, miks pilata se, kun siinä yhdessä kokeessa sä näät kaikki, läpileikkauksen siitä, mitä on tehty niitten vuosien aikana.” -Piia

Jo näiden kolmen haastattelun pohjalta voi todeta, että jokaisella opettajalla on oma mielipiteensä loppukokeisiin, ja mahdollisuus toteuttaa ne haluamallaan tavalla. Jos jokaisessa Suomen musiikkiopistossa toimitaan samalla tavalla, on loppukokeiden taso epäilemättä vaihteleva, kuten myös oppilaiden taso ja osaaminen. Opettajan vastuulla on kontrolloida, milloin oppilas osaa riittävän hyvin perustason päättösuoritukseen vaadittavat asiat. Osa opettajista pitää yllä tiukempaa läpäisyvaatimusta, osa päästää läpi helpommalla.

5.5 Arviointi

Tällä hetkellä Savonlinnan musiikki - ja tanssiopistolla musiikin perusteiden suorituksista numeroarvioinnin saa kolmannelta mupe -kurssista, ensimmäinen ja toinen arvioidaan hyväksyty tai hylätty. Arvioinnista vastaa kaikilla kolmella perustasolla oppilaan oma opettaja. Piia kertoi, että näin on sovittu työryhmän kanssa, ja aiemmin on pidetty kokeet kaikkien tasojen lopussa.

”Oma opettaja ainoastaan arvioi sen, osataanko asiat, onko valmis menemään eteenpäin.” -Piia

Sirkka ja Piia kertoivat, että aiemmin tasokokeissa oli oman opettajan lisäksi ulkopuolinen sensori arvioimassa. Nyt tämä on jätetty pois.

”Aikasemmin oli ehkä yksinkertaisempi systeemi, koska aina piti olla joku ulkopuolinen sensori kuuntelemassa. Nyt sekin on poistunut käytännöstä, ei tarviikkaan muuta kun oman opettajan arvio.” -Piia

Piian mukaan kolmannen kurssin lopussa on paljon erilaisia asioita, kuten kadenssi-kuuntelu, melodia – ja rytmidiktaatit, laulaminen ja rytminluku. Varsinainen koe, ”teoriaosuus”, on Piian mukaan pieni osa kokonaisuutta. Piia huomautti opettajan vastuun lisääntyvän, kun täytyy itse arvioida, onko oppilas valmis menemään eteenpäin ja oppimaan lisää asioita.

”Sehän ei tarkoita, että opinnot loppuu siihen --- Se on vähän kysymysmerkki musta vieläkin, että millä tavalla pitäisi hoitaa se viimeinen vaihe.” -Piia

Piia kertoi, että nykyään perustason viimeisestä kurssista annetaan numeroarvosana, mutta sekin todennäköisesti muuttuu sanalliseksi uuden opetussuunnitelman myötä.

”Sitten se vastuu opettajalle on tavallaan vielä isompi, meidän täytyy arvioida sitten, että onko oppilas valmis jatkamaan siitä eteenpäin.”

Opettajilla on vapauksia toteuttaa kurssien arviointia haluamallaan tavalla. Kolmannessa mupe -kurssissa on pidettävä loppukoe, ensimmäisessä ja toisessa ei. Silti osa opettajista pitää jonkinlaiset kokeet tai testit myös kahdessa ensimmäisessä mupe -kurssissa.

”Koko ajan tavallaan arvioidaan, mutta oon pitänyt niille vanhakantasesti ihan kokeetkin. Teoriakokeet, ja jopa sanakokeita ja kaikkee.” -Hanna

”Oon pitänyt yleensä pienen testin, että onko siellä mustia aukkoja, mitä täytyis kerrata.” -Sirkka

Hanna mainitsi, että varsinkin laiskojen oppilaiden kohdalla kokeista voi olla hyötyä:

”Kyllä musta puoltaa paikkaansa jonkunnäkönen testi. Ei sillä tarvii olla mitää koenimee, vaan että jos ens viikolla vähän tehtäs, ja jos haluat, niin saat siitä numeronkin.” -Hanna

Jos loppukokeita ei ole, oppilaiden motivaatio asioiden opiskeluun vaihtelee oppilas-kohtaisesti. Sirkkan mukaan tähän pätee sama kuin soittamisen harjoittelun suhteen:

osaa oppilaista saa "patistaa enemmän", ja toisille riittää, että opettaja ohjailee uuteen asiaan, ja oppilaat tekevät kotona itsenäisesti siihen liittyviä asioita.

"Jos se rupee kiinnostamaan." -Sirkka

Piia kertoi, ettei nykyään pidä kahdessa ensimmäisessä kurssissa loppukokeita, aiemmin kyllä. Kokeiden ideana opettajat tuntuvat pitävän sitä, että oppilas huomaisi, mitä hän osaa ja mitä pitää vielä kerrata. Koe - nimikettä opettajat tuntuvat vierastavan. Sirkkan mukaan loppukoe saattaa aiheuttaa oppilaille jännitystä.

"En haluais käyttää sanaa koe, et oppilaalle ei tuu se et suoritus. Vaan et se on kuten soitonopiskelussakin, että välillä mennään nopeemmin eteenpäin, välillä ehkä vähän taantuu, taas pitää muistella. --- Koko ajan voidaan kerrata ja kerrosta, ja muistaa ja muistella." -Sirkka

Uusintakokeita opettajat eivät kannata, vaan asioita kerrataan mieluummin yhdessä oppilaan kanssa. Piia kertoi, että silloin kun hän vielä piti kokeita myös kahdessa ensimmäisessä mupe -kurssissa, niin oppilaan ei tarvinnut tehdä koko koetta uudestaan, jos joku osio ei onnistunut. Heikommin mennyttä osiota harjoiteltiin, kunnes se alkoi sujua. Sirkka ajattelee samalla tavalla, ja hänen mukaansa tähän on pyritty yleisesti Savonlinnan musiikki - ja tanssiopistolla.

"Jos se on vaikka kertaustehtävä - nimellä, niin katsotaan, missä mennään. Tällasella ajatuksella, et kaikkee voi aina paikata, ja kerrata ja muistella. Ei silleen, et on koe ja sit uusintakoe, jos se ei mene läpi." -Sirkka

Myös tuntiseuranta voi toimia riittävänä arviointina, koska yksilöopetuksessa oppilaan edistymistä on helpompaa seurata. Sirkka ei koe loppukokeita välttämättä tarpeellisena.

"Ite opetan oppilasta, koko ajan tiedän missä mennään. Haluankin, et mupe on mukana koko ajan, ja sehän idea varmasti on. Ei se, että opiskellaan tenttiä varten ja sit ne unohuu." -Sirkka

Uuden opetussuunnitelman myötä arviointi painottuu jatkossa enemmän sanalliseen arviointiin, ja numeroarvioinnista luovutaan mahdollisesti kokonaan. Tämä herättää

opettajissa erilaisia mielipiteitä. Piia huomautti, että sanallinen arviointi aiheuttaa ison ”haitarin”, eikä oppilas välttämättä saa tietää, millä tasolla on päässyt läpi. Piia kertoi itse opiskelleensa suorituskeskeisesti, mikä on vaikuttanut hänen suhtautumiseensa sanalliseen arvioon:

”Mulla on ollut ennakkoluuloja sitä kohtaan, että arviointi ois vaan hyväksytty tai ei hyväksytty. Se jättää niin ison marginaalin sille, että miten menee. Meneekö rimaa hipoen läpi, ootko sä tosi hyvä, vai ihan mahtavan hyvä.” -Piia

Haasteita asettaa Piian mukaan myös se, kuinka opettaja muotoilee sanansa niin, että ne jäävät loppuelämäksi oppilaan mieleen oikealla tavalla.

”Tai kannustaa jatkamaan. Saako sit antaa myös kritiikkiä ja rakentavaa kritiikkiä, että tämä asia ei vielä ihan suju, mutta sitä voi ja täytyy harjotella vielä.” -Piia

Rakentavan palautteen Piia kokee oppimisen edellytyksenä. Myös oppilaan itsekritiikki on hänen mukaansa tärkeää. Oppilaan tulee oppia arvioimaan omaa osaamistaan, ei pelkästään kehuaan itseään.

”Oppilaalla oikeesti on se halu oppia ja halu päihittää itensä, ja suorittaa ja saavuttaa jotakin. Mä toivon, että tää muutos ei vaikuta siihen.” -Piia

Toisaalta Piia pohti, että mupe -opetusta muutettu lempeämpään suuntaan, eikä numeroarviointia ole kahdessa ensimmäisessä kurssissa.

”Kun on loppukoe siitä kolmosesta, niin mitä oppilas sillä numerolla loppujen lopuksi tekee?” -Piia

Piia kertoi joutuneensa pohtimaan uudelleen omaa mielipidettään arvioinnista.

”Ehkä se numero ei ookaan siinä se tärkein juttu. Vaan nimenomaan se, että antaa oppilaan ymmärtää, mitä juttuja pitää vielä harjotella, missä ei vielä mee hyvin, ja missä menee sitten taas tosi hyvin.” -Piia

Piia huomautti, että integroinnissa asioita käydään läpi kahdestaan oppilaan kanssa, minkä johdosta koe ei kasaannu siten, että se olisi yksi päivä oppilaan elämästä, ja kaikki osiot olisi saatava kerralla läpi.

”Vaun sitä voidaan tehdä tipotellen, että tällä viikolla laulu ja ens viikolla rytmit, ehkä joulun jälkeen vaikka kadenssikuuntelut. Sitä voidaan portaistaa paljon enemmän, kun aikasemmin on ollut mahdollista.” -Piia

Vaikka uudessa opetussuunnitelmassa suuntaus näyttää olevan sanalliseen arvioon painottuva, opettajat ovat huomanneet lasten jopa kaipaavan numeroita.

”Ne on niin numerokeskeisiä vielä nuo lapset. Joka diktaalista, että mikä numero siitä tulee. Vaikka miten yrittäis siihen suuntaan, että tässä oli tää hyvää ja tätä vois vähän kehittää, niin aina kysytään numeroa.” -Hanna

Hanna arveli, että kestää oman aikansa tottua numerottomuuteen. Ne, jotka aloittavat koulunsa nyt, tottuvat siihen paremmin. Nykyiset oppilaat ovat tottuneet saamaan todistuksiinsa numerot, ja sen takia myös mupe -opinnoissa ovat numeroista kiinnostuneita. Myös Piia on huomannut numeroiden olevan oppilaille tärkeitä.

”Oon pikkasen skeptinen sen suhteen, en usko ja purematta niele, että lapset ei tykkäis numeroista. --- Huomaan esimerkiksi oman pojan koulukäyttäytymisestä, että numerot on äärimmäisen tärkeitä.” -Piia

Piia mainitsi, että aikuiset ovat päättäneet luopua arvosanoista ja muuttaa maailmaa lapsille pehmeämmäksi. Hän huomautti, että sosiaalinen näkökulma on jätetty vähemmälle arviointia arvioidessa. Oppilaiden välistä vertailua tapahtuu Piian mukaan jatkuvasti oppilaiden ollessa ryhmässä, esimerkiksi konserteissa ja luokkatunneilla. Piia ei koe tätä negatiivisena asiana.

”Se on myöskin kannustavaa ja palkitsevaa, ja semmosta, että haluaa kirriä eteenpäin. Haluaa oppia, haluaa kuulla kappaleita muilta ja haluaa ruveta soittaa niitä, koska niitä kuulee. Haluaa päästä mukaan siihen porukkaan.” -Piia

Toisaalta Sirkka kokee opettajan oman suhtautumisen numeraaliseen arviointiin vaikuttavan paljon oppilaiden suhtautumiseen.

”Oon kuullu, et jotkut haluaa jopa diktaateista numeroa, mut luulen, et se riippuu vähän, mihin päin opettaja sitä vie. Totuttaako hän siihen, että sut arvioidaan joka tunti jollain numerolla. Mä kokisin sen aika ahdistavana.” -Sirkka

Sirkka kokee, että musiikin perusteissa sanallinen arviointi on riittävää, sillä opiskelun ei ole tarkoitus olla suorittavaa, vaan taitoja täydentävää. Sanallinen arviointi tukee tätä tavoitetta paremmin.

Hanna huomautti suhtautuvansa vaativammin niitä kohtaan, jotka tähtäävät jatko-opintoihin. Muut saattavat päästä helpommalla.

”Saatan kattoo vähän sumein lasein, jos ei esimerkiks laulu ihan mee. Ei sillä silleen oo merkitystä, kun saa niitä suoritusmerkintöjä, et kuhan nyt on suoritettu. Jos menee jatko-opintoihin, niin aika tiukka oon. Se tulee vastaan siellä kuitenkin.” -Hanna

Piia on huolissaan siitä, kuinka sanallinen arvio palvelee jatko - opintoihin suuntaavia opiskelijoita:

”Siinä on semmonen eettinen kysymys, että se on lempeempää kyllä oppilaalle, mut onks se sitten valmis, jos se haluaakin jatkaa jonnekin pitemmälle opintoihin. Kuitenkin jossain vaiheessa on pakko valmentaa oppilaita siihenkin, että jossain elämän vaiheessa tulee vastaan se, että on opiskeltava yks asia yhteen hetkeen, ja osattava ne asiat siinä hetkessä.” -Piia

Piia huomautti, että aika näyttää, palveleeko nykyinen tapa oppilaan opiskelua, vai hankaloittaako jatkon kannalta. Sama pätee hänen mukaansa myös kouluopiskeluun sekä soittamiseen:

”Me nähään tulokset vasta joskus kymmenen, viidentoista, kahenkymmenen vuoden päästä, että miten ne kasaantuu.” -Piia

Piia epäili, että arviointityylejä on yhtä paljon kuin opettajia. Osa päästään läpi helpommalla, osa vaatii enemmän. Piian mukaan voisi vielä yhtenäistää, että vaatimukset olisivat suurin piirtein samanlaiset.

”Mut siihen me ollaan varmaan menossakin, koska näitä työryhmiä on ollu, ja ollaan pohdittu sitä myös porukalla. Koko ajan kehitetään. Tätä systeemiä.” -Piia

5.6 Opettajien koulutus ja yhteistyö

Kenelläkään haastattelemistani opettajista ei ole teorianopettajan koulutusta, mutta he ovat kokeneet osaamisensa riittävän perustason mupe -asioiden opettamiseen. Piia kertoi aluksi hieman pohtineensa, osaako varmasti opettaa mupe -asioita, mutta on huomannut osaamisensa olevan riittävä.

”Perustason asiat on semmosia, mitä joka tapauksessa käytäis soittotunnilla läpi. --- Oon kokenu, että ei oo tullu semmosta tilannetta vastaan, että mitenkähän tää nyt menis.” - Piia

Piian mukaan kolmannessa mupe -kurssissa perehdytään melko perusteellisesti harmoniaoppiin, sointuihin ja niiden rakenteisiin. Niitä ei välttämättä käydä läpi niin analyttisesti soittotunnilla, kuten ei myöskään kuuntelutehtäviä. Kaiken muun Piia kokee olevan ”organista” ja kulkevan rinnakkain ja toisiaan tukien soitonopetuksen kanssa.

Sirkka ja Hanna ovat opiskelleet säveltäilyä pidemmälle, ja kokevat sen läheiseksi alueeksi itselleen. Sirkka kertoi, että teorianopettamista on käsitelty yhdellä kurssilla hänen peruskoulutuksessaan:

”Meil oli ammattikoulutuksessa teoriadidaktiikka. Varmaan silloin vähän ennustettiin, et jos ei ookaan pätevää teorianopettajaa. Vähän sitä raapastiin, sellasella yhdellä kurssilla.” -Sirkka

Varsinkin mupe -integroinnin alkuvaiheessa Sirkka kertoi työn opettaneen, ja opetus- taidon muokkautuneen vuosien varrella. Myös Hannalla on vastaavia kokemuksia mupe -opettajuutensa alkutaipaleelta. Hän kävi aluksi seuraamassa silloisen teorianopettajan tunteja, jolta sai vinkkejä tekemiseen.

”--- ihan kantapään kautta---” -Hanna

Hanna kertoi, että vaikka hänellä olisi mahdollisuus opettaa myös opistotason mupe -asioita, ei hän ole halunnut.

”Perustason vielä koen, että on hanskassa se homma, mut en siitä ylöspäin oo halunnu.”
-Hanna

Opettajat mainitsivat, että työyhteisössä on ollut aina päteviä ja osaavia ihmisiä, joilta on voinut kysyä neuvoa tarvittaessa. Yksin ei ole tarvinnut jäädä asioita pohtimaan. Tälläkin hetkellä Piia kokee, että kollegoilta voi kysyä neuvoa, jos sellaista tarvitsee.

”Than semmosta henkilökohtasta ohjausta on saanu kyllä kokeneemmilta, ihan teoriaa opettaneilta opettajilta.” -Sirkka

Savonlinnan musiikki - ja tanssiopisto on vuosien varrella järjestänyt koulutuksia integrointiin liittyen. Aivan integroinnin alussa Sirkkan muistelun mukaan varsinaista koulutusta ei ollut, sillä aluksi integrointi oli kokeilu. Kun integrointi alkoi levitä useamman opettajan käyttöön, järjestettiin myös yhteistä koulutusta asian tiimoilta.

Hanna on käynyt muutamia kertoja myös Sibelius-Akatemian järjestämässä viikonloppukoulutuksessa Kallio - Kuninkaalassa. Siellä aiheena on ollut mupe -opetus, ja kokemuksia on vaihdettu yhdessä muiden opettajien kanssa. Hanna ei kaipaa tällä hetkellä varsinaista lisäkoulutusta.

Opettajat tuntuvat suhtautuvan lisäkoulutukseen positiivisesti ja ovat innokkaita kuulemaan uusia asioita ja oppimaan lisää. Sirkka kokee, ettei tietoa koskaan ole liikaa, ja kokee sitä tulleen lisää vuosien varrella. Lisäkoulutuksen tarpeesta kysyessäni opettajilla tuntui olevan kiinnostusta erityisesti sitä kohtaan, että ajatuksia ja kokemuksia pääsisi vaihtamaan toisten opettajien kanssa. Jokainen tekee työtään omassa luokassaan, eikä toisten käyttämistä työtavoista välttämättä ole tietoa, ellei kokemuksia jaeta yhdessä.

”--- eihän yksinäinen puurtaminen koskaan oo järkevää, ainahan on kiva peilata muihinkin.” -Sirkka

Piia kokee yhteistyötä olleen ”ehkä vähän liian vähän”, ja kokisi enemmän yhteistyön olevan hyväksi.

”Ite ainakin olisin valmis siihen, että jaettas kokemuksia. Se vois olla ihan terveellistä. Ehkä joskus jopa vieraila, että mitenkäs toisessa luokassa tehdään. Tai eri soittimilla, miten sitä toimitaan, jos onkin joku ihan eri soitin siinä.” -Piia

Toisaalta Piia sanoi, ettei liika yhtenäistäminen ole hyväksi. Jokaisella opettajalla on kuitenkin omat tapansa opettaa, eikä kaikkien tarvitse mennä ”samalla muotilla”. Enemmän hyötyä olisi nimenomaan kokemusten jakamisesta ja sitä kautta muiden tapoihin tutustumisesta. Tästä voisi saada uusia opetusideoita myös itselleen.

Opettajat kertoivat, että jonkinäköistä keskinäistä yhteistyötä on tehty, esimerkiksi työryhmällä pohdittu musiikin perusteiden suorituskäytäntöjä. Tässä työryhmässä ovat olleet mukana kaikki haastattelemani opettajat, mutta eivät kaikki opiston soitonopettajat. Piia kertoi, että edellisen vuoden työryhmässä mukana oli suurin osa niistä opettajista, jotka jatkuvasti opettavat integroitua mupea. Piia huomautti, että hänen mukaansa mupe -opetusta on tällä hetkellä lähes kaikilla opettajilla, ja ”olis varmaan terveellistä kyllä tehdä enemmän yhteistyötä.”

Opettajat kertoivat, että mupe -asioista on työyhteisössä keskusteltu, mutta Hannan mukaan keskustelu on enemmän ”kahvipöytäkeskustelua”:

”Kyllä välillä, että minkälaisia tehtäviä oot pitäny tänä vuonna tosta, silleen kysellään vähän. --- On joskus jotain tehtäviä vaihdettukin.” -Hanna

Oman opiston sisällä käytävän ajatustenvaihdon lisäksi Piia mainitsi, että myös muiden oppilaitosten näkökulmia olisi mielekästä kuulla:

”Yleisellä tasolla on tosi kiinnostavaa kuulla, ja vertailla vähän oppilaitosten välillä, että mitenkäs teillä järjestetään. Ois kiinnostava jakaa näitä kokemuksia muitten opistojen kanssa.” -Piia

Sirkka mainitsi, että erityisoppilaiden myötä yhteistyö myös musiikkiterapeuttien, erityiskoulujen sekä erityisluokkien kanssa on lisääntymään päin. Hänellä itsellään ei ole vielä ollut erityisoppilaita soitto-oppilaina, mutta hänen mukaansa joihinkin soittimiin on tullut lisää erityisoppijoita.

5.7 Vuorovaikutus oppilaiden ja vanhempien kanssa

Piia kokee oppilaan ja opettajan välisen suhteen yksilöopetuksessa välittömäksi ja tuttavalliseksi. Useimmat oppilaansa Piia kertoi tuntevansa jo vuosien ajalta. Tällaisen oppilassuhteen Piia kokee vaikuttavan positiivisesti oppimiseen. Oppilaat myös Piian mukaan uskaltavat kysyä omalta opettajalta, jos eivät ymmärrä jotakin asiaa.

Myös Hanna kertoi, että hänellä on joskus ollut sama oppilas jopa viisitoista vuotta. Opettajan ja oppilaan välinen suhde yksilöopetuksessa on Hannan mukaan todella tärkeä. Joillekin oppilaille soittotunti saattaa Hannan mukaan olla ainoa hetki aikuisen kanssa kahdestaan, sillä vanhemmilla ei saata olla aikaa lapselle.

”Nykyään enenevässä määrin sitä kokee välillä olevansa terapeutti tai psykologi, pitäis olla semmostakin koulutusta.” -Hanna

Sirkka korostaa opetuksessaan oppilaslähtöisyyttä ja määrittelee integroinnin tukiaineeksi. Hänen mukaansa oppilaan ja opettajan välinen suhde on kaiken lähtökohta. Sirkka kokee, että ryhmäopetuksessa oppilaat jäävät etäisemmiksi ja vuorovaikutus on erilaista. Soitonopetukseen verrattuna mupe -integroinnissa mennään laajemmille osa-alueille ja kehitetään koko muusikkoutta. Esimerkiksi laulaminen on Sirkan mukaan henkilökohtaista, ja saattaa aiheuttaa oppilaille jännitystä.

”Se on osa-alue, missä varmasti on hyvä olla opettaja-oppilas-suhde luottamuksellinen, et ei tarte hävetä eikä pelätä, vaikka mitä tulis. Et kukaan ei oo kommentoimassa, mitä sulle tapahtu.” -Sirkka

Sirkka kokee opettajan tehtäväksi ruokkia oppilaan luovuutta ja sitä kautta myös parantaa oppilaan itsetuntoa ja heittäytymistä asioihin. Myös rohkaiseminen ja kannattelu on osa opettajan tehtäviä. Opettaja antaa Sirkan mukaan välineet ja teoriapohjan tekemiselle.

”Et miks tehdään näin, ja miten tää asia palvelee sun musisointia.” -Sirkka

Oppilaat antavat jonkin verran palautetta mupe -integroinnista. Sirkan mukaan oppilailta tuleva palaute integrointiin liittyen on yleensä positiivista.

”Kun tää alotetaan, niin pienet oppilaat ovat sanoneet jopa, että tää on parasta koko jutussa. Ehkä se monipuolisuus, mikä nykylapsille puree. On pieniä tuokioita erilaista asiaa.” -Sirkka

Oppilaat tulevat Sirkan mukaan mielellään integrointitunneille, eikä mupe -opetusta integroinnin avulla koeta ”pakkopullaksi”. Myös Piian mukaan oppilaat tulevat integrointiin avoimin ja positiivisin mielin, eikä Piia ole kuullut negatiivista palautetta.

”Päinvastoin. Murrosvaiheessa, kun oli vielä ryhmässä oppilaita, ja alotettiin kokeiluintegrointi, niin monet lopettivat ryhmässä ja vaihtoivat integrointiin. Koska ne näki, että toisilla on niin kivaa.” -Piia

Piia kertoi oppilaiden nykyään tottuneen siihen, että mupe – integrointi on osa soittotuntia. Hänellä on myös oppilaita, jotka aiemmin ovat jättäneet mupen kesken, mutta ovat halunneet jatkaa sen integroiden loppuun.

”Musta se on voitto. Saa jonkun teinin alottamaan uudestaan ja jatkamaan, että sais päätökseen sen ja sais siitä jonkun suoritusmerkinnän. Se on tosi hienoa. Ei se ihan hirveen vastenmielistä voi olla, jos ne haluaa sitä jatkaa.” -Piia

Piia kertoi oppilaiden antavan välitöntä palautetta. Oppilaat vaikuttavat hänen mukaansa tunneilla innostuneilta, ja esittävät myös toiveita, joita Piia usein toteuttaa. Esimerkiksi ennen joulua voidaan tehdä joulutehtäviä ja etsitään toiveisiin tarvittavaa materiaalia. Piian integroinnin puitteissa järjestämät ryhmätunnit ovat myös saaneet positiivista palautetta:

”Sillon, kun on ollu ryhmätunteja, niin oppilaat suorastaan villiintyy. Oon aina ollu ihan häkeltyny siitä, kuinka innokkaiks ne tulee niistä yhteisistä hetkistä.” -Piia

Piia epäili tämän johtuvan osittain siitä, että pianonsoiton koetaan perinteisesti olevan yksinäistä tekemistä. Niinpä Piia kokee positiiviseksi, jos onnistuu ryhmäyttämään oppilaita.

”Kun ne lähtee tästä posket kuumottaen ja hirvee räpätys soittotunnin jälkeen, niin in-topiukeena, niin silloin tuntee, että ehkä on onnistuttu tässä hommassa. En oikeestaan muunlaista palautetta kaipaakaan, kun sitä, että näkee sen olevan hauskaa. Totta kai, että ne oppii myös, siinä sivussa. Mutta että se on kivaa.” -Piia

Negatiivisen palautteen Sirkka kertoi liittyvän nykyään luentotyypilliseen ryhmäope-tukseen.

”Sä et saa konkreettisesti itse tehdä siel soittimen ääressä, minkä tää integrointi mahdol-listaa.” -Sirkka

Oppilaiden lisäksi palautetta antavat myös vanhemmat, tosin opettajien mukaan melko vähän. Sirkkan mukaan vanhemmilta saattaa lähinnä tulla kysymyksiä esimer-kiksi oppilaan etenemisvauhtiin liittyen.

”--- lähinnä ehkä haluavat tietää, mistä he maksavat. Mitä täällä tehdään. Ja ehkä se on riittänyt, että lapsi on tyytyväinen.” -Sirkka

Myös Piia kertoi, että vanhemmat jäävät mupe -asioissa hieman etäisiksi, eivätkä hir-veästi kysele siihen liittyen. Palaute liittyy yleensä enemmän soittamiseen, koska van-hempia tavataan usein konserttien ja esiintymisten yhteydessä. Kuitenkin siinä vai-heessa, kun oppilas saa jonkin mupe -suorituksen tehtyä, kuulevat vanhemmat asiasta ja saavat tietää, miten oppilaan mupe -opinnot edistyvät.

Se palaute, jota vanhemmat ovat integroinnista antaneet, on ollut Piian mukaan posi-tiivista. Vanhemmat ovat olleet tyytyväisiä mupe -integrointiin. Piia kertoi jopa yllät-tyneensä siitä, että integroinnin maksullisuus ei ole tuottanut ongelmia, vaan päinvas-toin vanhemmat ovat toivoneet mupe -opetuksen tapahtuvan oppilaan soittoluokassa. Kaikki kolme opettajaa mainitsivat, että yksi iso integrointiin liittyvä asia vanhempien kannalta onkin se, että vanhempien ei tarvitse kyydittää lasta erikseen teoriatunneille. Arjen järjestely on helpompaa, kun samalla kertaa oppilas saa sekä soitto- että teo-riatunnin.

5.8 Integroinnin haasteet, hyödyt ja toimivuus

Hanna ja Piia mainitsivat integroinnin haasteeksi ajankäytön. Integrointiin on varattu aikaa 15 minuuttia kerrallaan, joten se asettaa tietyt rajoitukset ajankäytölle. Piian mukaan se vaatii, että täytyy tarkasti huomioida, paljonko aikaa jättää integroinnille.

”Siinä mä oon aika tarkka, että me ensin soitetaan ja sitten vasta tehään mupe – tehtäviä. Kuitenkin se soitto on se pääjuttu mitä tässä harjotellaan. Lopputuntiin jää mupe, ja täytyy arvioida aina, että minkä verran meillä on aikaa, mitä me ehditään tehdä.” -Piia

Hannan mukaan ajankäyttö on integroinnin ainoa haaste. Toisaalta ajankäytön liukuvuus helpottaa tätä.

”Voihan sitä tosiaan, jos on käsi paketissa, niin silti tulla tunnille.” -Hanna

Sirkka puolestaan kokee, että viisitoista minuuttia musiikin perusteita on ”ihan hyvä”, ja varsinkin nuoremmille oppilaille ensimmäisessä ja toisessa kurssissa ”oikein sopiva”. Sirkka muistutti integroinnin joustavuudesta: jos mupe -asioissa ollaan oppilaan kanssa jäljessä, voidaan aikaa käyttää silloin enemmän niihin. Korkeintaan kolmannessa kurssissa ajankäyttö saattaa tuoda Sirkkan mukaan haasteita, mutta sen Sirkka onkin jakanut osiin, jolloin se toimii paremmin.

Yhtenä integrointiin liittyvänä kehityskohtena Piia näkee yhteistyön sekä oman opiston sisällä, että muiden musiikkiopistojen kanssa.

”Se, että ollaan kuulolla ja hereillä, että mitä muissa opistoissa tapahtuu. Yhteisöllisyys opettajien ja eri oppilaitosten kesken aina vois olla parempi.” -Piia

Piian mukaan yhteisesti voitaisiin keskustella ja pohtia sitä, mitkä asiat pysyvät perusasioina, ja mitkä asiat vaativat tarkastelua sen suhteen, ovatko ne nykyään tärkeitä. Piia kertoi esimerkiksi improvisoinnin nousseen kuumaksi puheenaiheeksi, kun vuosia sitten siitä ei puhuttu perustasolla lainkaan. Piia kokee, että musiikin perusteet oppiaineena on kaivannut ja saanut uudistuksia, ja niiden vaikutukset ovat nähtävissä vasta myöhemmin.

”Joitakin vuosia varmaan mennään näillä systeemeillä, kunnes todetaan, että oliko se hyvä ajatus, vai pitääkö vielä kehittää.” -Piia

Piian mielestä olisi mielenkiintoista kuulla muiden oppilaitosten kokemuksia ja mielteitä integroinnista.

”Koetaanko tää muissa oppilaitoksissa harhaoppisena vai oikeena suuntana. Täällä se ainakin on tuntunu oikeelta suunnalta, vaikka alkuun varmaan pyristeltiin ja vähän oltiin vastahakosia.”

Piian mukaan olisi kiinnostavaa myös verrata oppilaiden tasoeroja ja eroja oppimisen ja käytännön taidoissa sellaisiin oppilaitoksiin, joissa musiikin perusteet opetetaan ryhmäopetuksena.

Opettajien haastattelujen perusteella integroinnissa on melko vähän haasteita, ja ne liittyvät myös yleisiin mupe -opetuksen kysymyksiin. Piia kokee tällaisena haasteena sen, mitkä ovat nykypäivän nuorille tärkeitä taitoja osata. Esimerkkinä tästä hän mainitsi melodiadiktaatit ja nuotista laulamisen. Niitä käydään tämän hetkisten vaatimusten mukaan läpi, ja aika näyttää, nähdäänkö niiden tuovan käytännön hyötyjä myös tulevaisuudessa.

”Palveleeko ne musiikin tuntemusta, vai onks ne vaan tehtäviä tehtävien joukossa.” - Piia

Toisaalta Piia huomautti, että näidenkin tehtävien toteutukseen voi olla useita keinoja. Esimerkiksi melodiadiktaatin ei tarvitse olla pitkä kappale, vaan lyhyempiä pätkiä jostakin.

Sirkka näkee haasteena ”ajan hermolla” pysymisen. Täytyy seurata, mitä oppilaat tulevaisuudessa vaativat. Sirkkan mukaan nykyiset ”digisukupolven” oppilaat ovat aivan erilaisia kuin 10-15 vuotta sitten, esimerkiksi pitkäjänteisyys on alkanut hävitä.

”Soitonopetuksessakin opsit muuttuu ja oppilasaines muuttuu varmasti, et pitää tavaltaan koko ajan pysyä hermoilla, et mitä tapahtuu, miten tätä voin kehittää.” -Sirkka

Lisäksi oppilaslähtöisyys asettaa oman haasteensa opetukseen. On osattava kohdata erilaiset oppilaat ja oppijatyypit, tulevaisuudessa Sirkkan mukaan todennäköisesti myös erityisoppijat.

Piia mainitsi, että oppilasmäärät ovat pienillä paikkakunnilla laskussa, ja pääkaupunkiseutu ja isommat kaupungit kasvavat. Tähän Piia näkisi yhtenä ratkaisuna profiloitumisen. Opistojen olisi tärkeää miettiä, mitä erikoista heillä on tarjota, mikä houkutelisi oppilaita. Laatuun ja tasoon kannattaa Piian mukaan panostaa.

Opettajat kokevat integroinnissa olevan monia hyötyjä:

”Se, millä tavalla asiat liitetään omaan soittimeen ja soittamiseen. Ja se, että se on niin yksilöllistä, ja omatahtisuus siinä opiskelussa. Oma opettaja tuntee yleensä sen oman oppilaansa niin hyvin, että tietää, mitä vaatia, ja mitä ei taas voi vaatia vielä.” -Piia

Piia huomautti, että mupe – ryhmissä ryhmän opettaja ei välttämättä tunne oppilasta muuta kautta, mutta integroinnissa opettaja tietää sekä oppilaan soittotason että mupe – tietämyksen tason.

Hanna kokee integroinnin hyödyksi sen, että asiat voi heti yhdistää käytäntöön. Hän kertoi oppilaiden välillä kysyvän, mitä milläkin tiedolla tekee. Integroinnissa yhteys soittamiseen on helppo osoittaa saman tien, kun oppilaalla on oma soitin koko ajan läsnä opetuksessa. Sirkka kokee ”ykköshyödyksi” oppilaslähtöisyyden: opetusta pystytään yksilöimään ja se toteutetaan henkilökohtaisen opetussuunnitelman mukaan. Oppilas voi aina kysyä omalta opettajalta, jos ei ymmärrä jotakin asiaa. Myös Piia mainitsi, että oppilaiden on helppoa kysyä omalta opettajalta, kun taas ryhmässä oppilaat eivät välttämättä uskalla kysyä.

”Myöskin se, että et tavallaan putoo kärryiltä.” -Sirkka

Lisäksi Piia kokee integroinnin hyötynä joustavuuden sekä sen, että siihen voi sisällyttää monia asioita, kuten vapaata säestystä tai yhteissoittoa. Myös Sirkka mainitsi

integroinnin hyötynä monipuolisuuden ja sen, että erilaisia asioita käydään läpi pieninä tuokioina. Sirkkan mukaan sellisteille pianon käyttäminen opetuksessa on avartavaa, ja oppilaat uskaltavat kokeilla asioita rohkeammin kuin ryhmäopetuksessa. Integroinnin avulla oppilaat pääsevät itse tutkimaan asioita.

”Sä pääset ite kokeilemaan miltä ne kuulostaa, millä tavalla voisit vaikka kolmannen asteen soinnulla värittää biisissä. Eihän se tuu, jos se on vaan palloina taululla.” -Sirkka

Sirkka kokee integroinnin monipuolisuuden kehittävän oppilaiden yleismuusik-koutta. Integroiden perustason suorittaneet oppilaat ovat Sirkkan mukaan luovempia, ja integrointi palvelee oppilaiden omaa musisoimista ja luovia kokeiluja.

”Koen, että ovat tietyllä tavalla monipuolisempia, viisaampia kuin ne, jotka ovat vaan ryhmässä tehneet tenttiä varten asioita.” -Sirkka

Myös Piia mainitsi oppilaiden käytännön muusikkouden kehittymisestä integroinnin avulla:

”Tykkään, että ne ite oivaltaa asioita ja ymmärtää niiden yhteyden. Että asteikkoja ei soiteta vaan tasosuorituksia varten, vaan niitä voi käyttää.” -Piia

Piian mielestä integroinnissa asiat tulevat perusteellisemmin opeteltua, koska niitä käydään läpi kahdestaan opettajan kanssa. Hän kokee hyvänä myös suoritusajan puuttumisen. Oppiminen on yksilöopetuksessa Piian mukaan tehokasta, ja Piia kertoi olevansa tarkka siitä, että tehtävät tulee tehdyksi, eikä asioita jätetä kesken.

”Siinä ei pääse livahtaa, on tehtävä ne tehtävät siinä tunnilla. Usein otetaan läksyäkin, on ne sitten tehty tai ei. Jos ei oo muistettu tehdä, niin tehään seuraavalla tunnilla yhdessä. Se on kauheen tehokasta, ei voi lusmuilla.” -Piia

Sirkka ja Hanna ovat opettaneet musiikin perusteita integroidusti sen aloituksesta alkaen, eli suunnilleen kymmenen vuotta. Piia on opettanut integrointia noin kahdeksan ja puoli vuotta. Tämän opetuskokemuksen perusteella opettajat kokevat integroinnin toimivaksi tavaksi opettaa musiikin perusteita.

”Nyt kun on huomannu, että ne tulokset on niin hyviä siinä yksilöopetuksessa, niin täytyy vaan myöntää, että se toimiikin aika hyvin. --- On yksilöopetus tehokkaampaa. Ihan varmasti.” -Piia

Myös Hannan mukaan integrointi on toimivaa ja kannatettavaa. Sirkka pitää integroinnin toimivuuden mittarina sitä, että perusopintojen päätteeksi oppilaat ovat oppineet asiat hyvin.

Tehtyään erilaisia kokeiluja myös integroinnin ryhmäopetukseen liittyen, kertovat Piia ja Sirkka kokevansa yksilöopetuksen parhaaksi tavaksi musiikin perusteissa.

”Jos mun pitäis opettaa ryhmässä, tai tolleen yksilöllisesti, niin koen, että tää toimii paremmin näin.” -Piia

”Koen kaikkein parhaana tän, et yks kerrallaan, ja henkilökohtasen opetussuunnitelman mukaan.” -Sirkka

Piian mukaan integrointi on kokeilemisen arvoinen asia myös muissa opistoissa:

”Kyllähän tätä voi suositella kokeiltavaks. Missä tahansa, kun on vaan ennakkoluuloton ja uskaltaa ryhtyä siihen.” -Piia

5.9 Opettajien käsityksiä mupe -ryhmäopetuksesta

Kysyin opettajilta heidän ajatuksiaan musiikin perusteiden ryhmäopetuksesta. Piian käsityksen mukaan ryhmäopetus ei ole ”hirveen paljon erilaisempaa” kuin integrointi, mutta isoimpana erona hän näkee sen, että ryhmässä ei ole aikaa käydä asioita yksilöllisesti läpi. Ei ole aikaa selittää oppilaille jokaista virhettä ja kertoa, miksi asia tehdään tietyllä tavalla. Hannalla on samansuuntaisia kokemuksia ryhmäopetuksen ongelmasta:

”Jos on kymmenenkin oppilasta, ni ei siellä kauheesti kerkee puuttua, jos jollekin on joku asia vähän vaikee. Tai sitten pitää pyytää, että jääpäs sie tällä kertaa, tai tuu ens viikolla vähän aikasemmin, että katotaan vähän yhdessä.” -Hanna

Sirkka näkee ryhmäopetuksen haasteeksi eritasoiset oppilaat. Hän kertoi jopa pienryhmässä ongelmana olleen, että joku oppilaista saa tehtävät nopeasti valmiiksi, ja joku ei pysy ollenkaan mukana.

Ryhmäopetuksen hyötyinä Piia näkee tervehenkisen kilpailun. Vertailu toisiin oppilaisiin saattaa kannustaa oppilasta oppimaan lisää, ja oppilas ymmärtää oman tasonsa.

”Jos muut menee nopeemmin eteenpäin, niin tietää, että nyt en ehkä tee niin paljon kun voisin tehdä. Tai en keskity niin hyvin. Tai toisinpäin, ei musta siinäkään mitään väärää oo, jos oppilas kokee, että hei, mähän teen tätä tosi hyvin.” -Piia

Ryhmässä aikaa on käytettävissä tunti, mikä on Piian mukaan etu, sillä siinä ehtii tekemään paljon enemmän kuin vartissa. Myös Hanna mainitsi ryhmäopetuksen etuna ajankäytön. Tunnilla ehditään tekemään asioita enemmän, kun taas integroinnissa oppilaiden tulee tehdä kotona tehtäviä enemmän, koska niitä ei tunnilla ehditä tekemään. Mupe – ryhmissä tehtäviä tehdään myös tunnilla, jolloin niitä ei jää kotiin niin paljon. Sirkka näkee pienryhmäopetuksen etuna paremmat mahdollisuudet improvisoinnin toteutukseen, kun paikalla on useampia henkilöitä.

Piia kertoi havainneensa oppilaiden mupe -osaamisessa eroja riippuen siitä, ovatko oppilaat käyneet opinnot integroiden vai ryhmässä.

”On monta semmosta oppilasta, jotka ovat tehneet kolmosen loppuun asti ryhmässä, ja tuntuu, ettei joillakin oo hajuakaan perusasioista.” -Piia

Piia kertoi käyneensä soittotunneilla mupe -asioita läpi, jos on näyttänyt siltä, ettei oppilas osaa niitä.

”Sit ne on ollu ihan ahaa, miksei kukaan oo tota kertonu. Mutta ne on vuosia käyny kuitenkin ryhmässä, että ehkä se on joku keskittymisjuttu kans, että ei oo vaan ymmärtäny eikä osannu kysyä siellä ryhmässä, että miks tää on näin tai nyt en ymmärrä.” -Piia

Piia huomautti, ettei tämä ole mupe - ryhmien opettajan vika, vaan liittyy hänen mukaansa siihen, että isossa ryhmässä ei ole aikaa perehtyä yksilöllisesti asioihin. Ryhmässä oppilas saa asioihin pintaraapaisun, eikä osaa yhdistää asioita soittamiseen. Oppilaat saattavat pitää ryhmäopintoja myös epäkiinnostavana ja "kuivana", koska ne ovat soittamisesta erillisiä. Yksilöopetuksessa omalta opettajalta on myös helpompaa kysyä, jos ei ymmärrä asioita.

Sirkka kertoi ongelmaksi sen, että jos oppilas käy mupe -opinnot ryhmässä, Sirkka ei ole aina tietoinen oppilaan mupe -osaamisesta. Varsinkin säveltapailuun liittyvissä asioissa hän kokee olevansa "pimennossa" oppilaan taidoissa.

"Oppilaalta tuleva viesti on hyvin nihkeä. Joutuu ehkä lypsämään." -Sirkka

Sirkka kertoi, että kysymällä mupe - opettajalta oppilaan taidoista niistä saa paremmin tietoa. Mupe - opettaja saattaa myös kertoa Sirkalle, jos oppilas ei osaa asioita. Silloin Sirkka pyrkii pitämään jonkinlaista tukiopetusta. Sirkka mainitsi Piian tavoin, että ryhmätunnilla oppilaat eivät välttämättä uskalla kysyä epäselvistä asioista, jolloin oppilas saattaa kysyä selvennystä niihin soittotunnilla.

5.10 Vertailu mupen suorituksesta integroiden ja ryhmässä

Hanna opettaa integroinnin lisäksi myös musiikin perusteiden perustason 1-3-mupe - ryhmiä Savonlinnan musiikki - ja tanssiopistossa. Häneltä kysyin ryhmäopetukseen liittyviä faktoja. Hanna kertoi, että mupe -ryhmissä ryhmäkoko on noin kahdeksasta kymmeneen oppilasta. Aiemmin on ollut jopa viisitoista oppilasta, ja sen Hanna koki olevan liikaa. Mupe - ryhmäopinnot voi aloittaa noin kymmenen vuotiaana.

"Poikkeuksia on, mutta noin kymmenen on yleensä pidetty sopivana sinne ryhmään." - Hanna

Hanna kertoi aloitusiän liittyvän siihen, että mupe -ryhmissä oppilaan on osattava lukea ja kirjoittaa. Mupe -integroinnin voi aloittaa hänen mukaansa myös nuorempana, koska asioita opetellaan pikkuhiljaa.

Kysyin Hannalta mielipidettä, onko merkitystä sillä, aloittaako oppilas integroinnin kahdeksanvuotiaana, vai tuleeko ryhmään kymmenenvuotiaana. Kahdeksanvuotiaana integroinnin aloittavalla kestää ensimmäisen kurssin tekemisessä todennäköisesti pari vuotta, ryhmässä oppilas saa kurssin vuodessa tehtyä. Iältään kurssin valmiiksi saavat ovat näin ollen suunnilleen saman ikäisiä, paitsi jos oppilas omaa hyvän luku - ja kirjoitustaidon jo nuorena:

”Riippuen sit, jos on niin noheva, että osaa jo kirjoittaa ja lukea eskari-ikäisenä tai alle, niin sittenhän se etenee nopeemmin. Mut suunnilleen ne samoja aikoja kuitenkin saa valmiiks, toisaalta integroinnissa on sitten vähän pidempään harjoteltu niitä juttuja.” - Hanna

Hanna sanoi, että jos oppilas tulee integrointiin, niin asiat pystytään yhdistämään heti soittimeen.

”Sieltä ei tuu niitä kommentteja, että miten tää nyt mihinkään liittyy. Se hyöty siinä on.” -Hanna

Toisaalta Hanna kertoi käyttävänsä välillä oppilaiden soittimia myös mupen ryhmäopetuksessa. Erityisesti, jos ryhmän oppilaat ovat ”nokkelia”, niin heitä voi pyytää tuomaan tunnille omia soittimiaan.

”Vähän sieltä katotaan, tutustutaan jonkun soittimen nuotteihin, et mitäs sieltä löytyy, ja muuta. Ja sit saa soittaa omalla soittimella jotakin, jos haluaa.

Hanna sanoi, että osalle oppilaista ryhmäopetus sopii ”tosi hyvin”. Ryhmässä aikaa on käytettävissä kerralla enemmän, jolloin tunnilla myös ehditään tekemään enemmän. Hannan mukaan ei voi näin ollen sanoa, että integrointi olisi kaikille sopivin tapa opiskella musiikin perusteita. On oppilaskohtaista, kuka pitää enemmän ryhmäopetuksesta ja kuka integroinnista.

”Nyt tuli esimerkiksi semmonen poika, että halus ehdottomasti ryhmään, ei missään nimessä halunnu integrointia.” -Hanna

Hannan mukaan integrointia on kuitenkin nykyään enenevässä määrin, ja ryhmäopetusta yksi ryhmä tasoa kohti.

”Mut niihinkin on kuitenkin riittänyt oppilaita, et jotkut haluaa sen ryhmän.” -Hanna

Opettajat kertoivat, että valtaosa heidän oppilaistaan käy mupe -opinnot integroiden. Piialla ei ole tällä hetkellä yhtään oppilasta, joka kävisi opinnot ryhmässä. Hän kertoi, että toissa vuonna on ollut viimeinen oppilas, joka on käynyt ryhmässä mupe -opinnot kolmanteen kurssiin saakka. Sirkkan oppilaista alle viisi käy opinnot ryhmässä, ja nämä oppilaat ovat usein aloittaneet vanhempina opinnot. Hannan oppilaista tällä hetkellä kahdeksan käy integroiden ja kaksi ryhmässä.

Piia kertoi, ettei ole huomannut oppilaiden kaipaavan ryhmäopetusta, päinvastoin oppilaat ovat tulleet ryhmistä integrointiin. Myös Sirkka sanoi samaa:

”Mulle ei oo ollu sellasta palautetta. Kukaan ei oo sanonu, että pääsispä ryhmään.” - Sirkka

	Mupe - ryhmäopetus	Mupe -integrointi
Kesto viikossa	60 minuuttia (mupe 1 ja 2) 90 minuuttia (mupe 3)	15 minuuttia
Oppilaiden aloitusikä	10-11 vuotta	8-vuotiaasta ylöspäin (opettaja- ja oppilaskoh- taista)
Yhden kurssin suorituksen kuluva aika	1 vuosi	Oppilas - ja opettajakoh- taista. Sirkka ja Piia: Keskimäärin 1,5 - 2 vuotta. Hanna: 1-4 vuotta.

Perustason 1-3-mupe - kurssien suoritukseen ku- luva aika	3 vuotta	Oppilaskohtaista. Vaihtelee yleensä kol- mesta vuodesta ylöspäin, esim. kuuteen vuoteen.
---	----------	---

TAULUKKO 2. Erot mupen ryhmäopetuksessa ja integroinnissa.

Taulukosta 2 ilmenevät musiikin perusteiden suoritusaikoihin liittyvät erot. Ryhmäopetuksessa musiikin perusteiden tunti kestää 60-90 minuuttia viikossa, integroiden aika on 15 minuuttia viikossa oman soittotunnin yhteydessä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että oppilaan soittotunti kestää yleensä 30 – 45 minuuttia viikossa, jonka päälle tulee 15 minuuttia musiikin perusteita. Paketin kokonaiskesto on siis 45 – 60 minuuttia viikossa, sisältäen soittotunnin ja mupe -opetuksen. Ryhmäopetuksessa vastaava kesto on 60-90 minuuttia musiikin perusteita viikossa sekä 30 – 45 minuutin soittotunti. Integroiden aika on viikossa lyhyempi, mutta yksilöopetusta, jolloin opettaja pystyy kohdistamaan opetuksen kullekin oppilaalle sopivaksi ja etenemään oppilaalle parhaaseen tahtiin.

Yhden kurssin suoritukseen kuluva aika integroiden on oppilaskohtaista. Opettajien kertomat keskimääräiset ajat ilmenevät taulukosta 2. Savonlinnan musiikki – ja tanssiopistossa mupen ryhmäopetuksessa kukin taso suoritetaan vuodessa, eli perustason kurssit 1, 2 ja 3 saa tehtyä kolmessa vuodessa. Integroiden suoritus aika saattaa olla pidempi. Lisäksi mupe 4 – kurssi, eli musiikin historia ja aikakaudet, käydään pääsääntöisesti ryhmäopetuksena, joka kestää yhden vuoden. Koko perustason saa näin ollen ryhmässä suoritettua neljässä vuodessa, integroiden aika on oppilaskohtaista. Musiikin perusteiden ryhmäopetus sisältyy pääaineen lukukausimaksuun. Integrointi maksaa 71 euroa lukukaudessa (Savonlinnan musiikki – ja tanssiopisto 2018), eli soittotunnin lisäksi maksetaan integroinnin hinta.

5.11 Koko perustaso integroiden

Kysyin opettajilta, kokisivatko he mahdolliseksi opettaa integroiden myös musiikin historian ja aikakausien kurssin. Tällä hetkellä se järjestetään ryhmäopetuksena, mupe 4 - kurssina. Jos myös tämän kurssin voisi suorittaa integroiden, voisi koko perustason mupe -opinnot saada integroiden suoritettua. Tämä herätti opettajissa epäröintiä, ja ryhmäopetus koettiin tähän oppiaineeseen paremmin sopivaksi.

Ryhmäopetuksen koettiin antavan historian ja aikakausien kurssissa ”kaksi kärpystä yhdellä iskulla”. Oppilaat käyvät kurssilla konserteissa ja kurssiin sisältyy kuuntelunäytteitä, jolloin ryhmäopetus palvelee sitä paremmin. Sirkkan mukaan historian tunteilla myös soitetaan itse nykyään, eli opetusta on siinäkin pyritty muuttamaan siihen suuntaan, että oppilaat saavat tehdä asioita itse.

Piia näkee musiikin historian ja aikakaudet erilaiseksi aineeksi verrattuna teoriaan ja säveltapailuun, jotka taas ovat suoraan yhteydessä soittamiseen ja sitä kautta loogisia myös integroiden opetettavaksi. Opettajan tulee Piian mukaan osata niiden sisällöt ”jo itseään varten”. Hanna epäili, että asia on myös soitinkohtainen ja kertoi, että haitarilla soitetaan kaikkien aikakausien musiikkia, mutta ei kuitenkaan kaikkia klassikkoteoksia, mitä esimerkiksi pianolla soitetaan.

Toisaalta Hanna kertoi, että hänen oma tyttärensä suorittaa tällä hetkellä itsenäisesti musiikin historian kurssia, koska ei pysty aikataulujen takia muuten sitä tekemään. Opettaja on antanut kuuntelulistat ja tehtäviä, joita oppilas tekee kotona. Erilaiset suoritustavat ovat siis mahdollisia tälläkin hetkellä tarpeen mukaan.

Sirkka kertoi, ettei ole aiemmin opettanut musiikin historiaa, joten sen opettaminen vaatisi ”ihan uudenlaista perehtymistä”. Myös Piia sanoi, että lisäkoulutus olisi tarpeen, jos historiaa alettaisiin opettaa integroidusti.

Kysyin opettajilta mielipidettä myös siihen, jos mupe -ryhmäopetuksesta luovuttaisiin kokonaan, ja mupe -opinnot järjestettäisiin ainoastaan integroiden. Hanna sanoi, että niin voisi olla. Myös Sirkka oli myöntöväinen ajatukselle. Kuitenkin osa oppilaista saattaa kaivata ryhmäopetusta, jolloin yksi ryhmä on Hannan mukaan hyvä kuitenkin säilyttää tarjonnassa.

Sirkka mainitsi, että opistotason opetuksessa pätevyysvaatimukset lisääntyvät, eivätkä kaikki opettajat välttämättä koe osaamisensa riittävän opistotason mupe -asioiden opettamiseen, koska teorian opetukseen liittyviä opintoja ei ole tehty. Tämä saattaisi olla haasteena varsinkin opistotason musiikin perusteiden integroinnissa. Sirkka itse kokee, että voisi opettaa myös opistotason musiikin perusteita. Hanna puolestaan mainitsi, ettei ole halunnut opettaa opistotason mupe -kursseja, vaikka siihen olisi mahdollisuus.

Piian mielestä ryhmäopetuksesta ei pidä luopua kokonaan. Osa oppilaista saattaa mieluummin haluta ryhmäopetukseen, ja perheillä tulee olla Piian mielestä valinnanmahdollisuus, sillä ryhmäopetus kuuluu lukukausimaksuun. Piia mainitsi lisäksi, että osa opettajista ei halua opettaa mupe -integroitua, eikä heitä siihen Piian mielestä voi pakottaa, koska se ei ole kuulunut soitonopettajien koulutukseen.

”Se varmasti hyvin paljon myös riippuu siitä, mikä on opettajien asenne tätä hommaa kohtaan. Jos tää otetaan tulevaisuudessakin avosylin vastaan, ehkä sekin vähän alkaa levitä, että opettajat alkaa tottua siihen, että eihän tää mupe ookaan mitään rakettitiedettä, vaan oikeestaan ihan perusjuttuja. Ja musta se ainakin tuo vähän lisää väriä siihen omaan työhön. Se on kivaa.” -Piia

5.12 Tulosten luotettavuus

Olen kertonut asiat siten, kuin ne ovat haastatteluissa nousseet esille. Kolmen opettajan haastattelulla sain melko laajan aineiston, mikä on havaittavissa tulosten raportoinnin pituudessa. Haastatteleman opettajat ovat tehneet pitkään opetustyötä ja

opettaneet integroiden kaikkia perustason mupe -kursseja. Heillä on myös kiinnostus alan kehittämistä, uuden tiedon hankkimista sekä yhteistyön tekemistä kohtaan, mikä tuli esille haastatteluissa. Lisäksi he ovat osallistuneet mupe -opetuksen kehittämiseen ja mupe -työryhmiin. Näin ollen haastatellut toimivat tutkimukseeni hyvin sopivina informantteina, ja sain hyvin vastauksia tutkimuskysymyksiini.

Kolmea opettajaa haastatteleamalla en voi yleistää vastauksia koskemaan koko Savonlinnan musiikki - ja tanssiopiston opettajia. Toisaalta laadullisessa tutkimuksessa ei yleensääkään pyritä asioiden yleistämiseen, vaan erilaisten näkemysten esille tuomiseen. Tiettyjä samankaltaisuuksia opettajien vastauksissa kuitenkin näkyi, eli jonkinlaista saturaatiota eli aineiston kylläntymistä oli havaittavissa. Savonlinnan musiikki - ja tanssiopiston käytänteet ja opetussuunnitelmat sekä arviointitavat tulivat selville opettajien haastatteluista, eli tutkimukseni perusteella saa kuvan siitä, missä puitteissa integrointi pääosin opistossa toimii, ja mitä materiaaleja ja työtapoja integroinnissa on käytössä.

Erilaisia vastauksia olisin voinut saada, jos olisin haastatellut sellaisia opettajia, jotka opettavat integrointia vain vähän, tai eivät ole niin kiinnostuneita mupe -opetuksesta. Tarkoitukseni oli kuitenkin tuoda esille integrointia mahdollisimman monipuolisesti, joten siksi haastateltavani sopivat hyvin tutkimukseen. He pystyivät kertomaan sekä integroinnin hyödyistä että haasteista pitkän opetuskokemuksensa ansiosta. Lisäksi haastatelluista Hanna opettaa myös opiston mupe 1-3 -ryhmiä, joten häneltä sain faktatietoja integroinnin lisäksi myös ryhmäopetuksen toteutukseen ja sen hyötyihin ja haasteisiin. Näin ollen sekä ryhmäopetuksen että integroinnin hyvät ja huonot puolet tulevat esille tutkimuksessa siten, kuin opettajat ovat ne opetustyössään kokeneet.

Voi olla mahdollista, että joillekin vanhemmille integroinnin maksullisuus on taloudellinen haaste. Se saattaisi aiheuttaa, että tällaisten perheiden lapset eivät pääse mu-

kaan integrointiin. Tämän asian selvittämiseksi olisi pitänyt haastatella kaikkia integrointia opettavia opettajia. Haastatteleman opettajat eivät olleet kohdanneet integroinnin maksullisuuteen liittyviä ongelmia. Opettajista ainoastaan Piia nosti esille, että oppilailla ja vanhemmilla tulee olla mahdollisuus valita, mistä he maksavat. Piia myös mainitsi, että ryhmäopetus on säilytettävä sen takia, että se sisältyy pääaineen luku-kausimaksuun.

6 POHDINTA

Kaiken kaikkiaan integrointi vaikuttaa toimivalta menetelmältä musiikin perusteiden opettamiseen. Integrointi mahdollistaa opetussuunnitelmissa esille nousevat monipuolisten työtapojen käyttämisen opetuksessa sekä oppilaan oman musisoinnin opetuksen lähtökohtana. Nämä tulivat hyvin esille opettajien haastatteluissa. Opetussuunnitelmissa myös viitataan aineiden väliseen integraatioon hyvänä asiana ja annetaan mahdollisuus erilaisiin opetuksen järjestämistapoihin. Opettajat kokivat hyvänä oman oppilaitoksen opetussuunnitelman mahdollistaman joustavuuden opetuksen toteutustavoissa, mikä antaa opettajille mahdollisuuden toteuttaa integrointia haluamallaan tavalla. Opettajat olivatkin testanneet erilaisia toimintatapoja ja löytäneet itselleen toimivimmat. Opettajat olivat testanneet myös ryhmäopetusta integroinnin puitteissa, ja todenneet sen toimivaksi erityisesti yhteismusisoinnin ja rytmiiikan kehittämisen apuna. Muutoin integroinnin koettiin toimivan parhaiten yksilöopetuksena, jolloin oppilaat voivat edetä kukin omaa tahtiaan ja hankaliin asioihin voidaan perehtyä jokaisen kanssa yksilöllisesti. Opettajat käyttivät integroinnissa monipuolisesti myös muita kuin oppilaiden omia soittimia, ja kokivat tämän hyödylliseksi.

Mielenkiintoista on, että osassa aiempia tutkielmia (esimerkiksi Hansson 2017; Tervämäki ja Vuorenmaa 2016) esitettiin, että mupe -asioiden hahmottaminen ja opettaminen pianon avulla hankaloittaa asioiden oppimista muiden instrumenttien soittajien näkökulmasta. Tätä ei kuitenkaan ilmennyt haastatteluissani, ja pianoa kertoivat käyttävänsä opetuksessa sekä sellon- että harmonikansoitonopettaja. He kokivat pianon päinvastoin helpottavan hahmottamista ja avartavan ajattelua, kun asioita opitaan hahmottamaan myös muulla kuin omalla soittimella. Integrointi mahdollistaa paneutumisen pianoon tarkemmin jokaisen oppilaan kanssa, ja oppilas pääsee itse soittamaan pianoa, kun taas ryhmätunneilla opettaja saattaa näyttää asioita pianosta tai soittaa sillä itse, mutta kaikki oppilaat eivät pääse soittamaan ja tutkimaan asioita pianolla.

Tämä saattaa hankaloittaa asioiden ymmärtämistä muiden kuin pianistien näkökulmasta. Toisaalta tähän vaikuttaa myös opettajan oma suhtautuminen pianoon soittimena ja se, kuinka hyvin opettaja itse tuntee pianon periaatteet ja sitä kautta pystyy selittämään oppilaalle asiat ymmärrettävästi.

Toinen aiemmissa tutkielmissa esiin noussut huolen aihe liittyi instrumenttiopettajien pätevyyteen ja osaamiseen opettaa musiikin perusteita. Haastatteleman opettajat eivät kuitenkaan kokeneet mupe -opetusta ongelmallisena, vaan kiinteästi soittamiseen liittyvänä asiana. Toisaalta heillä on pitkä opetuskokemus ja käytännön tuomaa varmuutta myös mupe -opetuksessa. Vasta valmistuneilla saattaisi olla enemmän huolta omasta osaamisestaan. Omiin ammattikorkeakouluopintoihin sisältyi myös musiikin perusteiden didaktiikkaa ja opetusharjoittelua, joten minulle mupe -integroinnin opetus ei ole tuntunut haastavalta, vaan on ollut mukavaa opettaa sekä soittamista että musiikin perusteita. Jos opintoihin ei olisi sisältynyt mitään mupe -opetukseen liittyvää, olisi sen opettaminen saattanut tuntua hankalammalta ja vaatinut enemmän omaa perehtymistä asioihin. Näin ollen pidän hyvänä, jos soitonopettajien koulutuksessa tarjotaan mahdollisuus myös mupe -didaktiikkaan, ja suosittelen sen suorittamista opiskelijoille, sillä siitä on ollut ainakin minulle suuresti hyötyä työelämässä.

Opettajien mukaan integroinnin aloitus ei ole järkevää samana vuonna soiton aloituksen kanssa, sillä ainakin ensimmäinen vuosi menee soittimeen tutustuessa. Näin ollen opettajat eivät puoltaneet osassa aiempia tutkimuksia esiin tullutta ajatusta, että integrointi olisi hyödyllistä ottaa mukaan heti alusta alkaen. Opettajat eivät myöskään olleet havainneet ”kuilun” syntymistä musiikin perusteiden ja soiton välille, vaikka mupe -opintojen aloitukseen kuluisi muutama vuosi soittamisen aloituksesta. Opettajat kokivat, että mupe -asioita käydään joka tapauksessa läpi soittotuntien yhteydessä tavalla tai toisella myös ennen varsinaisia mupe -opintoja, joten ne ovat oppilaille siinä mielessä tuttuja. Tämäkin puoltaa näkemystä siitä, että soittaminen ja mupe liittyvät

toisiinsa, eivätkä ole kaksi erillään olevaa ainetta. Näin ollen niiden opettaminen saman tunnin puitteissa on järkevää oppilaan ymmärryksen ja kokonaisvaltaisen hahmottamisen kannalta.

Uudesta opetussuunnitelmasta esiin nouseva mielenkiintoinen asia on arvioinnin siirtyminen numeraalisesta sanalliseen arviointiin. Tähän opettajilla oli erilaisia mielipiteitä ja epäilyksiä, toisaalta erityisesti Sirkka koki musiikin perusteiden arviointiin sanallisen riittävän, sillä kyse on tukiaineesta. Piia huomautti, että numeroista luopuminen on aikuisten päätös, lapset sen sijaan saattavat jopa pitää numeroista. Numerot saattavat aiheuttaa positiivista vertailua ja kilpailua lasten ja nuorten kesken, mikä saattaa saada heidät pyrkimään parempaan ja opiskelemaan asioita tarkemmin. Nähtäväksi jää, millainen vaikutus sanallisella arviolla tulee olemaan oppilaiden valtakunnalliseen tasoon. Haasteena saattavat olla opistokohtaiset erot opetussuunnitelmissa, mutta myös opettajien väliset erot arvioinnin laajuudessa ja vaativuudessa. Jos ainoastaan oma opettaja arvioi opintojen päättösuoritukset, voi oppilaiden taso olla kirjavaa eripuolilla Suomea. Mielenkiintoista on, että samanlaista huolta ja epäilystä valtakunnallisesta tasosta ja oppilaitosten eroista oli havaittavissa jo vuonna 2005 mupe -opettajien keskuudessa (Jurvanen 2005, 50). Tämä saattaisi olla aihe, jota olisi syytä pohtia koko Suomen musiikkioppilaitosten kesken. Jonkinlainen valtakunnallinen ohjeistus yhtenäisistä osaamistavoitteista saattaisi olla paikallaan yhtenäisen tason säilyttämiseksi.

Toinen uudesta opetussuunnitelmasta esiin nouseva muutos on musiikkiteknologian sekä säveltämisen ja improvisoinnin nouseminen aiempaa enemmän esille. Tässä haasteena saattaa olla, että opettajilla itsellään ei ole tarpeeksi tietoa teknologiasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista. Haastattelemani opettajat olivat hyödyntäneet sovelluksia jonkin verran opetuksessaan, mutta varsinkin Sirkka opetti mieluiten ilman teknologiaa. Aiheeseen liittyvä koulutus voisi olla musiikkiopistoissa paikallaan, ku-

ten myös yhteisistä tavoitteista ja sisällöistä sopiminen, jotta opettajat tietävät, millaista osaamista oppilailta siinä vaaditaan. Säveltäminen ja improvisointi on melko helposti toteutettavissa integroititunnilla, mutta tässäkin oleellista on tietää, minkä tasoista osaamista oppilaalta odotetaan.

Opetussuunnitelmissa mainitaan myös oppilaan käytännön muusikkouden kehittäminen. Opettajista varsinkin Sirkka ja Piia toivat esille havainneensa oppilaan yleis-muusikkouden sekä käytännön muusikkouden kehittymistä integroinnin vaikutuksesta. Integroinnin monipuolisuus ja soittimien sekä soittamisen rikas käyttö tuntuu vaikuttavan tähän. Vaikka opettajat mainitsivat integroinnin haasteeksi sen lyhyen viikkoittaisen ajan, kokivat he kuitenkin integroinnin tukevan oppilaan kokonaisvaltaisen muusikkouden kehittymistä. Sirkka kokee musiikin perusteet vahvasti tukiaineena, joka kulkee mukana läpi opintojen. Tätä näkemystä vasten ei haittaa, vaikka integroiden mupe -opintojen suoritukseen saattaa kulua kuusikin vuotta, sillä mupe tukee soitto-opintoja ja näin ollen kulkee rinnalla koko opintojen ajan. Jos oppilas käy mupe -opinnot ryhmässä, kestää se kolme vuotta, jolloin osa asioista saattaa unohtua perustason aikana. Integroiden ne pysyvät paremmin koko ajan mielessä, koska niitä käsitellään joka soittotunnin yhteydessä.

Konstruktivistinen oppimiskäsitys näkyy opetussuunnitelmissa ja sitä kautta myös integroinnissa muun muassa oppilaslähtöisyydessä sekä asioiden opettelussa itse tekemällä ja kokeilemalla. Konstruktivismissa asiat pyritään opettelemaan tosielämän tilanteissa. Tähän myös integrointi pyrkii: musiikin perusteet opetellaan soittamisen yhteydessä, jolloin pystytään hahmottamaan teorian yhteys käytäntöön. Tynjälä (1999, 64) mainitsee, että oppiminen irrotetaan välillä käyttöyhteydestä, minkä seurauksena tietoa voidaan käyttää tenteissä, mutta ei osata soveltaa niiden ulkopuolella. Tähän ilmiöön viitataan välillä mupen ryhmäopetukseen liittyen, kun oppilaat eivät osaa soveltaa oppimiaan teoreettisia asioita soittamiseen. Integroinnissa tätä ei pääse syntymään, koska soittaminen on läsnä mupe -integroinnissa ja asiat pyritään nimenomaan

ottamaan saman tien käyttöön omalla soittimella. Toinen konstruktivismiin liittyvä piirre on arvioinnin painottaminen prosessiin, mikä näkyy uusimmassa opetussuunnitelmassa jatkuvan palautteen annon muodossa sekä sanallisessa arvioinnissa numeraalisen sijaan. Integroinnissa arviointi toteutuu luontevasti jatkuvana, sillä oma opettaja seuraa joka tunti oppilaan edistymistä. Oppilaan taitotason mukaan etenevä yksilöllinen opetus on helppo toteuttaa integroinnissa, koska kyse on yksilöopetuksesta, jossa opettaja oppii tuntemaan kunkin oppilaan tarpeet ja haasteet ja pystyy yksilöimään opetusta kullekin sopivaksi.

Opettajista varsinkin Piialla oli melko kokonaisvaltainen näkemys musiikin oppimisesta, ja hänen mukaansa on hankalaa määritellä, mitkä asiat liittyvät soittamiseen ja mitkä musiikin perusteisiin, sillä nämä linkittyvät toisiinsa tukien toinen toistaan. Integroinnin avulla on siis mahdollisuus hälventää rajaa musiikin perusteiden ja soittamisen välillä, ja ikään kuin sulauttaa nämä asiat yhteen. Tällainen on nähtävissä myös vuoden 2017 opetussuunnitelmassa, jossa sekä soittoon että musiikin perusteisiin liittyvät tavoitteet on kerrottu samassa osiossa, ei enää eritelty molempien osaamisalueita erikseen. Tällöin oppilaalle välittyy kuva musiikin kokonaisvaltaisuuudesta, eikä musiikin teoria ole enää soitosta erillinen osa-alue musiikin opinnoissa. Tällaista ajatustavan muutosta tukee myös oppilaiden integroinnista antama palaute, joka opettajien mukaan on positiivista. Suurin osa haastatelluiden opettajien oppilaista valitsee mupe-opintojen suoritustavaksi integroinnin ryhmäopetuksen sijaan, mikä kertoo integroinnin suosioista. Tämä siitä huolimatta, että integrointi on oppilaalle maksullista, kun taas mupe-ryhmäopetus kuuluu pääaineen lukukausimaksuun. Integrointi näyttää siis vaikuttavan positiivisesti oppilaiden motivaatioon opiskella musiikin perusteita.

Toisaalta, vaikka suurin osa oppilaista haluaa opettajien mukaan integrointiin, on joukossa myös niitä, jotka valitsevat mieluummin ryhmäopetuksen. Näin ollen ei voida sanoa, että integrointi olisi parempi tapa opiskella mupe-opinnot, vaan kyseessä on

vaihtoehto ryhmäopetukselle. Opettajat vahvistivat aiemmissä tutkimuksissa esiintulleita ryhmäopetuksen ongelmia, kuten oppilaiden tasoeroja ja mahdottomuutta puuttua yksittäisiin ongelmiin ja selittää jokaiselle asiat erikseen. Opettajat olivat kokeilleet integroinnin puitteissa myös ryhmäopetusta, mutta Piia ja Sirkka olivat todenneet yksilöopetuksen toimivammaksi tavaksi opettaa musiikin perusteita. Hanna puolestaan koki, että osalle oppilaista ryhmäopetus sopii hyvin, joten sillekin on tarvetta. Myös Piia mainitsi, että ainakin yhden mupe -ryhmän säilyttäminen tasoa kohti on tärkeää, jotta oppilailla on mahdollisuus valita haluamansa suoritustapa.

Integrointiin liittyvänä kehityskohteenä nousi esille opettajien kiinnostus toisten käyttämiä työtapoja ja opetusta kohtaan. Opettajat kokisivat hyvänä integroinnin tiimoilta keskustelun ja kokemusten vaihdon, jossa jokainen voisi kertoa omista hyväksi ja huonoiksi havaitsemistaan asioista. Myös vertailu muihin oppilaitoksiin ja näiden kokemuksiin tuntui kiinnostavan opettajia. Piia mainitsi myös vertailusta ulkomailla tapahtuvaan opetukseen, mikä saattaisi antaa perspektiiviä myös Suomessa vaadittavaan tasoon. Näin saataisiin tietää, mitä Suomessa vähintään tulisi osata, jotta taso pysyisi yllä. Opettajat eivät siis kokeneet tarvetta koulutukseen, joka liittyisi musiikin perusteiden asiasisältöihin, vaan enemmänkin yleistä keskustelua aiheesta. Jatkotutkimuskohteenä voisi olla laajempi selvitys integroinnin toteutumisesta eri musiikkiopistoissa Suomessa: toteutetaanko integrointia ja missä laajuudessa, ja mitä kokemuksia siitä on. Savonlinnassa kokemukset ovat olleet positiivisia, joten sen perusteella integrointia voisi opettajien mukaan suositella myös muualla kokeiltavaksi.

Omat kokemukseni integroinnista ovat samansuuntaisia kuin haastatelluilla opettajilla. Oppilaat yleensä ymmärtävät asioiden yhteyden käytäntöön paremmin, kun pääsevät kokeilemaan heti itse. Toisaalta olen huomannut, että sellaiset oppilaat, jotka harjoittelevat soittamista laiskasti, usein myös harjoittelevat mupe -asioita laiskasti. Tällöin ryhmäopetus saattaa olla jopa parempi vaihtoehto, koska tunneilla on silloin enemmän aikaa käydä yhtä asiaa, eikä kotiin välttämättä jää niin paljon tehtävää.

Hanna mainitsikin, että integroinnissa joutuu hänen mukaansa kotona tekemään enemmän kuin ryhmäopetuksessa, minkä johdosta osalle sopii ryhmä paremmin. On hienoa, että oppilaille tarjotaan mahdollisuus valita haluamansa mupe -opintojen suoritustapa. Monet joiden kanssa olen keskustellut graduni aiheesta, eivät ole kuulleet integroinnista aiemmin. Kuultuaan asiasta useat ovat sanoneet, että olisivat omana aikanaan toivoneet vastaavan mahdollisuuden olemassaoloa, sillä teoria on heidän mukaansa ollut tylsä aine, eikä siellä ole saanut soittaa. Integrointi vaikuttaa näin ollen olevan kehitysaskel hyvään suuntaan.

Maisterintutkielman teko mupe -integroinnista antoi paljon minulle itselleni. Sain ensinnäkin tietoa muiden opettajien käyttämistä työtavoista, joista kaikista minulla ei ollut tietoa. Tämäkin puoltaa sitä ajatusta, että kokemusten vaihto opettajien kesken olisi tarpeellista. Oli hauskaa huomata, että opettajat olivat kehitelleet erilaisia työtapoja, joita käyttävät opetuksessaan. Itselläni tällainen toimiva tapa on ollut nuottibingo, jota olen hyödyntänyt varsinkin aloittavien oppilaiden kanssa nuottien nimien opiskelussa. Olen askarrellut itse kortit sekä f- että g-avaimille, joissa jokaisessa kortissa on yksi nuotti viivastolla. Oppilaan tehtävä on tunnistaa nuotin nimi, ja ruksia se bingoruudukosta. Voittaja on se, joka ensimmäisenä saa bingon. Oppilaat ovat olleet tästä hyvin innoissaan, ja samalla tulee kuin huomaamatta opeteltua nuottien lukua. Samalla tavalla olen askarrellut myös rytmikortit, joita hyödynnän rytmiiikan opetuksessa. Oppilaat saavat esimerkiksi muodostaa korttien avulla omia rytmejään eri tah-tilajeihin ja tämän jälkeen taputamme rakennetut rytmit. Tällaisten työtapaiden jakamista varten olisi hyvä olla yhteistä aikaa ja ajatusten vaihtoa opettajien kesken. Nykytilanteessa opettajilla saattaa olla hyviä ja hyödyllisiä työtapoja käytössään, joista muut opettajat eivät tiedä mitään. Näiden ideoiden jakaminen toisi monipuolisia mahdollisuuksia oppia uutta ja saada uusia ideoita omaan opetustyöhön.

Sain maisterintutkielmaa tehdessäni kehitysideoita omaan mupe -integroinnin opetukseeni. Aion tulevaisuudessa hyödyntää opetuksessani pianon lisäksi muitakin soittimia, ja kokeilla erityisesti rytmisoitinten käyttöä mupe -asioiden opetuksessa. Myös erilaisten pienryhmien käyttöä silloin tällöin harkitsen hyödyntäväni tarpeen mukaan. Olisi mielenkiintoista tutustua enemmän myös erilaisiin tietotekniikan sovelluksiin, joita voisi hyödyntää mupe -opetuksessa. Tämä tulee ajankohtaiseksi myös uuden opetussuunnitelman myötä, kun yhtenä tavoitteena mainitaan tietotekniikkaan tutustuminen. Ylipäänsä sain tutkielman myötä virikkeitä toteuttaa opetuksessa erilaisia kokeiluja ja monipuolisia työtapoja. Haastatteleman opettajat olivat vuosien varrella tehneet erilaisia kokeiluja opetukseen liittyen, ja käytännön kautta havainneet niiden toimivuuden. Hyvin toimivat työtavat ovat käytössä edelleen, ja huonommin toimivat joko muokkautuneet tai jääneet pois. Itse kokeilemalla voi siis löytää ne työtavat, jotka parhaiten tuntuvat itselleen sopivimmilta, ja toisaalta ne, jotka parhaiten palvelet oppilaiden oppimista. Mupe -opettajan työssä oleellista on myös seurata aikaa ja havainnoida oppilaiden maailmaa, vastata ajankohtaisiin kehitystarpeisiin ja pysyä avoimena uusien asioiden äärellä.

LÄHTEET

- Anttila, M. & Juvonen, A. (2002). Kohti kolmannen vuosituhanen musiikkikasvatusta. Joensuu: Joensuu University Press.
- Ertolahti-Mertanen, S. (2017). Musiikkiseikkailu -kirjasarja. Helsinki: Musiikkiseikkailu-kustantamo.
- Eskola, J. & Vastamäki, J. (2010). Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Jyväskylä: PS-kustannus. 26–44.
- Hansson, J. (2017). Harmonikka ja musiikin perusteet. Soitinkohtaisten ominaispiirteiden hyödyntäminen musiikin hahmottamisessa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Musiikin koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Osoitteessa: <http://theseus.fi/bitstream/handle/10024/131962/JuliaHanssonVAL-MIS.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Luettu: 2.11.2017.
- Heikkilä, P. & Halkosalmi, V. (2017). Tohtori Toonika. Helsinki: Otava.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2000). Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hyry - Beihammer, E., Joukamo - Ampuja, E., Juntunen, M., Kymäläinen, H. & Lepänen, T. (2013). Instrumenttiopettaja oppilaan kokonaisvaltaisen muusikkouden kehittäjänä. Teoksessa Juntunen, M., Nikkanen, H. & Westerlund, H. (toim.), *Musiikkikasvattaja. Kohti reflektiivistä käytäntöä*. Jyväskylä: PS-Kustannus. 150-182.
- Häyrynen, A. (2018). Henkilökohtainen tiedonanto 18.4.2018.
- Jurvanen, H. (2005). Musiikin teoriaa vai käytäntöä - musiikin perusteiden opettajien näkemyksiä aineensa kehityssuunnasta. Sibelius-Akatemia. Musiikkikasvatus. Tutkielma. Osoitteessa: <http://ethesis.siba.fi/ethesis/files/nbnfife20051778.pdf> Luettu 8.11.2017.
- Kauppinen, A. (2013). Oppimateriaalia musiikin perusteiden opettamiseen sähkökitaralla. Jyväskylän yliopisto. Musiikkikasvatus. Maisterintutkielma.
- Kolehmainen, T. (2014). Musiikin perusteiden ja musiikkioppilaitosten kehityssuuntia 2000-luvun ensineljänneksellä. Jyväskylän yliopisto. Musiikkitiede. Maisterintutkielma. Osoitteessa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/43654/URN:NBN:fi:jyu-201406091963.pdf?sequence=1> Luettu: 2.11.2017.
- Kopra, M. (2016). Musiikin perusteet -kirjasarja. Helsinki: Classicus.
- Kosonen, E. (2001). Mitä mieltä on pianonsoitossa? 13-15-vuotiaiden pianonsoittajien kokemuksia musiikkiharrastuksestaan. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. *Studies in the Arts* 79.
- Kälviä, J. (2015). Uusia elämyksiä mupe - tunneille. Prosessidraama musiikin perusteiden opetuksessa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Musiikin koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Osoitteessa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/92923/Kalvia_Jenni.pdf?sequence=1&isAllowed=y Luettu: 10.11.2017.

- Lappalainen, H. (2002). Toiminnallista teoriaa. Haastattelututkimus musiikinteorian ja säveltapailun elämyksellisistä opetustavoista. Jyväskylän yliopisto. Musiikkiteede. Maisterintutkielma.
- Makkonen, M. (2018). Henkilökohtainen tiedonanto 18.1.2018.
- Martikainen, T. (2017). Teoria soimaan. Tapaustutkimus musiikin perusteiden opetuksesta Jyväskylän ammattiopistossa. Jyväskylän yliopisto. Musiikkikasvatus. Maisterintutkielma. Osoitteessa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/54523/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201706152908.pdf?sequence=1> Luettu: 2.11.2017.
- Musiikin perusteiden sisällöt ja suoritusohjeet. (2013). Helsinki: Suomen musiikkioppilaitosten liitto. Osoitteessa: http://www.musety.com/pdf/mupe_sml_2013.pdf
- Mäkinen, K. (2012). Elsa-Reetan alttoviuluteoriat. Musiikin perusteiden integrointimateriaalia alttoviulisteille. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Musiikin koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Osoitteessa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/50368/Elsareet.pdf?sequence=1> Luettu: 1.11.2017.
- Puolimatka, T. (2002). Opetuksen teoria. Konstruktivismista realismiin. Helsinki: Tammi.
- Riikonen, E. (2006). Musiikinteorian ja sellonsoiton integrointi. Alkeisoppimateriaalit vertailussa. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia. Musiikin koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Osoitteessa: https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/6143/tiedosto1_6117.pdf?sequence=1 Luettu: 1.11.2017.
- Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (2005). Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. Teoksessa Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (toim.), *Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino. 22-56.
- Saarela-Kinnunen, M. & Eskola, J. (2010). Tapaus ja tutkimus = Tapaustutkimus? Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Jyväskylä: PS-kustannus. 189-199.
- Savonlinnan musiikki - ja tanssiopisto (2018). Haettu 20.11.2017 ja 16.4.2018 osoitteesta <http://slmo.fi/>
- Savonlinnan musiikki- ja tanssiopiston opetussuunnitelma ja järjestyssääntö (2009). Savonlinna: Savonlinnan musiikkiopisto. Päivitetty osittain 2011 ja 2015. Osoitteessa: <http://www.slmo.fi/MusiikkiOPS.pdf>
- Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet (2017). Helsinki: Opetushallitus. Osoitteessa: http://www.oph.fi/download/186920_Taiteen_perusopetuksen_laajan_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017.pdf
- Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet (2002). Helsinki: Opetushallitus. http://www.oph.fi/download/123013_musiik_tait_ops_2002.pdf
- Tervämäki, T. & Vuorenmaa, V. (2016). Musiikin perusteiden integrointi viulunsoiton alkeisopetukseen. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Musiikin koulutusohjelma.

Opinnäytetyö. Osoitteessa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/121044/OPINNAYTETYO_theseus.pdf?sequence=1 Luettu:
1.11.2017.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Tammi.

Tynjälä, P. (1999). Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsit-
tyksen perusteita. Helsinki: Kirjayhtymä.

Valli, A. & Leinonen, J. (2008). Perusaste -kirjasarja. Pori: Edition Jle.